لیس للانسان الا ما سعی

سلطنت مرہٹہ کے تفصیلی واقعات کارنامہ سیواجی کی جنگ و فتوحات کے نقشے

یعنے

بساط الغنائم

المعروف باسم تاریخی

خیابان مرہٹہ

۱۳۱۴ ف

بہ تصحیح و اہتمام

مولوی غلام صمدانی خان صاحب گوہر مؤلف تزک محبوبیہ و ریاض آصفیہ وغیرہ

در مطبع نامی نظام المطابع طبع شد

تحمدہ و نستعینہ

تاریخ نرل کے دیباچہ مین ہم نے قلمی کتابون کے متعلق اپنی جستجو اور تلاش کا
سال پورے طور سے قلمبند کیا ہے - جو ناظرین پر بخوبی ظاہر ہے - چنانچہ اُسی
تلاش کا ثمرہ یہہ دوسری کتاب ہے -
اُن اولوالعزم روسا مرہٹہ کے حالات سے مملو ہے کہ جنکو ایک زمانہ مین والیان
دکن کے ہمعصر و ہم پلہ ہونے کا فخر یہ دعوے تھا - چنانچہ مرہٹون کے کارنامے
اب بھی زبان زد عوام ہین - اور اُنکی جرات و بہادری کے فسانے ضرب المثل ہین
ہندوستان کی کوئی تاریخ ایسی نہوگی کہ جسمین اس بہادر قوم کی شجاعت و جوانمردی کا
تذکرہ نہوگا - مگر خال خال اور چیدہ چیدہ ہے - تفصیلی واقعات صراحت کے ساتھہ
موجود نہین ہین -
یہہ کتاب بہت قدیم اور مستند ہے - اسمین اقوام مرہٹہ کا تفصیلی بیان اور
اُنکی شاخین - اور جنگ و جدال کے کارنامے اور وقتاً فوقتاً ترقی کے حالات
مقبوضہ قلعون کی تعداد - انتظام سلطنت و آمدنی ریاست - تعداد افواج وغیرہ
پوری پوری صحت کے ساتھہ درج ہین - اور ضمناً حیدرآباد دکن کے امرا اور دکن
کے رؤسا کے واقعات بھی شامل ہین - سلطنت قطب شاہیہ - نظام
شاہیہ - عادل شاہیہ وغیرہ کے سطوت و جبروت کے کارنامے بھی اس سے
نمایان ہین -
اسکی بھی عبارت مثل تاریخ نرمل کے فارسی ہے - مگر نہایت ہی سلیس

اور عام فہم جس کے سائنس سے عام معلومات کو وسعت اور تجربہ کو ترقی ہوگی
اور پچھلے واقعات اور قدیم کارناموں کا فوٹو نظر آئیگا -
اسکا تاریخی نام مصنف نے بساط الغنایم مرہٹہ رکھا ہے جس کو ہم خیابان
سے موسوم کرتے ہین -
ناظرین! اسکے دیکھنے سے مرہٹون کے سلطنت کی وسعت اور اُنکی ریاست کے
مداخل و مخارج کا اندازہ کرسکتے ہین -
یہ وہی مرہٹے ہین جنکے زبردست ہاتون سے ایک زمانہ مین سلاطین عادل شاہیہ
و نظام شاہیہ سخت تنگ آگئے تھے - اور جن کا استیصال شہنشاہ عالمگیر جیسے
فریدِ روزگار و مدبر زمانہ سے نہو سکتا تہا - آخر اس قوم نے اسقدر عروج و
رفعت حاصل کی تہی کہ ۱۱۷۰ھ مین دار الخلافۃ دہلی پر چڑہائی بھی کردی - بہر
افسوس ہے کہ آج وہ قوم جسکے عظمت و جبروت کے نقارے تمام ہندوستان میں
گونج رہے تہے صفحہ ہستی سے معدوم ہے - فاعتبروا یا اولی الابصار

دار الشفا - حیدرآباد دکن
۱۱ ذیحجہ ۱۳۲۲ھ

بندہ احقر
غلام صمدانی خان گوہر حیدرآبادی

معنون

ہم اس کتاب کو ہمارے قدیم عنایت فرما راجہ راجیشور راو بہادر ستان دومکنڈہ کے نام نامی سے اُس اعانت و امداد کے شکریہ مین معنون کرتے ہین۔ جو راجہ صاحب معزنے ہمارے ساتھ قلمی کتب کے تلاش و جستجو مین فرمائی ہے۔

گر قبول افتد زہے عز و شرف

بندہ احقر

غلام صمدانی خان گوہر حیدرآبادی۔

P. G.

اللہ اللہ این نوید آمد بگوش میرساند مژدۂ تازہ سروش

درین اوقات ہمایون واعیان مسرت مشحون کہ از شہور سنہ یکہزار و دو صد و چہاردہ ہجریۂ مقدسہ حضرت نبی صلی اللہ علیہ وسلم بقدر ثلث حصۂ سال منقضی گشتہ لچھمی نراین شفیق اورنگ آبادی الاصل راکہ روشناس ارباب کمال است و لیل ونہار در تسوید وتبییض اوراق حالات ہر ناحیہ و دیار مصروف۔ در خاطر گذشت کہ امو ذجی در احوال مرہٹہ ہاکہ شریک غالب رو ساء دکن بلکہ کل رئیس اند پرداختہ آید۔ وکارنامۂ مصفا بعبارت سادہ وشستہ در کیفیات نفس الامری ساختہ گردد تا موجب یادگار دور ونزدیک باشد۔ ازانجا کہ این خیال از مدت پیرامون دل میگشت شادمانی براوقت خوش شد وخورمی برخویش بالید۔ آستین تردد بر ساعد شکستم وکمر ہمت بر میان جان بستم۔ چون این نامہ بذکر غنیم است بہ بساط الغنایم کہ از سنہ تالیف خبر میدہد موسوم کردم باللہ ولی التوفیق۔

تمہید سخن در تالیف کتاب بیان قوم مرہٹہ

بر سیاہہ طرازان سررشتۂ اخبار وروزنامچہ پردازان دفاتر لیل ونہار اظہر من الشمس

وابین من الامس که شیوهٔ تواریخ نویسی از شیوه هاے عمده روزگار است وطریقهٔ
وقایع نگاری واقعی بغایت دشوار - چه مورخ امین موتمن صادق القول گزیده سخن
باشد وبامید نفع وخوفِ ضرر وتعصب ملت ورعایت طرف از جادهٔ صداقت کیشی پا
فراتر نگذاشته تباویل وحق پوشی نگراید وحسن معامله به قبیح بدل ننماید ورعایت تفضیل
یکی بر دیگرے منظورش نباشد ودر اوقات اقبال تعبیر بجز تربیتی نکند وهنگام ادبار
بقصور وتقصیر نسبت ندهد واز صراط المستقیم راستی تجاوز نسازد واز نفس الامری و
بیان واقعی نگذرد وتحقیق را تحقیق ودواهی را دواهی داند وبنابر جلب منفعت کار
نبراجداری وخوشامد ننماید - وبسبب اختلاف دین وآئین زشت وزیبا
نشناسد **ابیات** - اهل هنر گر بشماری درند ؛ بی هنران نیز بکارے درند -
نے که تهی بر دمد از طرف زود ؛ گرند هد باد سراید سرود ؛ قهقهه زد کبک برفتار
زاغ ؛ گرچه تهی کام پریشان بباغ ؛ زاغ بد وگفت که پرواز کن ؛ گر کردار من
بهر ہی نازکن ؛ هیچ کسی هست ز زیبا وزشت ؛ کش نه حکیم از پے کارے سرشت ؛ زشت
نه پے مصلحت آراستند ؛ مصلحت است اینکه چنین خواستند ؛ ارباب نظر
میدانند که تواریخ نویسان اسلامی* در تحریرات خود طرف ممانعت را بچه تحقیر
نی نگارند - وچها کلمات ناملایم والفاظ رکیک نسبت باجانب بزبان قلم می آرند -
واز امور دنیا تعصب دینی را دخل میدهند - وهنر را برطاق بلند گذاشته عیب
می نمایند - وحدیث شریف نبوی صلی الله علیه وسلم خذ ما صفا ودع ما کدر را از خاطر محو
میسازند - نعمت خان عالی غزلے طولانی در مواعظ می گوید در راه حق بوده باطل را

* یه خیال مولف کا غلطی پر مبنی ہے - خود مولف ان الفاظ کے لکھنے سے آپ خود تعصب برائی کو دل میں
بیٹھی ہے شاید مولف کی نظر سے مورخین اسلام کی معتبر کتب نہیں گذرے - ورنہ یہ پیشقدمی نکرتا ۱۲ گوہر

می جوید۔ ازان جملہ است این ابیات **ابیات** چون نیست بہرہ بیشتر از قسمت

ونصیب ؛ بر خلق رشک وشکوۂ قسمت برائے چہ ؛ امیدوار کردن ارباب

احتیاج ؛ بر وعدۂ زیادہ ز طاقت برائے چہ ؛ ہرگز نگوید از کس اگر راست و

گر دروغ ؛ غیبت چہ نفع دارد و محنت برائے چہ ؛ در رزمگاہ تجربہ باید قیاس

نیست ؛ نادیدہ جنگ لاف شجاعت برائے چہ ؛ تالیف قلب اگرچہ بحرف

خوشامد است ؛ لیکن فزون ز رتبہ وحالت برائے چہ ؛ باور نشد اگر سخنت کو مشو

چہ باک ؛ ہر جا قسم بغیر ضرورت برائے چہ ؛ بہر مصاحبت نہ بود قحط گفتگو۔

حرفی کرز د است بیم مضرت برائے چہ ؛ در خشم یک سخن کہ درشت است کا رغیت

دشنام وغیرہ وقت خشونت برائے چہ۔ کارنامہ ہائے کہ مرہٹہ ہا در اقتدار خود کردہ

اند فارسی نویسان متقدمین ومتاخرین یک قلم ترک دادہ وحمل بر استغراق ومبالغہ

می نمایند۔ وکسانیکہ بہ تحریر پرداختہ اند حرکات لغو را باضعاف مرقوم ساختہ اند۔

راقم سطور حالات این گروہ راکہ باقوام مختلفہ مشتہر اند وتعداد از ہفتاد متجاوز میگویند

از زبانداناں وواقف حالاں ہر قدر بہ تحقیقات رسید بہ تحریر می آرم واز امور عجیب

وغریب ومعلومات دیگر می گذرم ومی گذارم۔ مخفی نماند کہ در کیش ہنود اصول چارگونہ

قرار دادہ اند۔ وآن را چار چوترن نامند۔ برہمن وچہتری۔ بیس وسودر۔ فرقۂ اول

یعنے برہمن مخصوص است بشش چیز خواندن بید ودیگر علوم در موزش دیگران

وجاک کردن یعنے برائے دیوتہا نقد وجنس دادن ودیگران را بران داشتن

خیر دادن وخیر گرفتن۔ دومین یعنے چہتری کہ کہتری بدل شدہ ازان شش سہ

کنند خواندن وجاک کردن خیر دادن وخدمت گاری برہمن وپاسبانی عالم وگرفتن

دست برد آن ونگاہبانی دین وتاوان گرفتن از بدکار وانداز آن نگاہداشتن

وسزا دہ خور نمودن وزراندودن وبجا خرچ کردن وفیل واسب وگاو وبندگان

خدمتگذاری را تیمارداری کردن و بیاد آوردن پرستش نمودن و ناخواستن از مردم و اعتبار نمودن نیکوکاران و مانند آن ستوده‌اند که بیس باشد نیز آن سه کار برهمن کند لیکن پرستاری و کشاورزی و بازرگانی و کاروبار سربازی - و از هنگام زیستن تا زمان پسین ده کار که گفته آمد هر سه گروه یکسان چار نیز که سودر است جز نوکری هر سه سزاوار بود و پوشیده و پس شوده و آنچه بایسته شوده و پیکرنگاری و زرگری و آهنگری و درودگری و سوداگری نیکو و پوشیده و شیر و ماسته و روغن و غله خاص او باشد - همچنین را بیرون از دین شمارند و این گروه مسلمانان و ترسا و جهود و نصارا را و آنها را ملیچه گویند.

از آنجا که این تقسیم را مدتی سپری شد از امتزاج باهم فروع برآوردند و هر کدام را در رسم پرستش تفاوت بسیار است - و هر یکی را به نسبت جا و پیشه و بزرگی بزرگان شاخها برشده و شماره آن از بیان بیرون - القصه قوم مرهٹه که عبارت از سکنه سرزمین مرہٹ است و این خطه در زمان حال بصوبهٔ خجسته بنیاد اورنگ آباد نامزد و قلعه دیوگیر یعنی دولت آباد از مصناف آن است هفتاد قسم از اقوام مرہٹه معلوم گردید و سوای آن هم هست احاطهٔ آن دشوار و هر یک در رسوم و عادت خویش متفردی باشد و در بعضے چیزها متحد - اگرچه در طعام خوردن شریک همدیگر اند اما اجتنابے از قرابت و مصاهرت دارند و در یک رکابی بجز همجنس و قرابتی هم طعام نمی شوند - حالا تحریر خصوصیات دیگر اینها واگذاشته بتفصیل اسمهاے اقوام ایشان پرداخته سخن را ایجاز میسازم

اول بهوسله - دوم سرکے - سوم کهورپری - چهارم نجاری - پنجم رینکاری - ششم پاٹن کر - هفتم دموی - هشتم بریکلی - نهم پالکر - دهم سیندهی - یازدهم دیرگر - دوازدهم بهابے راؤ - سیزدهم کدم - چهاردهم جلبه رانی - پانزدهم سردرکر - شانزدهم باهرکے - هفدهم پارسنے - هیجدهم بهونزی - نوزدهم باکهر

ششم کہارگی - بست و یکم کائکوار - بست و دوم جادو - بست و سوم وبردل کر - بست و
چهارم رن دیوی - بست و پنجم اوی جاری - بست و ششم بارگل - بست و هفتم
جابے کر - بست و هشتم نکری نکر - بست و نهم سرولے - سیم سند دس کر - سی و یکم
مدہنه - سی و دوم نکلی - سی و سوم کان سنے - سی و چهارم بانک سوری - سی و
پنجم کوجر - سی و ششم کوبے کر - سی و هفتم سورکر - سی و هشتم کنک - سی و نهم
دلور - چهلم مانے - چهل و یکم انوٹلے - چهل و دوم جهاوک - چهل و سوم رلے
جاجی - چهل و چهارم چوہان - چهل و پنجم دان موری - چهل و ششم پنوار - چهل و
هفتم ارک ولے - چهل و هشتم کهان دیل کر - چهل و نهم ردلے کر - پنجاهم سال
کهی - پنجاه و یکم وانکری - پنجاه و دوم بهایکر - پنجاه و سوم موری - پنجاه و
چهارم هبیر راؤ - پنجاه و پنجم باکمال - پنجاه و ششم مان کر - پنجاه و هفتم سرنجی
پنجاه و هشتم بهاندول کر - پنجاه و نهم ماندولی - شستم دهونے - شصت و یکم
کالے - شصت و دوم مادهو - شصت و سوم بنالکر - شصت و چهارم هروی
شصت و پنجم پنبلی - شصت و ششم سوتے - شصت و هفتم لوکهدا - شصت و
هشتم پان دنار - شصت و نهم سولهی - هفتادم بهاندیه - آزانجاکه تشریح احوال
هر فریق و وجهه تسمیه هرکدام بقیداعراب موجب طوالت کلام بود وهم کما ینبغی
به تحقیق نرسید فقط بر تحریر احوال بهوسله که ریاست دران خاندان است -
اکتفا میسازم و بشرح و بسط کیفیت نیاکان او بموجب اظهار معتبرین بقدر معلوم
می پردازم -

بیان وجهه تسمیه بهوسله و شروع احوال نسب او

پوشیده نماند که در وجهه تسمیه بهوسله اختلاف است یعنے بهوسله و اکثرے کهوسله

و نبذے بهوسره می گویند و وجه آن بآئین دیگر بیان می نمایند. آنانکه بهوسله میدانند
چنین تقریر می کنند که بهو در زبان هندی بمعنی زمین و سله بمعنی خار و بیکان آمده
سله مخفف سال است و این لفظ در نامهاے راجها اکثر می باشد چنانچه
و درجن سال و شترو سال. نام راجهاے گوته است که بقوم هاڑا مشهور چه بهوسله
و درجن و شتر دهر سه لفظ بزبان سنسکرت بمعنی دشمن آمده یعنی خار دشمن
موجب لقب هاڑا اینکه هاڑ بمعنی استخوان است ازینجاکه آن راجه را موافق
حکم مرشد پرستش هاڑ کرده صاحب ولد گردید بالجمله چون مقتداے بهوسله قزاقی
و صحرانوردی و اعداکشی داشت نامش بهوسله گذاشتند یعنی خلش زمین و کسانیکه
به کهوسله تعبیر می نمایند. معنی کهوسله بزبان مرهتی آشیانه کوچک می دانند. سرگروه
اینها بنابر تعشق زنیکه ظاهرا از غیر قوم بشهرت نجار باشد جاے مکانی مختصر ساخته
پنهان بتوطن داشت به کهوسله مشتهر شد. و گروهی به بهوسره نسبت می دهند
توجیهی عجیب بیان می کنند که بهوسره در هندی بمعنی تفریح است ازانجاکه مشغوف
عشق زنے در شب و روز بود و همه قومش نسبت او بتفریح داده از راه استهزا
باهم تکلم می کردند تا آنکه رفته رفته راء مهمله موافق قاعدهٔ هندی مثل کوارن و
کوالن تبدیل به لام یافته بهوسله شد والله اعلم. حقیقت الحال هر دو وجه اول را
تاریخ نویسان نوشته اند و وجه ثالث زبانی شخص ثقه واقف خاندان اینها
شنیده بقید قلم آورد و صاحب تاریخ مآثر الامراء جدید می نویسد که راجه ساهو
بهوسله از نسل راجهاے چتور است که سسودیه اند از نیاکانش راجه سورسین
نام بنابر وجهی از چتور بدکن رفته چندے موضع بهوسه علاقه پرگنه کرکنل سرکار پرینده
صوبه خجسته بنیاد سکونت گرفت و نسبت به آن موضع خود را به بهوسله ملقب
ساخت انتهی کلامه. چون بوضوح پیوست که نسبت بهوسله براجهاے اودیپور که

سسودیه اندمی رسد- و راجهاے اودیپور فوق جمیع راجهاے سرزمین راجپوتانه
اند از راجهاے دیگر هر راجهاے که نو بر مسند راج می نشیند راجه اودیپو قشقه
براے او می فرستند داو آن قشقه افتخار را بر پیشانی ادب می کشد داورا قشقه
ازخود آدمی می کشند- ولقب راجه اودیپور رانا است وا و نسب خود بنوشیروان
عادل می رساند- اگرچه کیفیت اینها در دفتر سوم اکبر نامه و دیگر تواریخ به تفصیل
مرقوم است- وقصه سلطان علاء الدین و فتح چیتور مشهور- اما الحال آنچه
بتازگی زبان بادفروشان صادق القول معلوم شد- نوشته می شود-
اودی سنگه پسرے بنام پرتاب سنگه بر راج گذاشت واز دامر سنگه
واز و راج سنگه واز و سنگرام سنگه واز و جگت سنگه واز و پرتاب سنگه
دوم واز و راج سنگه ثانی بر مسند راج یکے بعد دیگرے نشسته وفات یافت
بعد راج سنگه آڈ سینه پسر خورد جگت سنگه مذکور تمکن گزید بعد چندے پسر
راجه امید سنگه او را در شکارگاه کشت- پسرش براودیپور قابض ماند-
ورتن سنگه پسر راج سنگه ثانی بعد فوت پدر در خانه جد مادری متولد گشته
در کوهلمیر نشو و نما یافته هنگامه آرائی استدعاے راج است زیاده ازین تحقیقات
شاخهاے شجره اینها و کارنامهاے هر کدام پرداختن از مطلب باز میدارد-
بر همان قدر بسنده نمود و چون بالا مذکور شد که سسودیه نسب خود بنوشیروان
عادل می رسانند- شمه از احوال خاندان کسرے بنا بر شادابی کلام نوشتن
درین مقام مناسب افتاد-

احوال سلطنت خاندان نوشیروان بطریق اجمال

صاحبان تواریخ اسلامی در ذکر ملوک بنی ساسان که آنها را اکاسره نیز گویند می آرند

ایشان طبقۂ چہارم از بادشاہان عجم اند و دولت و شوکت ایشان مانند کیان بوده و اکثر ممالک با ایشان باج و خراج داده اند اول ایشان اردشیر بابکان و آخر ایشان یزدجرد بن شہریار بود بست و شش تن از ایشان در چہار صد و بست ہفت سال بادشاہی کردند ظہور دولت ایشان در سنہ پنجہزار و ہشتصد و بست و یک از تاریخ آدم است و انقراض دولت ایشان در سنہ سی و یک ہجری بوده مذکور اینہا بشرح و بسط تمام در شاہنامہ فردوسی و دیگر تواریخ مندرج است این جا باحوال نوشیروان بن قباد بن فیروز کہ ملقب بہ عادل است اجمالاً می پردازم۔ **نوشیروان** جہاندارے بود عادل باذل گواه عدالتش ہمین بس کہ پیغمبر آخر زمان صلی اللہ علیہ وسلم مبعوث در زمانش شده او را بعدالت یاد کرده و نیز فرمود کہ نوشیروان بنا بر عدالت و حاتم طائی جہت سخاوت با وصف بودن در کفر از حرارت آتش دوزخ محفوظ خواہند بود۔ الحاصل با کمال عدالت و نصفت چہل و ہشت سال بادشاہی راند۔ و جمیع بلاد ترکستان و ماوراء النہر و یمن و مصر و دیار عرب و اکثر بلاد ہند و ستان زیر فرمان خود آورد۔ و سلاطین روزگار غاشیہ اطاعتش بر دوش کشیدند۔ در ابتداے سلطنت خود خوابے دید کہ خوکے با او در یک کاسہ شراب می نوشد۔ از معبران تعبیر خواست ہیچکس زبان بہ تعبیر نکشاد۔ موبد موبدان را طلبیده مستفسر تعبیر شد و گفت اگر نگوئی بقتل رسانم۔ موبد موبدان منادی داد کہ ہر کہ تعبیر خواب کسری کند یک بدره زر سرخ از من گیرد۔ این خبر بہ بزرجمہر رسید او در مردیش استاد خود درس میخواند گفت تعبیر این خواب نیک دانم۔ بشرطیکہ مرا پیش کسری برند۔ موبد موبدان عرض نموده بزرجمہر را پیش کسری طلبید۔ بزرجمہر گفت در شبستان بادشاه غلامی است کہ با یکے از اہل حرم نرد مباشرت می بازد

کسریٰ ہمہ زنان وکنیزکان راپیش بزرجمہر گذراند۔ مردے ظاہر نشد۔ آخر ہمہ را
بگفتۂ بزرجمہر برہنہ کردند۔ **فرد**۔ غلامی پدید آمد اندرمیان ؎ ببالا چو سرو پچہرہ
کیان۔ گویند کہ بادختر حاکم جاج مختلط بود نوشیروان ہردو رابقتل رساند۔ فردوسی
طوسی این قصہ را حوالہ بہ مادر نوشزاد می کند کہ دختر قیصر بود۔ بعضے مورخین
برآنند کہ غلام با دختر امیر جاج مختلط بود۔ واضح آنست کہ کنیزکے بود۔ بعد ازین
بزرجمہر را مقرب خود ساخت وبالاتر از موبد موبدان و وزیران خود نشاند و پایۂ او
از ہمگنان مرتفع گرداند درعہد نوشیروان مزدک زندیق کہ دعوے نبوت کردہ
عالمی را گمراہ ساختہ بود مع توابع خود کہ نود وہشت ہزار کس بودند بقتل رسید
ودر زمانش نوش زاد پسر او کہ از بطن دختر قیصر بہم رسیدہ بود از دین مجوس
برگشتہ بدین ترسایان گردید وبالشکر خود بہ ہندوستان رفت ودر انجا سپاہ گران
جمع نمود وخواست کہ بایران رود۔ نوشیروان رام برزین را بالشکر عظیم بجنگ
پسر فرستاد ونوش زاد بعد از محاربہ بقتل رسید واز ودرہندوستان اولاد بماند
میگویند کہ رانا راجہ اودیپور از نژاد نوشزاد است ودرعہد نوشیروان خضاب
موہم رسید وایضاً درعہدش افسانہ ہائے ہندی را بزبان فارسی ترجمہ کردند۔
وخاقان چین نیز دختر بکسریٰ داد ودرجہاز دختر اسپے باسوار از جواہر آبدار
ترتیب دادہ فرستاد وفتوحات عظیم درملک روم نمود بالآخر درسنہ شش ہزار
ویکصد وشصت وہشت ہرمز را کہ از دختر خاقان بہم رسیدہ بود ولی عہد نمودہ
خیمہ بدار بقا زد چون درآئین مجوسان لاش میت را امانت در دخمہ ہا
میگذارند۔ می گویند قالب نوشیروان بدستور تاحال سالم است وخستگی در ان
راہ نیافتہ ایا بتاثیر عدل یا از حکمت حکمائے چین است۔ آمدیم با حوال یزدجرد
بن شہریار بن خسرو پرویز بن ہرمز بن نوشیروان کہ آخر ملوک عجم است۔ [illegible]

با مسلمانان محاربات عظیم واقع شد- رستم بن فرخ زاد که قاعده سردار لشکر او
بود بجنگ سعد وقاص که از طرف حضرت عمر رضی اللہ عنہ مامور شده بود در سنه
پانزده هجری مقتول شد- و تفرقه تمام در دولت ساسانیان روداد تا آنکه در سنه
سی و یک هجری منقرض گشت و ممالک ایران بدست مسلمانان آمد- مدت سلطنت
یزدجرد هفده سال. و اکثر نوشته اند که چون سعد وقاص با رستم فرخ زاد نبرد
آراست چهار روز متواتر جنگ ماند و روز چهارم شکست فاحش بر عجم رو داد و
رستم فرخ زاد بدست هلال بن علقمه کشته گردید- اگرچه فردوسی در شاهنامه
گفته که از دست سعد کشته شد اما در تواریخ دیگر مسطور است که قاتل رستم هلال
بود و درین حرب سی هزار از اسلام شهید شدند و سی هزار از عجم قتل و اسیر
گشتند و چندان سیم و زر و اقمشه و اجناس بدست لشکر اسلام افتاد که محاسب
اندیشه در شمار آن عاجز است و بعد از ان جارحان که او نیز از امرایان
عمدهٔ ایران بود شکست فاحش یافت و زهیر بن قیس جارحان را بکشت- و
پس ازین شکست عظیم به عجم رسید و درین سنه که شانزده از هجرت پیغمبر
علیه السلام بود تاریخ هجری مقرر شد و سعد وقاص کوفه را بنا کرد و درین سال
میمونه زوجهٔ رسول خدا صلی اللہ علیه وسلم وفات یافت و در سنه هفده هجری
بعد کشته شدن رستم فرخ زاد مداین مفتوح گشت و غنایم آنقدر بدست
اهل اسلام افتاد که عقول عقلا در تعداد آن متحیر است- گویند عرب طلا را
با نقره بمساوات بیع و شرای میکردند- و خمس غنایم به مدینه آمد- حصه هر یکے
از اهل بدر پنجهزار دینار رسید و حضرت فاروق رض بعباس رض بست و پنجهزار
دینار و بهر یکے از ازواج رسول علیه السلام ده هزار دینار داد و ایضاً درین سال ابوموسی اشعری اهواز
را هم زیر تسخیر نمود و هرمزان ابن عم یزدجرد را دستگیر نموده با دختران زد حضرت فاروق رض فرستاد حضرت فاروق رض دیگه خیر زرجر ابا

امام حسین علیه السلام داد و دختر دیگر او را به محمد بن ابی بکر منسوب
ساخت. **ابیات** بیا بگوی که پرویز ازین زمانه چه خورد و زو برد بپرس
که کسری ز روزگار چه برد و گر این نهاد خزاین بدیگری بگذاشت و گر داد
گرفت ممالک بدیگری بسپرد. تا اینجا از تواریخ مکتوب نوشته میشود تا بناظران این
اوراق محنت تحقیق بظهور رسیده ند. صاحبان دین زردشتی در ضبط تواریخ و
قید سنین دستگاه تمام دارند. و مدار زندگانی آنها بر دریافت حالات سلف
و احکام نجوم است و کتابهای ایشان مانند کتب اهل هند اخبار ازگذشتگان
دو سه هزار ساله میکند. آورده اند که چون در دولت یزدجرد تفرقه روداد
اولادش انتشار یافتند. از آنجمله سه دختر او آوارگی گزیدند. دختر متوسط
مسمیه بشهربانو در حباله نکاح حضرت امام حسین علیه السلام آمد و بعد شهادت
امام همان زمان از خیمه اهل بیت دوشادوش ملایک بخلد برین رسید
و صبیه صغیره یزدجرد که بفارس بانو نامزد است از دستبرد سواران عرب
بدر جسته در کوه چک چک که از یزد سی کروه فاصله دارد بمناجات الهی متواری
گردید چنانچه تا حال زیارت گاه پارسیان است و اهل اسلام آنرا نهانخانه
عفت مآب میگویند و در دامنه کوه مذکور نشیمن های متعدده مختصر ساخته اند.
و صلحای اهل پارس هنگام مجمع آنجا که در بهمن ماه قدیمی روز اشتاد ایزد
که عبارت از تاریخ بست و ششم شهر مذکور است. می شود در نشیمن ها قیام
نموده بعبادت می گذرانند. می گویند. آبی از کوه می تراود و هر روز بقدر
نوشش و صرف دو کس مجاور آنجا که از پارسیان مدام در آنجا حاضر میباشند
می چکد. و هرگاه مردم زایرین که قریب به ده هزار مجتمع می شوند آب موافق کفاف
آنها می افزاید و بعد هشت روز برای سیرابی داربست که از بهار تاک انگور

در دامنه کوه طارم مستطیل طرح داده اند و زیر سایه آن فرودگاه متفرقین است حسب طراوت آن ریزش می کند و هرگاه دران مجمع کسے محتلم یا حایض شد همان زمان آب از چکیدن می ایستد مجاوران ندا می کنند که هرکه حایض یا محتلم باشد از کوه فرود آید - چون فرود آمد باز بدستور آب تراویدن گیرد اینست از عجائبات آنجا - دختر سیومین نیرد جرد که آنرا مهین بانو گویند و بزعم پارسیان مفقود الخبر است وکتب هندوان بوردآن در سند گواهی میدهد و از نسلش قوم سمودیه دانند - ازینجا دریافت شد که دختر دومین نیردجرد چگونه به محمد بن ابی بکرؓ رسید - شاید نیردجرد چهار دختر داشته باشد که پارسیان را بر آن علم نیست - یا هندوان را بر ورود دخترش اطلاع کماهی نبوده - یا اهل اسلام دختر اجنبی را بمغالطه نسبت به نیردجرد می دهند - بهرحال قوم سمودیه از اولاد نوشزاد پسر نوشیروان یا از اخلاف صبیه نیردجرد نبیره آن است الحال به ترجمه کتاب مرهٹی که در ملک پونه قلمی شده و نام محرر یافته نمی شود و ایماے ازان در تواریخ ماثراصفی نموده ام میگرایم - از تغیر و تبدیل کار نداشته بے کم و کاست ترجمه می نمایم

شروع احوال مرهٹه از تاریخ مرهٹی که نام مولف و سنه تالیف ازان پیدا نیست

راویان روایت اسمار عالم و حاکیان حکایت اخبار بنی آدم که چهره شاهد مقال شان از خال و خط مبالغه و فضول معراست و از گلگونه صداقت و تحقیق جلوه افروز و رونق افزاچنین آورده اند - که راجا رانا بهیم از اخلاف سمودیه

اودیپور مضاف صوبه اجمیر بو فور مکنت و ثروت، انصاف داشت. بکمال اخلاق
ستوده و ناموری علم اشتهار می افراشت. و شبستان دولتش دو نیر اقبال را
تابانی و دو اختر اجلال را درخشانی بود. ولد کبیرش باسم رام سنگه روشنای جهان
و خلف صغیرش از نام باکهه سنگه مشهور زمان فرد. هر دو همچو دو همدم از
بدیدن هر دو چون بادام توام. هر گاه بهیم سنگه آنجهانی شد رام سنگه را نظر بکلانی
قشقه راج کشیده بر مسند نشاندند. باکهه سنگه بحکم انکه الا سما تنزل من السما
نظر بطینت شتری که اطاعت جبلت آن نیست شخصے غیور مزاج بود بمقتضاے این
معنی که ده درویش در گلیمی بخسپند و دو بادشاه در اقلیمی نگنجند متابعت برادر
ناگوار دیده روزے بتقریب شکار برآمده بدر زد و جانب دکن شتافته متصل
دریاے نربدا رسیده توسل الی موهن مرزبان آنجا گزید. و چون علو نسب
و سمو حسب او جاحت اظهار نداشت بکمال احترام و تقریب ممتاز گردید. تا
آنکه در حیات راجه مختار ممالک در راتق و فاتق مهمات او گشت و قسمی
به تنظیم و تنسیق ملک پرداخت. و مفسدان و متمردان را مغلوب و منکوب
ساخت. که به باکهه سنگه بهوسله مشهور گردید. چه بهو بمعنی زمین و سله بمعنی خلش
است. بعد وفات الی موهن تا جوان شدن پسرش تمشیت امور ریاست نمود
و هر گاه وارث ملک لیاقت ملک رانی بهم رساند. بمقتضاے نیکی ذاتی و حق
شناسی تسلیم راج باو کرده پهلوتهی نمود و از آنجا رکنیت کرده وارد دیول گانون
گشته سکونت گزید. و بجهت طے مسافت زندگانی مشغله گشت و کار مزروعات
که بعقیده هنود بهتر ازین روزی حلال نیست اختیار نموده چه ضرب المثل
هند است ~ اوتم کهیتی مدهم بان نکهد چاکری بهیک ندان ~
یعنی افضل ترین معاش زراعت است و متوسط تجارت و بدترین پیشه نوکری

که همیشه گدائی می باشد۔ آورده اند که وجه برآمدن باکهه سنگهه از دیار خود توسل
باابی موهن و بعد ازان توطن در دیول گانون بنابر تعشق دختر نجارے بود از انجا
که عشق پنجه در دامن حالش زده گریبانش کشید۔ دختر را بے عقد داخل حرم
ساخت۔ و از خویش و بیگانه وا پرداخته اسیر دام زلفت گردید ؎ هر کجا
سلطان عشق آمد نماند٭ قوت بازوئے تقوی را محل٭ پاک دامن چون زید بیچاره
تا گریبان او فتاده در وحل۔ از بسکه باغیر کفو بلکه فروترین قوم نزد توصل باخت
ملعون هم قومان و اقارب گردید ناچار چندے اورا در نهانخانه داشت۔ بعد
ازانکه دختر مذکور حامله شد۔ بیرون شهر در مزرعه از نظر مردم خویش و تبار
پنهان نگاهداشت۔ و کلبهٔ مختصرے که آنرا کهوسله یعنے آشیانه کوچک تعبیر کردند
ترتیب داد تا آنکه لقب بکهوسله شد۔ چون صاحب ولد گردید و طشت رسوائی از
بام افتاد۔ بنا بر کدخدا ساختن او در همقومان متامل گردید و نظر بمحبت زنکه و غیرت
مزاج و خوف طعن و تشنیع همجنسان با مدخوله و لونهال جانب دکن رهگرا گشته۔
توسل باابی موهن جست و آن ولد را در قوم مرهٹه منسوب ساخت زیرا که راجپوتان
صحیح النسب نه پذیرفتند۔ ناچار بغیر قوم کتخدا نمود۔ و بطفیل محبت زن خود را نیز
از کیش اباواجداد فروتر نشاند ؎ عاشقی چیست بجان بندهٔ جانان بودن
دل بدست دگرے دادن و حیران بودن٭ سوے زلفش نگهے کردن و رویش
دیدن٭ گاه کافر شدن و گاه مسلمان بودن۔ این ماجرا را خافی خان در تاریخ
خود بطور قبیح بیان کرده چنانچه نقلے ازان در مآثر آصفی آورده ام و اینجا حسب
ترجمهٔ هندی گذارش رفت۔ وجه انقطاع از ابی موهن و ورود در دیول گانون
چنین گویند که چون پسر ابی موهن بحد بلوغ رسیده شعور بهم رساند اکثر گاه باتفاق
پسر باکهه سنگه بسیر و شکار میرفت۔ و وقتے چه بے خوش رنگ مصفا جهت تعمیر عمارت

از جنگل آورده بودند و پسر ابی موہن با حاضران تماشاے آن میکرد- در شناخت
آن چوب عاجز ماندند- وندانستند که از کدام درخت است- ناگہان بزبان پسر
ابی موہن گذشت که این چوب را پسر راجه باکہه سنگہه بہ نیکو وجه خواہد شناخت
چون او از شکم دختر نجار بود- این سخن بد گذشت- در دل داشته بعد دو سه روز
ہمیعلوم از آنجا بر آمده راه دیول گانون گرفتند و بعد فوت باکہه سنگہه بہ کشتکار
پرداختند- الحاصل پسر اول بہ بابوجی و دومین را بہ بنوجی موسوم ساختند
از صلب بابوجی که پیوند بر ہمتہ دارد دو پسر بوجود آمدند یکے شہاجی و دوم
شرفاجی- و از بنوجی ہشت پسر باسم کہلوجی و بناجی وغیرہا متولد شدند و آنہارا
عالمگیر بادشاه بنا بر جریمه در تختہ کشید- و بابوجی بہوسله و بنوجی بہوسله ہر دو
برادر بنا بر مناقشۂ زمینداری ترک دیول گانون گفته مع آل و عیال در موضع
دیونده متصل دولت آباد آمده بزراعت مشغول شدند- و ہمانجا رنگ توطن
ریختند و خودہا برائے گذر معاش در قصبه سندہ کہیڑ پیش لکہوجی جادوراؤ
دیسمکہه سرکار دولت آباد که از پیشگاه نظام شاه منصبی و سرکردگی دوازده
ہزار سوار داشت رفتند- و بصیغه بارگیری نوکر شدند- از آنجا که فرو بہوتن
بودند و سواری اسپ متعذر بود- بہ نگاہبانی دیوڑہی تعین گشتند- چون شہاجی
پسر بابوجی طفلے وجیه زیبا رو بود و آثار نیک بختی از جبینش لمعانی داشت- روزے
جادوراۓ از روز ہلے جشن ہولی صبیۂ خود را که حسینه بود بر زانو نشانیده و بر
زانوے دیگر شہاجی را گرفته در حالت مستی شراب از راه شفقت بزبان
آورد که چه باشد فیما بین ہر دو عقد مناکحت بسته گردد- تا اولاد حسین و شکیل بوجود
آید- ہمین که این سخن از زبان جادوراۓ بر آمد- بابوجی حضار مجلس را باشاره گواه گرفت
و گفت که از امروز اقتران این دو کوکب متحقق گردید- جادوراۓ- بجواب پرداخت

چون خاموشی را نصف رضا گفته اند این سخن شهره گرفت و بعد اتمام مجلس نشاط جادورائے به محلسرا رفت و شهاجی را که همیشه باخود میداشت همان روز همانجا گذاشته صبیه را با خود همراه برد۔ مستورات خانهٔ او برین ماجرا مطلع شده بشورش آمدند که این فرومایگان خانمان آواره راچه درسر افتاده که از ما وصلت می جویند خود برائے شکم پروری از وطن سرگردان آمده دربدر خراب و خوار اند و شرافت نسب این ما ظاهر است۔ آرے **مصرع** غوک لب جوے هم دماغی دارد۔ لعل را باخزف چه نسبت وژاله را پیش گوهر چه عزت **فرد**۔ اے شیشه مزن لاف نزاکت امروز۔ از انصاف کن آخر که همان سنگ نه۔ جادورائے جواب داد که سرسری بر زبان من حرفے گذشت هیچ رسمیات شادی قوم خود نداده ام۔ حالا اینها را بر طرف می کنم ازهمچنین کلمات مستورات را تسلی ساخت و روز دوم بر عادت قدیمه شریک طعام خود نکرده خوردنی پیش ایشان فرستاد۔ آنها آن خوردنی را واپس داده گفتند که انشاء الله تعالیٰ این همه طعام وقت شادی یکجا خواهیم خورد جادورائے ازین سخن برآشفته بعد فراغ از طعام در دیوانخانه برآمده محاسب را طلب داشته حساب تنخواه هرد و برادر نموده برطرف ساخت۔ و وقت رخصت گفت که شما را با من هیچ قرابت نیست۔ و من سرسری بشما گفته بودم۔ رسمیات قوم خود نداده ام۔ خواه مخواه گلوگیر شدن خوب نیست۔ معلوم شد بدمعامله و فضول هستید۔ اولے اینست که شما معه قبائل از اینجا رخت خود بردارید۔ و هرجا که دانید بروید۔ بودن شما درین آبادی نامناسب۔ آنها احمال و اثقال بارکرده همانوقت مکان قدیم خود یعنے دیول گانون رفته قیام گرفتند۔ و بدستور ماضی دو سه سال بکشت و کار پرداختند۔ هر روز پرستش سداشیو یعنے مهادیو که بتی است بزرگ ترین بت ها و در دین هنود مظهر نامه میدانند۔ بصدق نیت و خلوص اعتقاد میکردند و تا که از عبادت او فراغی حاصل

می‌کردند آنها طعام بهانان نمی گذاشتند. و بروز اکیادسی وغیره ایام صیام روزه می داشتند
تا آنکه از تاثیر اعتقاد ایشان غنچهٔ مراد شگفتن گرفت ع می‌ستاند اعتقاد آخر مراد
دل ز سنگ که برهمن معبود خود را می کند حاصل ز سنگ. شبی از شبهای چهاردهم
ماه که آن ماه بزبان هند ماگهه گویند بطریق معهود آن هردو مزارع در مزرعهٔ خود بزاری
که جهت نگاهبانی زراعت تعمیر می سازند نشسته بودند. هنوجی را فی الجمله غنودگی و بابوجی
را چشم بیداری بود که یکایک پنجهٔ دستی بازیور دست برنجن مرصع بکمال روشنی و سوز
از سوراخ زمین بلند گردیده بر سر بابوجی سائبان گردید. بابوجی این را از خیالات
تصور کرده هنوجی را بیدار ساخت چون بابوجی سر بخواب گذاشت سری دیوی جیو
که بزبان هندی قدرت کاملهٔ ایزدی را گویند بشکل بصورت زنی سفید پوش
محلی بزیورهای بیقیمت در آنجا نمودار شده ندا درداد که من معبود توام و از پرستش
تو بغایت محظوظ و مسرور گشته ام. و مهربان برشما شده می فرمایم که همین جا در زیر
زمین گنجینهٔ عظیمی مدفون است و بر آن مارے موکل تو سجده نموده. این زمین را چهر
کن. و آن گنجینه بردارد و ما تراراج نسبت و هفت پشت بخشیدم از کسی اندیشه
و وسواس مکن هر اراده که در دل تو جا خواهد گرفت بانجام خواهد رسید. بابوجی
و هنوجی بعد بیداری شکریهٔ این عطیهٔ عظمی بجا آورده زمین را کندیده هفت کراه
آهنی پر از زر برآوردند. و در پردهٔ شب همه را بر عرابه بار کرده بخانه بردند و در
عقب خانه میان مغاکی که برای داشتن غله می باشد دفن کردند و آهسته آهسته
همه کارهای زراعت را یکطرف داشته و جمعی نمودند و بعد چندی در قصبهٔ
جهارکونده آمده از سیونا نایک نامی مهاجن که دولت بسیار داشت و از سابق
تعارف بود. همه احوال خود را بی کم و کاست بیان کرده استمداد خواستند. او
انگشت قبول بر دیده نهاده تکریم نمود و گفت که هرگاه حق تعالی راج کرامت کند.

از ما چه مراعات خواهند کرد - گفتند فوطه داری یعنی خزینه داری ملک مسخره از ان
تو خواهد بود مادامی که ریاست در خاندان ما باشد - این خدمت عظمی متعلق یکسان
تو خواهد ماند و براین اقرار نوشته با عهد و پیمان مضبوط قلمی نموده دادند - مهاجن مذکور اسباب
ضروری از سواری و پارچه برائے آنها مهیا کرده بخریدی هزار راس اسپ تیز رو قوی
هیکل پرداخته و بارگیران بر آن ملازم داشته و از اسلحه و سامان درست کرده جمعیتے
بهم رسانند - آنها از بنا لکرساکن بهل تن کرکه با دوازده هزار سوار قزاقی و شیوه تمرد
داشت وکیلے فرستاده در خواست مواصلت کردند - و بعد قول و قسم مضبوط
ملاقات کرده مافی الضمیر خود بیان نموده دو هزار سوار از و امداد خواستند او قبول نموده
همراه داد بابوجی تخفیف بار نموده و بنوجی را بر جایگاه خود گذاشته مع جمعیت خود
و تعیناتی که مجموع سه هزار باشد - جریده اسپ قیچی گهاٹ سماویت عبور کرده دریائے
گنگ را از راه نیوسا گذرانده متصل ایلوره فرود آمده شبے چند خوک را ذبح کرده
در مسجد روضهٔ منوره که نزدیک دولت آباد پایۂ تخت نظام شاه است انداخت
و عرضداشتے باسم پادشاه باین مضمون نوشته در گلوے خوک مرده بسته گذاشت که
لکهوجی مخاطب جادو رائے دیسمکهه در ایام هولی روبرو مجمع عظیم دختر خود را با پسر من
منسوب ساخته از مشورت نسوان برگردیده است و مارا از نوکری برطرف نموده
اخراج دیار کرد بنا بران استمداد بنا لکر خواسته در ینجا جهت استغاثه آمده ایم - و
باین جرات مبادرت نمودیم امید واریم که برحق خود فایز شویم - عرضی به مضمون
مرقوم الصدر گذاشته مراجعت بقصبهٔ بهل تن کر نمود - چون علی الصباح آن
مجاوران و خادمان درگاه برین ماجرا وقوف یافته خوک کشته را مع عرضی بنظر
نظام شاه گذرانیدند - نظام شاه مطلع شده جادو رائے را طلب داشته تهدید کرد
که این حرکت بنا بر امر سهل مستحسن نیست - باید که دختر خود را موافق اقرار با پسر بابوجی

کہ خدا باید ساخت۔ وبد لاسار او پرداختہ بیخ فتنہ وفسا د باید کند۔ جادو رائے عرض
کرد کہ اگر جان بخشی فرمایند التماسے دارم۔ نظام شاہ فرمود کہ امان بخشیدم آنچہ باشد
گذارش نماید۔ معروضداشت کہ بار شادہ والا جیجابائی نام دختر خود را با پسر بابوجی کتخدا
میکنم۔ لیکن امیدوارم کہ از راہ بندہ نوازی بابوجی وبنوجی حضور طلب شدہ بمنصب
وسوار سرفراز شوند۔ التماسش بدرجہ اجابت مقرون شد۔ جادو رائے را مورد
آفرین وتحسین نمودہ مردم راست کردار با قولنامۂ مضبوط فرستادہ بابوجی وبنوجی
را معہ شاہجی پسر بابوجی بہ دولت آباد طلب داشتہ جادو رائے استقبال رفتہ
بملازمت نظام شاہ رساند۔ شاہ از دیدار شاہجی کہ بسیار حسین بود محظوظ و
منبسط گشتہ از خلعت وشمشیر وفیل سرفراز نمودہ منصب وجاگیر لایق نواخت و
حکم کرد کہ جادو رائے قبایل خود را طلبیدہ در دولت آباد بحضور خداوندی شادی
کدخدائی ہردو نہال نوخیز نماید۔ الیہ حسب الامر قبایل را در آنجا آوردہ جشن
شادی را با نصرام رسانید وجہاز بقدر استعداد دادہ رخصت کرد وکوماجی نایک
بالسن بل نامی کارکن را برائے خبرگیری دختر ہمراہ داد کہ بہمہ وجوہ خبرگیران باشد
بابوجی رفتہ ہمہ قبایل خود را بدولت آباد آوردہ سکونت گرفت چون زمانہ
اقبال دستگیری کرد۔ او میگویند کہ از آغاز اقبال مدار المہام خانۂ او بود۔ مختار
مہمات عظیمہ گشت۔ خزاین غیب را از بطن زمین برآوردہ خیرات وحسنات
آغاز نمود۔ ویرکوہے کہ مکان شنبہو مہادیو است تالابے ساخت وجا بجا بتخانہا
بنیاد نہادہ باغ وتالاب وچاہ تعمیر کردہ نیکنامی اندوخت تا آنکہ بابوجی وبنوجی را
پیمانہ ہستی پر شد۔ وزمانہ بکام شاہجی گردید واو را از بطن جیجابائی پسرے تولد
گشت نامش سنبہاجی گذاشتند ودر ہمان زمان نظام شاہ شتقار گردید۔
وازو دو پسر خورد سال وارث تاج ونگین ماندند۔ ملکہ زمان یعنے والدۂ اطفال

تربیت فرزندان وانتظام ریاست بر ذمہ افتاد۔ برای کارروائی تلاش آدم
فہمیدہ فرمود۔ سابا جی اننت نامی زناردار کہ از قدیم کارکن دیوڑھی بود تعریف
لیاقت شاہجی کردہ بر دیوڑھی حاضر ساخت و بنظر بفروغ پیشانی و تائید بخت بیگم
شاہجی را بخلعت دیوان نواخت۔ شاہجی شاہزادگان را بر زانو نشانیدہ امور
سلطنت سرانجام میداد و ہمہ ارکان دولت مجرا بجا می آوردند۔ و شاہجی از طرف
شاہزادگان دست بسر می شد۔ جادو رائے خسر شاہجی را خار حسد در دل خلید۔
و دست نگر داماد شدن غیرت نہ پسندید۔ چون اینجا ہمہ ہا از حسن سلوک شاہجی
راضی و متفق بودند و بیگم را میلان طبعی بآن جانب بود۔ نیش زنی جادو رائے
در حق شاہجی فایدہ نہ کرد۔ بنابران وکیلے بحضور بادشاہ دہلی مخفی فرستادہ
استمداد خواست۔ و از پیشگاہ خلافت میر جملہ با شصت ہزار سوار تعین شد
جادو رائے بعضے سرداران را با خود یکدل ساختہ تا کنار دریائے نربدا استقبال
فوج بادشاہی نمود۔ و ملازمت میر جملہ حاصل کرد چون پردۂ این راز برافتاد
و بر شاہجی متحقق گردید کہ این نایرۂ بلا از خانہ بلند شد۔ شاہجی ہر دو شاہزادہ را
مع مادرش در قلعۂ ماہولی بردہ متحصن گشت و باستحکام قلعہ جات دیگر مثل
کلیانی و بہیمری وغیرہ پرداخت۔ جادو رائے جمعیت بادشاہی را رفیق کردہ
قلعہ ماہولی محاصرہ نمود۔ و چون مدت شش ماہ منقضی شد۔ ذخیرۂ قلعہ
کمی پذیرفت۔ شاہجی با بادشاہ بیجاپور پنہانی ساختہ بر احوال خود اطلاع داد
کہ این بلا از سبب خسر من بر دولت نظام شاہیہ برخاستہ است۔ و جادو رائے
مصدر این ہمہ فساد گشتہ۔ اگر مارا پناہ دہند و از منصب و جاگیر نوازند با جمعیت
خود حاضر بندگی می شویم و این بلا ازین خاندان دور می شود۔ بادشاہ بیجاپور
معرفت مرارجگدیو کہ دیوان او بود قولنامہ فرستادہ مطمئن گردانید۔ شاہجی

باجمعیت پنجہزار سوار معہ قبایل وسبنهاجی پسر خود وقت سہ تلعہ ماہولی برآمده وبر مورچال جادو رائے زده خورد کرده راه بیجا پور گرفت۔ دران وقت زوجہ اش حمل ہفت ماه داشت تاب سواری اسپ نیاورده سہ چہار کروه مسافت طے کرده بیطاقت شد۔ شاہجی از اطلاع این احوال صد سوار تعین نموده ہمانجا گذاشت وگفت جادو رائے پدرتو از عقب می آید۔ توقف من درینجا صلاح ندارد ترا که دخترش ہستی باک نیست۔ این بگفت وروان شد۔ جادو رائے میر حملہ را از فرار شاہجی آگاه نمود۔ مہتاب ما روشن ساختہ بتعاقب شتافت کہ جیجابائی دختر خود را درراه یافت۔ پانصد سوار گماشت کہ او را محفوظ در قلعہ سونیری متعلقہ نظام شاہی کہ در قبضہ شاہجی بود رسانند۔ زوجہ شاہجی دران قلعہ رفتہ مقیم گردید۔ وچون دران قلعہ بہوانی باسم سیوائی جلوه افروز پرستش بود عہادت دو دام آن التزام گرفت۔ ونیت کرد کہ ہرگاه پسر تولد شود۔ بنام ہمین بہوانی موسوم سازد۔

ولادت سیواجی بہوسلہ

چون میعاد تولد منقضی گردید بتاریخ پنجمی سودی بیساکہہ ماه ہندی روز دوشنبہ یکہزار و پانصد وچہل ونہ ساکہی سالباہن مولودی اقبال مند متولد شد۔ موفق قرار سیواجی نام گذاشتند۔ آمدم بر احوال شاہجی۔ جادو رائے تا احمد نگر جلوریز تعاقب نموده ناکام برگشت۔ وشاہجی بہ بیجاپور رسیده ملازمت سلطان سکندر والی بیجاپور دریافت۔ مرار جگدیو مدار کار آنجا باکرام پیش آمده از پیشگاه خلافت بخلعت واسپ وشمشیر وفیل سرفراز گنانیده کرناتک بیجاگیر شش تنخواه نمود۔ وبرائے نگاہداشت دوازده ہزار سوار حکم کرد۔ چون مواد فساد از

رفتن شاهجی ... ست۔ افواج بادشاهی از محاصرهٔ قلعهٔ ماهولی برخاسته مراجعت شاهجهان آباد نمود۔ ساباجی انت بیگم و شاهزاده ها را از قلعه ماهولی برآورده در دولت آباد رساند۔ و برائے سرانجام کار سلطنت ملک عنبر باهم حبشی را که تازه وارد در دوکانے فرود آمده بود۔ آثار نیکبختی ملاحظه کرده تجویز نمود و او را بر پالکی نشانیده بخانه خود آورده قسم و عهد مضبوط گرفته بملازمت شهزاده ها و بیگم رسانیده خلعت مدار المهامی دهانید۔ ملک عنبر انتظام ملک و سپاه قرار واقعی داد تا آنکه میر جمله باز بمهم دکن مامور شد با او ستیزه ها آراست و زخم ها برداشت و افواج بادشاهی را تا نربدا هزیمت داده مراجعت بدار المقر خود یعنی دولت آباد نمود و مهم بیجاپور پیش نهاد همت کرده تا موضع مهاسور که مکان شنهو ها دیوان بجمعیت شصت هزار سوار تاخت آورد و از آنطرف مرار جگدیو و شاهجی و شرزه خان وغیرهم سرداران بجمعیت هشتاد هزار سوار برائے مقابله برآمدند ملک عنبر از اینجا روگردان شده تا موضع بوره گانون و تلی گانون عنان بازکشید و چون دریائے بهیمرا طغیانی داشت برکنار آن ایستاده التجا بجناب پروردگار آورده درخواست پایاب نمود۔ بفضل قادر مطلق دریائے مذکور از طغیانی فرو نشست و لشکر ملک عنبر تمام پایاب عبور کرد۔ چون همگی جمعیتش آن طرف آب گردید دریا بدستور سابق موج زن طغیانی شد۔ در آن افواج بیجاپور که متعاقب ملک عنبر پاشنه کوب می آمدند۔ برکنار دریا رسیده اینحالت مشاهده کرد که ملک عنبر همین ساعت عبور نمود و الحال دریا پر طغیانی است متعجب شده آدم پیش ملک عنبر فرستاده پیغام کردند که فضل الهی شامل حال شما است و خرق عادت شما دریافتم باهم مصالحت وانند۔ ملک عنبر آنطرف کنار دریا استاده از دور دست بسر همه ها شده و سخنان چاپلوسی گفته بدولت آباد آمد۔ سرداران بیجاپور متصل سوائی تلی گانون نزدیک احمدنگر آمده

خیمه زدند و مرار جلدیو و شاہجی مراجعت کرده به بیجاپور خزیدند - ملک عنبر این خبر
دریافته از دولت آباد شمشیر زده بر سر آن لشکر آمد و پال تالاب شکست که از سیل
آن تمام لشکر غرق و در ورطهٔ ہلاکت گردید - و در آن تفرقه دوازده سرداران لشکر بدست
سپاه ملک عنبر اسیر شدند - ملک عنبر هر یک خلعت و اسپ داده رخصت کرد -
در وقتیکه این واردات بر لشکر بیجاپوری گذشت - شاہجی در کرناٹک بود - از
اطلاع این خبر مرار جلدیو شاہجی را طلبیده با خود گرفته با فوج کثیر بر ناکرگانون تعلقه
سادس در ضلع پونه خورد که در آنجا دریاے بهیما و اندرانی سنگم کرده اند رسیده
مقام نمود - چون روز دوشنبه اماوس بهادون ماه هندی سنه یکهزار و پانصد و شصت
و پنج از سالباہن کسوف آفتاب بود و آن روز را برسم هنود متبرک می دانند - و خیرات
در آن وقت از حسنات عظیمه می شناسند مشغول بخیرات و مبرات شد - و بست
و چهار مرتبه خود را در میزان کشیده هموزن خود را اشیاء بر برهمنان ساخت مرار جلدیو
را فیل بچه خوش حرکات که او را بسیار دوست داشتی فرمود این را هم موزون نمایند
همه ها حیران ماندند شاہجی ظاهر کرد خود متوجه پرستش و پوجا باشند من تدبیرے نموده
این بچه را موزون میکنم - حکم کرد که کشتی را در آب عمیق بهیما کشند - و بالاے آن فیل
بچه را سوار سازند - کشتی بقدر بار آن در آب فرو رفت - خطے بر کشتی کشیده فیل
بچه را از آن کشتی بر آورده موافق آن سنگریزه ها در آن کشتی پر کردند تا کشتی بقدر
خط نشان در آب فرو رفت - پس آن سنگریزه ها را بطلا و نقره و مس هموزن کرده
بر نثار داران و محتاجان خیرات کردند - از آن روز آن موضع که به ناکرگانون مشهور بود
به تولاپور نامزد شد - و آن موضع هم به برهمنان انعام گردید - و موضعی دیگر که بر
قریب آن واقع هم به بخشش آمد - چون از خیرات فراغت یافتند بانتظام مملکت
متوجه شدند - از آنجا که در سنه یکهزار و دو صد و شانزده سالباہن سال کرنام

سمت سه جماعه حبشیان قلعه چاکن را ملجا خود ساخته غارتگری و قزاقی شیوه
داشتند - نظام شاه به تنبیه حبشیان پرداخته متصرف شده بود از نبودن مدار
کار درست و تفرقه شاهجی باز مفسده مجتمع شده سر بشورش برداشتند و باتفاق
قانون گو یعنی دلیپانڈ یه پونه که از نواح بهیما وقفیت داشت گرد - فساد انگیخته
از احمد نگر تا سرحد واے و سرواهی سب چراغ ساختند - مرار جگدیو برلے تادیب
آنها راے راؤ دیوان را مامور کرد و او دران ضلع رفته متمردان را بسزا رسانید
و مورومان دیو را که سر منشه فتنه بود دستگیر کرده میخ آهنی در ناخنهاے او کرده
محبوس ساخت - و قلعه پونه را که ملجاے آن مفسد بود مسمار نموده قلبه خر راند و متصل
آن قلعه بهو مشور مرتب ساخته بدولت منگل نامزد گردانید چون آن ملک ویرانی
وخستگی کمال داشت و از حسن تردد شاهجی شهرتے در آفاق بود - مرار جگدیو آن
همه ملک را از سرحد پونه و قلعه چاکن تا سرحد واهی و سرواهی و سوپی و اندا پور و
جاگیر بجاگیر شاهجی متعلق ساخت و شاهجی آن همه ملک به داداجی کوند دیو کلکرنی
یعنی منجم و قانون گوئی پرگنه مکتی و نوردی دهولے کالوکه مردے تردد کار دیانت دار
مالگذار بود سپرد نمود و یک هزار سوار پاگاه یعنی طویلهٔ خاص منجمله آن پانصد راس
نر سوار و پانصد راس ماده سوار تعیین ساخت و بارگیران معتمد مقرر کرد و سیدی
هلال حبشی را سر نشته آنها نموده خود جانب بیجاپور عطف عنان داشت و هنگام
رخصت با داداجی بنهفته اشاره کرد که زوجهٔ ما با طفل نونهال که سیواجی نام دارد
در قلعه شیونیری است پیش خود طلبیده بخبرگیری و تیمار و تعلیم پردازد - چنانچه
داداجی بر طبق گفته شاهجی سیواجی را در پونه خورد که از سرنو آباد کرده آورده متصل مکان
خود مکانی علیحده ترتیب داده باعزاز و اکرام نگاهداشت - چون مرار جگدیو از نظم و
نسق این ضلع دلجمعی حاصل کرده جانب بیجاپور راهی شد - از اثناے راه مور ومان دیو

تا بو یافته از قید گریخت و در موضع کلگره توابع جاکن آمده بخانه رکهناتهه بهت زنار
داری مخفی شد مراجعت بیجاپور بعد رسیدن در بیجاپور شاهجی را برائے استیصال مفسده آن
طرف روانه کرد او باقلعه کنک گیری چیده محاربات نمود چنانچه در یکے از معارک
سنبهاجی پسر شاهجی بزخم تیر تفنگ کشته گردید و شاهجی ازین سبب پژمرده دل گشته
این را آثار ادبار از شامت جادو رائے تصور نموده زنکه خود را که دختر جادو رائے میبود
غائبانه طلاق داد و از پسرش که سیواجی نام دارد نیز نفرت گزید علی الرغم آن دخترے
از قوم مرهته مونهه که قبیلے حسین بود باسم توکا بائی تلاش کرده در نکاح خود آورد و از شکم او
پسرے متولد شد نامش ایکاجی گذاشت و با او الفت مفرط بهم رسانده یک قلم از سیواجی
و مادرش کناره گزید دادا جی پنتهه بتربیت سیواجی سرگرمی داشت و اوستادان کامل
گماشت تا آنکه سیواجی در اندک فرصت از فنون سپاهگری و سواری اسپ وحید عصر شده
دادا جی پنتهه مورو مان دیو را که بخانه زنار داری مخفی بود سراغ یافته بعد ویمان طلبیده
پرگنات چاکن وغیره را تفویض نمود و او بحسن تدبیر در اندک ایام رعایا را طمانیت داده
دیهات را آبادان ساخت و آب رفته باز بجو آورد و از انجا که خرابه سالها بود جانوران
سباع مثل شیر و گرگ بسیار پیدا شدند و از اذیت آنها آبادی متعذر شد مورو مان دیو
قوم ماوران را که در کوهستان مسکن دارند طلب داشته اجازت کشتن سباع داد و
متوقع انعامات نمود در کمتر ایام تمام ملک بیخار گردید و سباع را نامی نماند ماوران را جمعی
کرده قول آبادی داد باین منظر که سال اول فی بیگهه یکروپیه و سال دوم سه روپیه و سال سوم
شش روپیه و سال چهارم نه روپیه و سال پنجم ده روپیه و سال ششم بست روپیه و سال هفتم
بدستور دیگران و سال هشتم موافق تشخیص عمال ملک خیر رسانیده باشند و قسمے عدالت
و نصفت را کار فرمود که تمام دزدان و ستمگران دران ضلع نماندند ۵ میکنند کار خود دشمن چه گردید تیغ
نه زند چون شحنه شود امن کند عالم را + در قصبه کهرپور بازاری باسم سیوا جی قرار داده باغی

ترتیب داده درختهاے فواکه از باغ بادشاهی طلبیده نشاندو آن باغ را باسم شاهجی نام
ساخت وتقید کرد هرکه ازین باغ برگے بے اجازت مهاراجه شکند دستش خواهند شکست
اتفاقاً تاروزے خالے ذهن از دست داداجی پنتهه یک دانه انبه از شاخ شکسته شد همان
زمان هوشیار شده مستعد به بریدن دست خود گردید آخر مردان مالغ آمدند بپاس سخن
خود طوقے از جست ساخته در گلوے خود انداخت و معذرت نامه بحضور شاهجی نوشت وعفو
تقصیر خواست شاهجی ازین معنی بسیا محظوظ شده خلعتے عنایت فرستاده دلجوئیها نمود
دبر درماهه او معفت صد هون اضافه کرد دستے شاهجی دراضلاع بیجاپور بانتظام می پرداخت
ومرارجگدیو راتق وفاتق مهمات حضور بادشاه بود تا آنکه پس از زمانے پیمانه عمرے واے
بیجاپور پر گشت زوجه سلطان مرحوم بوسواس تسلط مرارجگدیو روزے اورا برد یوڈیهے
طلبیده قید کرد چون اورنگ مجلس دگرگون دید از آب حوض که درصحن دیوان خانه
بود غسل کرده ورنار خود شکسته مهرے سر کلاه که تغار هندوان است از دست خود کنده
سنیاس یعنے ترک ماسوا اختیار نمود این حلتے است که برهمنان صاحب هوش وهندوان
آخرت اندیش قریب بمرگ مرتکب چنین حرکت میشوند وبپاے خود درآب یا درآتش
دریا درخاک آمده هلاک گردیند چون اجلش رسیده بود از اشاره بیگم بیاسا رسید از کشتن
او شیرازه ریاست بیجاپور برهم خورد شاهجی درین اوقات تا دوازده هزار سوار انتظام فرماے
ملک کرناتک بود چون راجه چنجاور راجه مدهل نظر بقرب جوار مناقشه میکرد وراجه چنجا درامول
اکثر بارزنهاے بسیار جمع داشت راجه مدهل استمداد از شاهجی خواست شاهجی بمعاونت آن
پرداخته بعد تردد بسیار قلعه راکه نسش کرده دربرداشت مفتوح نمود وخزاین وغنایم
فراوان بدست آورد راجه چنجا دینقتول شد وبراموال واسباب او شاهجی متصرف گردید
راجه مدهل شاهجی را برجاده راستی ندیده نبرد آراست راجه مدهل کشته گردید ودولت آن
راج مع ملک چنجاور ومدهل بتصرف شاهجی درآمده موجب مزید شوکت وحشمت او گشت

شاہجی بران ملک ایکاجی پسر خود را متصرف ساختہ خود کوچیدہ در موا راج گڈہ مشہور
بالاپور کلہار آمدہ استقامت گرفت ایکاجی را از بطن دیپابائی منکوحہ اش پسر ... بوجود
آمدند و ازان باسم ساہوجی و شرفاجی لاولد از جہان فانی رفتند ... پسر سوم
باسم توکوجی صاحب اولاد گردیدہ بدان ممالک متصرف ماند و در ... ملک
عنبر مدار المہام دولت آباد ودیعت حیات سپرد صاحبقران ثانی شاہجہان فوجہ
جرار سرکردگے شاہزادہ جوان بخت اورنگ زیب بہادر با تالیقی مہر جملہ فرستادہ
آنہا دولت آباد را بحوزہ تسخیر آوردند و بادشاہزادہ مذکور بازار ملک عنبر را کہ بر منبع
کہڑکی سیرگاہ خود کردہ بود حصارے کشیدہ باورنگ آباد نامزد فرمود ـ و آن صوبہ
انتظام واقعی دادہ جانب بیجاپور متوجہ گردید ازان طرف شرزہ خان وغیرہ سپاہ
بمقابلہ برآمدند بادشاہزادہ اورنگ زیب طرح دادہ مراجعت باورنگ آباد کردہ
بہ بندوبست صوبہ خاندیس وصوبہ براڑ وصوبہ اورنگ آباد بقرار واقعی پرداخت درین
عصر سیواجی شعورے بہم ساندہ کارہا بمختاری خود خلاف رائے دادا جی پنتہہ ـ
اتالیق خود کردن گرفت و موافقتے از شاہزادہ اورنگ زیب بارسال تحایف و اطاعت
احکام پیدا کردہ و سرحد اطراف تاختن و غنیمت آوردن آغاز نہاد این معنی موافق
طبع دادا جی پنتہہ نمی افتاد و ممانعت بسیواجی نظر برین کہ ہفت دہ سالہ شدہ بود مفید
نمی شد لاعلاج دادا جی خود را مسموم ساختہ جان داد و این امر موجب استقلال تمام
سیواجی گردید خزاین و اموال شاہجی کہ تفویض دادا جی پنتہہ بود سیواجی متصرف
گشتہ نگاہداشت بسیار نمود و بست و پنجہزار پیادہ از قوم ماوے نوکر داشت کوکبہ
تہور او روز بروز تزاید گشت سیام راج نامی زنار دار را بمختار مہمات کردہ وراکہو
بلال امری را دار الانشا فرمود ـ رگہناتہہ بلال راچہ کے نویس تمام جمعیت ساخت
و مردم متدین را جابجا گماشت چون رشادت سیواجی بر شاہجی پدرش معلوم گردید

سر ور گشته سند املاک بنام سیواجی فرستاده دلجمعی اندوخت. سیواجی از طرف
پدر مطمئن گردیده بانتظام ممالک متعلقه کمابیغی پرداخته پایهٔ استقلال کمال افشرد درین اثنا
شاهزادهٔ اورنگ زیب را از پیش آمد دارا شکوه سوءظنی با پدر بهم رسید بقصد هندوستان
تالیف سرداران ایجاد فراهمی افواج مرکوز خاطر نمود و بسیواجی نشان فرستاد که بالفعل
عزیمت جانب هندوستان تصمیم یافته ادهم با فوج شایسته همراه رکاب شود و اگر در
رسیدن خود مضایقه داند سیامراج را سر گروه جمعیت شایسته نموده تعین رفاقت سازد
سیواجی بر مضمون نشان مطلع گشته سر باطاعت فرو دنیاورد بلکه نشان را بدم سگ بسته
در شهر تشهیر کرد و ایلچی را بسخنان درشت که برید تیغ کشیدن خوب نیست مخاطب ساخته
به بیعزتی رخصت نمود چون شاهزاده را کار سترگ درپیش بود و بیلغار میرفت تدارک
این حرکت موقوف بر وقت گذاشته تغافل فرمود و بعد ملازمت حضرت صاحبقران
زن اوداارام دیسکهه را که بعد کشته شدن شوهر مصدر ترددات شایسته همراه اودوسے
گیهان پوسے شاهزاده گشته بود بخطاب رای باگن نواخته سند دیهی پرگنه ماهور
متعلقه برار مرحمت نموده جانب سیواجی رخصت انصراف بخشید. اما چون بادشاهزاده
اورنگ زیب را در هندوستان کارهای عمده درپیش گردید و ملک دکن دور
افتاد استقلال سیواجی روز افزونی گرفت و خبر تسلط عالمگیر بادشاه شنیده ماسے
رنه نیلکنهه راو نظام شاهی ساکن پورندهر در قلعه کرکوته طلبید چندے آنجا استقامت
گزید که فیمابین برادران نیلکنهه راو منازعت برخاست بیلاجی نیلکنهه و سنکراجی نیلکنهه
برادران نامبرده که از تسلط برادر کلان به معاش به تنگی داشتند مخفی باسیواجی ساخته
قابوے وقت می جستند تا آنکه ایام دیوالی نزدیک رسید نیلکنهه راو بصلاح
برادران منافق سیواجی را برای ضیافت طلبید که فیمابین پدر شما و ما قرابت است.
هیوالی ما بخاطر راه داده تصدیع فرمایند و طعام ما حضر تناول کنند سیواجی گفت تنها آمدن

با بجز رفیقان موافقت نمی کند لهذا با چند کس معتمد اندرون قلعه رفته با سه روز
مشغول بعیش و عشرت ماند روز سیوم کرنیلکهنته را از ماندگی ضیافت و شب بیداری ها
کوفت بهم رسانده سر ببالین گذاشت هر دو برادر اتشش قابو دیده سیواجی را آگاه
ساختند و بخانه نیلکهنته راو بے باکانه درآمده او را بر بستر خواب دستگیر نموده و حلقه های
نقره که در پاے زن او بود برآورده بجایش زنجیر آهنی انداخته روبروے سیواجی
آوردند سیواجی این امر را مغتنم دانسته برسه برادر را نظر برین معنی که سگ زرد
برادر شغال همان لحظه بجان کشته قلعه را در ضبط خود آورد و همه جرائم مکان را که در فساد
شریک او بودند ازان قلعه اخراج نموده بجاے آنها ما دران را در کار داشت و حوالداری
آنجا بکهولا نامی دانباجی رکهنا نته مقرر نموده بر اموال و اجناس آنجا قابض و متصرف
شده محبوسان را بعد سه روز سر داد پس ازان برادر توکائی را که زوجه دیگر شاهجی بود
بتقریب ملاقات رفته بدست آورده برسی صد راس اسپ پاگاهش قبضه کرد و قلعه چاکن را
که در تصرف کسان داداجی پنتهه بود مستخلص نمود و بر کوجی ترسال رابه نهانداری آنجا گذاشت
و محالات اطراف آن را بکاسی راو دیسپانڈیه متعلق ساخت و درهمان نزدیکی راج گڈه
و سنجولی و سویلا مسخر کرده بتعمیر و ترمیم آن پرداخت و موروبرمل از قوم تلنگه را نوکر داشته
تعین راج گڈه نمود و سپس سه قلعه از نظام شاه بنام تورنا و برچندگڈه وغیره مفتوح
نموده بر خزاین بادشاهے دست یافته منجمله آن دو لکهه هون داخل خزانه کرده باقی بسپاهیان
بخشید درین اثنا فرمان والی بیجاپور متضمن بر تالیف سیواجی صادر شد که بے اجازت
بر خزاین قلعجات متصرف گشتن و رعایا را ایذا دادن خوب نیست بهر حال از حرکات
گذشته نادم گشته بحضور باید رسید مشمول عواطف خسروانی خواهی شد سیواجی
از رسیدن فرمان فی الجمله راغب برفتن بیجاپور گردیده مشورت از زن خود کاسی بائی
نام نموده او صلاح نداده گفت که با وصف حرکات شنیع مورد مراحم از بادشاه گشتن

دور از عقل است اولے این است کہ بر مقسوم راضی بوده مختار سے خود را از دست
نباید داد درین گفتگو خطے از شاہ جی با یک قبضۂ شمشیر بیش بہا و زرہ و خود و بکتر مرجان
بسیواجی رسید ورود این تحایف دلیل فیروزی دانستہ قوی دل گشتہ بتسخیر قلعجات
و تاخت و تاراج مفسدہ ہمت گماشت خطوط سر داران سورکر دگوند ور رنجیر بے
کر وراج پور مشعر باین مضمون رسید ند کہ اگر جانب کوکن تیغ تسخیر می آور ند ماہمہ
متفق شدہ تسلیم الکنہ مینمائیم سیواجی آن جانب شتافت و باتفاق جماعہ آنجا اول
قلعہ کہوسول را مفتوح نمود و در مایا سے مسور کڈہ وغیرہ راتسلی دادہ آبادان ساخت
و دران ضلع تہانجات مستحکم گذاشتہ سیوا پور آباد کرد داوجی سومنات نامی زنار
دار را آنجا گماشت ورگہناتھ بلال را بحراست کوکن مامور کرد وپیلاجی پنتھہ را بپیش
دستی خود داشت وسومناتھ پنتھہ را نیز قلعہ ویبری سپرد گویند دران ایام ہفتصد
جوان نجیب بتلاش نوکری وارد شدند سیواجی جواب داد کہ درسرکار گنجایش نیست
جاے دیگر روند کوماجی نایک نامی کہ از مصاحبان سیواجی بود گفت سرداران
اولی العزم را لازم نیست کہ امیدواران را یک قلم مایوس سازند اگر گنجایش نباشد
چندے نوکر داشتہ بتقریب تخفیف باید نمود سیواجی را این سخن خوش آمد وہمہ را
در یکروز نوکر داشت وآنہا قبایل خود از بیجاپور طلبیدہ سکونت گزیدند وآن ہمہ
تعین راگہو بلال کہ بضلع داری کوکن مامور بود شدند سیواجی شنید کہ چندر راو مورہ پا
زمیندار قصبۂ جاولی متصل مہابلیشور از باجگذاران بیجاپور دختر سے صاحب جمال دارد
رگہناتھ بلال را باصد نفر پیادہ وبست وپنج سوار سفیر مقرر کردہ پیش چندر راو فرستاد
او اول مرتبہ بخانہ ہنونت راو دیوان چندر راو رفتہ قابو دیدہ حین ملاقات خنجری
ہنونت راو زدہ کارش باتصرام رسانده خود سلامت بجہ زند ہر رسید سیواجی
از استماع این خبر مسرور گشتہ بخلعت فاخرہ نواخت وخود با جمعیت چہل ہزار از قوم

ماوری وغیره تاخت آورده متصل مهانیشور خیمه زد و در کهنا تهه بلال با جمعیت دیگر
ازگهاٹ انتور عبور نموده قلعه جالنی را در محاصره گرفت و در عرصهٔ دو پاس
مفتوح ساخته سرداران عمده را باسیر آورد و باجی رائو و کشن راو که بعمر پانزده
شانزده ساله بودند گرفتار کرده بجیون گانون فرستاده بقتل رسانید و چندی را
دستگیر نموده قلعه کلیان را مسخر ساخته و اناجی سون دیو را به بندوبست آنجا گذاشت
و دختری صاحب جمال را در یغما بدست آورده بنظر سیواجی گذرانید سیواجی گفت
که اگر مادر من این چنین صورت میداشت چه خوش بودی تا من بسیار خوشرو میشدم
آن دختر را بمنزله دختر خود دانسته ملبوس وغیره انعام داده بخانه مادر و پدرش فرستاد
و از انجا کوچیده برلی گده آمده بترمیم آن پرداخت و اناجی پنته از نظم و نسق کلیان
فراغت بهم رسانده بموجب ایمای بانوری چسپیده آبادی آن را که اکثر از قوم گوجر بودند
نهب آورده اموال بسیار فراهم نموده کانهه رلی سردار آنجا را مقید کرده رعایا
ترل آبادی داده بحضور سیواجی حاضر شد سیواجی مع جمعیت اناجی پردهان گده محاصره
نموده قافیه بر محصوران تنگ ساخت. کیسر سنگ حارس آنجا از فرط غیرت قبایل را
جوهر نموده جان داد مادرش ضعیف با دو کودک صغیر اندرون قلعه گوشه پنهانی گرفته
ماند. بعد افتتاح قلعه سیواجی متوجه سیر حصار گردید که خاری از خارتار راه بکنج پالکی
خلید سیواجی در انجا توقف کرده بحفر آن زمین حکم کرد از انجا بست و دو سبوچه پیراز
جواهر و چهار کڑاه آهنی مملو از اشرفی و هون بر آمد چوکی بران قایم کرده اندرون
قلعه رفت نگاهش بر مادر کیسر سنگه افتاد سیواجی از پالکی فرود آمده سر بپایش نهاد و
معذرت خواست و بر پالکی سوار ساخته در خانه آورده بعد چندی شصت سوار همراه
داده بمسکنش رسانید در همان ایام کسلی بمزاج سیواجی عارض شد زیارت مکانهای
متبرکه آغاز نهاد تا آنکه مزاجش بر نهج اعتدال آمد هنگام مراجعت از سری سیورکودین

کرسا ونت که سر بشورش بر داشته بود رجوع آورده با سیواجی ملاقات کرد
سیواجی اورا ملازم داشت و برهنمای او بر اکثر قلعجات بادشاهی و مساکن صعب المسالک
دست یافت و راجا پور را که از آبادی عمده بود تاراج نمود سورجی راؤ زمیندار سنگاپور
و کوند الکرتاب استقامت در خود ندیده راه فرار گزیده در جزایر فرنگیان جا گرفتند سیواجی
قلعه بهورنار انقب زده از باروت پرانیده منصرف گشت چون اینهمه اخبار انصرافت
سیواجی بر قلعجات معروض درگاه خلافت بیجاپور شد یرلیغ جهانمطاع بنام شاهجی
پدرش که در اطراف کرناٹک بود بتاکید تمام صدور یافت که پسر خود را از دراز دستی
گستاخی باز دارد شاهجی معذرت نامه مشعر بر شکایت ناهنجار پسر و بیزاری خود
از او بقلم آورد و گویا باین بیت دل آویز گردید ـــــــه در باید کرد فرزندی که ناقابل بود
اگرچه ناخن جزو تن باشد بریدن لازم است ÷ بنابران از پیشگاه خلافت عبدالله خان
بهلواری با دوازده هزار سوار جرار جهت تنبیه سیواجی روانه شده متصل وائی رسید
سیواجی بدریافت این خبر عیال خود را در پرتاب گڈه گذاشته با جمعیت مادری ها
و غیره قریب شصت هزار نقاره مقابلت نواخت عبدالله خان کشناجی بهاسکر دیوان
خود را نزد سیواجی فرستاده سخنان صلح آمود بمیان آورد و پیغام کرد که بدل جمعی
تمام ملاقات نماید و باتفاق من بحضور بادشاه رفته دولت ملازمت دریابد سیواجی
جواب داد که بیرون قلعه پرتاب گڈه خیمه استاده میکنم اول در پنجا تشریف فرموده انجا
را بعهد و پیمان راسخ مطمئن نمایند بعد از ان هرچه مرضی مبارک خواهد بود تعمل خواهم آورد
و نیز کشناجی را از تحایف و انعام و توقعات بسیار از ان خود ساخت سمراهش گوپی ناتهه
ساکن هین وری را که متصل ساسوراست از طرف خود بصیغه وکالت داد آنها پیش
عبدالله خان رفته آمدن به پرتاب گڈه قرار دادند گوپی ناتهه از کار گرشدن افسون
و قرار مدار آنجا بموکل خود نوشت سیواجی قلعدار پرتاب گڈه را فرمود که بیرون قلعه پرتاب گڈه

محاذی دروازه ورنشیب بروج خیمه استاده ساز دواز فرش وپرده وسایبان زربفت آراستگی تمام دهد. ودو ازده هزار مادران را مخفی اشاره کرد که به بهانه قطع جهاڑی درجنگل ره گذر جاولی میان شعاب جبال متوازی بوده منتظر صدای توپ باشند وچون صدا بگوش رسد همه بر لشکرش تاخت آورده تاراج نمایند وبرنقا ایما کرد که هرگاه عبدالله خان در خیمه خواهد آمد اکارا وتمام غولیهم نمود وقلعدار قلعه بیجر دملاحظه ملاقات اتواپ قلعه سر دهد الحاصل عبدالله خان بنگاه خود درلشکر که متصل وائی بود گذاشته کهنڈوجی سندکر راکه سراول فوجش بود باخود گرفته بطرف جاولی روانه شد وبیلداران را برای قطع جهاڑی مامور نموده قطع مسافت آغاز نهاد که فیل نشان او یکایک خود بخود بایستاد هرچند فیلبان جهد نمود حرکت نکرد وقدم پیش نگذاشت مردمان تجربه کار این امر را از تطیر یعنی شگون بد دانسته بممانعت پیش آمدند واز موقوفی اراده گفتند از انجا که قاید قضا رسن درگلوی عبدالله خان بسته میکشید پروای سخن آنها نکرده گفت که چشم فیل نیل برآرند وبرفیل دیگر نشان داشته راهی شد واز گذر گهاٹ انتور عبور نموده بر موضع کوهی پاتری که در دامنه کوه است متوقف گشت واز انجا کشناجی دیوان خود راو گوپی ناته وکیل سیواجی را فرستاده پیغام کرد که من تا اینجا آمده ام شما بدلجمعی تمام آمده ملاقات نمایند سیواجی جواب داد که من خیمه نصب کرده منتظر قدوم والا نشسته ایم منت بجان گذارند ومجوز نقل وتحویل اسباب ضیافت ازینجا تا آنجا نشوند بیشتر هرچه حکم الحاصل روز دیگر عبدالله خان فاضل خان پسر خود را بنگاه بالی لشکر وبنگاه گذاشته خود جریده پالکی سواره بطرف پرتاب گڈه رنگر است چون تعضا فرا رسیده بود دست از احتیاط از کف داده باسی ودو نفر بهوئی یعنی کهاران وپنج خدمتگار وکشناجی دیوان وگوپی ناته وکیل برکوه برآمده

متصل پرتاب گڈه رسید سیواجی در غارے که متصل خیمه واقع بود چهل کس دلاور
شمشیرزن مثل سنباجی و کاوجی و هیروجی و فرزند و سورن محالا و جیو محالا نگاه داشته
تلقین کرد که منتظر معامله باشند و بر وقت از غار برآمده جهد موافق بکار برند و خود زره
و بکتر و خود پوشیده نیاز حق بجا آورده شمشیر و خنجر و پیله و بچهوه و باگنک و غیره حربه‌ها را
بر خود راست کرده مستعد نشست و همه مردمان را هوشیار ساخته خود بخدمت والده آمده
سر بپا نهاده رخصت خواست و دعاے فتح و فیروزی استدعا نمود مادران و
گوجر مهابر و پیلاجی پنتهه و نیلو پنتهه وغیره تا نزده سرداران را طلبیده دست سیواجی
بدست آنها داده سپرد نمود و جیو محالی نامی دلاور را که بران اعتماد تمام داشت بر دروازه
تعین نمود و درین اثنا گوپی ناتهه وکیل آمده ظاهر کرد که عبدالله خان معه کشناجی دیوان
در خیمه داخل شد سیواجی همچنان مسلح بدلیری تمام رو بروے عبدالله خان آمده سلام
کرد چون خان موصوف تعارف نداشت از دیوان خود مکرر پرسید که سیواجی همین است
بعد ازان بر زبان آورد که ملک را تاخت و تاراج کردن و قلاع بادشاهی را متصرف
گشتن از چه راه خواهد بود سیواجی جواب داد که از سابق برین قلاع و دیار مفسدان
و متمردان بودند تا آنها را دور کرده ملک را از خس و خار پاک نموده ایم قابل تحسین و آفرین
ایم نه مستوجب غضب و نفرین عبدالله خان گفت خوب آنچه شد شد حالا قلعجات را
با سپرده قصد ملازمت حضور باید کرد سیواجی گفت درین باب فرمان بادشاهی که بنام
من باشد نمایند تا بسر گذاشته اطاعت امر بجا آرم درین اثنا کشناجی دیوان گفت
که حالا در پناه خانصاحب آمده اید اول عفو تقصیرات کنانید بعد ازان توقع فرمان
بنام خود دارید سیواجی جواب داد که من و خان هردو ملازم حضرت پادشاهیم خانصاحب
عفو تقصیر را چه خواهند کرد بارے از گفته شما انحراف نیست من سر خود را در کنار خان
می نهیم این بگفت و از خان بغلگیر شد بوقت بغلگیری عبدالله خان سیواجی را در کنار گرفته

خنجری زد چون زخم برداشت کارگر نشد سیواجی بچابکی جواب خورده حربه بیچوه
پنجه آهنی که در دست داشت بر شکم عبد الله خان زده شکمش درید و خود را از چنگل او
رهانید. عبد الله خان شکم را از شال که پوشیده بود محکم بسته شمشیر کشیده بر سر
سیواجی راند خود بود دو پاره شد و زخمی سبک بر سر رسید سیواجی جدا گشته بضرب
پته عبد الله خان را دو پاره ساخت افغانی که بخدمتگاری عبد الله خان همراه بود پا
بمقابله گذاشت بابا جی باپو خسر سیواجی کارش تمام کرد کشنا جی دیوان از معاینه این
حال ضربی بر سیواجی زد ایساجی کنکام رفیق سیواجی او را بر خاک غلطاند کهاران نعش
عبد الله خان را برداشته راه گریز گرفتند مردم سیواجی هجوم آورده سر عبد الله خان
بریده مع توشه زرکه بر سر داشت از دروازه قلعه آویختند ایکاجی وغیره جوانان
که در غارها خزیده بودند بدر جسته تاختند و درین زد و خورد دو سه تیر تفنگ بگوپی نا
وکیل رسید اما سلامت ماند و بموجب اشاره جوانان ماوری که در شعاب جبال و کریوه
و مغاک پنهان بودند برآمده بر لشکر غافل عبد الله خان تاخت آورده غارت کردند همه
غنایم بانها تسلیم گردید ــ دوازده هزار اسپ و اتیال نشان و نقاره بضبط در آوردند
قبایل و بسر عبد الله خان از کدره کوتنا راه فرار سر کردند همه بنگاه بغارت رفت کهندوجی
هراول لشکرش بکار آمد سیواجی بفتح و فیروزی مراجعت به پرتاب گده کرده سر بر قدم
والده گذاشته شکر ناصر حقیقی بجا آورده و گوپی ناته وکیل را دو لکه هون انعام بخشیده
موضع هین ورا بتعلقه کری تهان مضاف پونه متصل ساسور بجاگیرش تنخواه داد و براوجی
را بعلاقه داری راجاپور مامور کرد و چون از رفقاء او ناروجی نامی قوم پربهو را که خوشنویس خط
مرهتی بود از نوکری خواست نمود او عذرے اندیشیده نفرستاد سیواجی بتقریب شکار سوار
شده بخانه راوجی رفته ناروجی را همراه خود آورده اسپ و خلعت بخشیده دار الانشا سرکار
خود با ومتعلق ساخت و کانهوجی نامی قوم ڈالیار را بعهده کاری او مقرر کرده ناروجی نه

چند ایام از رسائی خود دخل در تاراج سیواجی کرده مسعود اقران گشت سیواجی او را از آمد
و رشد جاها و در خورد با اغیار ممانعت کرد تا محفوظ ماند دلپت راؤ نامی دیسمکهه قصبه بکال
که از مدت بیدخل بود خود را در پناه رائے باگن کشیده او را بحمایت خود خواسته مصدر
شورش گردید سیواجی از اطلاع این معنی جمعیت بر گذرها فرستاده طرق را محکم ساخت
دهورکر و راج نال و جسونت راؤ و باناجی و بهواس راو و نکراؤ و دیپک راؤ وغیرهم زمینداران
اطراف را بمهربانی و مرحمت از ان خود ساخته تعیین نمود که بر گذر عمر کهند مستعد بوده نگذارند
که رائے باگن قدم گذارد چون رائے باگن در ان نواح رسید احدی را با خود موافق
ندیده زبون گردید همه باتفاق گشته صحرا را آتش از چهار طرف زدند و رائے باگن را اسیر
نموده نزد سیواجی آوردند سیواجی پاس منصب خاندان او منظور داشته با احترام رخصت
موطنش داد نامدار خان نامی افغان از رفقائے رائے باگن ازین حادثه راه فرار
گزیده خویش را پیش ولیپ رسانید الحاصل ستارهٔ اقبال سیواجی هر روز در ترقی بود
جمیع سرداران و زمینداران دکن امن در متابعت دیده بنائے موافقت گذاشتند
ستاره و چندن و دندن وغیره گڈه ها تا سرحد وسال گڈه و کهل گانو را گشوده
بهل گڈه تا سرحد سودهیا و کهیور بتصرف سیواجی در آمد دار المقر خود بنالا گڈه قرار داد پسر
عبد الله خان مقتول که از پرتاب گڈه راه گریز سپرده بود بلباس درویشی پیش والی
بیجاپور رفته احوال تباهی معروضداشت حکم شد تا که عیوض خون پدر نکند خواب و خور را
حرام شناسد سیدی هلال با جمعیت هشتاد هزار سوار بهمراهی افضل خان پسر عبد الله خان
بقصد استیصال سیواجی تعیین گردید چنانچه به یلغار رسیده بنالا را که سیواجی در آنجا استقامت
داشت محاصره کردند سیواجی بوقت شب با جمعیت هشت هزار سوار شبخون نوعی زد که شیرازه
هیئت مجموعی آنها گسست آخر بفاصله هشت گروه از قلعه خود را مجتمع کرده خیمه زدند کوچی
کوچی از دلاوران سیواجی چون در ان شبخون تردد هائے رستمانه نمودند و داد تهور داده شبخوا

سیواجی اورا به تاب راؤ مخاطب ساخته صاحب نوبت گردانید وبسیار مکرمت فرمود
افضل خان وغیره لشکر بیجاپور از مقابله سیواجی طرح داده بباون گڈه چپیدند و سر کوه
که متصل آنست متصرف شده بتیرے بسته توپ گذاشتند گوله توپ اندرون قلعه رسیده
تزلزل در آبادی آن انداخت سر پیک جی اکلیا قلعدار آنجا بود خواهان کمک شد
سیواجی هشت هزار سوار را ما دران را در گڈه مضبوط کرده خود بوقت شب با جمعیت چهل هزار
سوا هیوه رچال حریف زده خورد نموده جانب وسال گڈه روانه شد چون فیمابین نادن گڈه
و وسال گڈه روانه شد فاصله سه ونیم کاو است وکاو در اصطلاح اینها مسافت چهار
کروه جریبی را میگویند بقدر دونیم کاو در ظلمات شب طے کرد و فوج بیجاپوری مهتابها
ومشعلها روشن کرده در تعاقب بود تنگناے از کوهستان که در اصطلاح دکن آنرا گهندی
گویند پیش آمد وسپیده صبح آشکار گردید سیواجی باجی پربهو را مع جمعیت هشت هزار سوار
بر سر آن تنگناے قایم کرده خود باطمینان تمام مسافت چهار کروه قطع نموده داخل
وسال گڈه شد واز انجا توپ سر داد باجی پربهو که نایک ونیم پاس بمقابله افواج بیجاپوری
پائے استقلال افشرده بود بر داخل گشتن سیواجی اندرون قلعه مسرور گشت افضل خان
وسیدی هلال وشرزه خان وغیره سرداران بیجاپور چقلیش مردانه کرده نوبت جنگ بکوته
یراقی رسانیدند تا آنکه درین نبرد هفت صد کس از طرفین بستر مرگ خسپیدند باجی پربهو
زخمها برداشته در جنگ گاه افتاد رفقاے او اورا در کوهستان برده متواری ساختند
فوج بیجاپوری آن تنگناے را بدلاوری طے کرده متصل وسال گڈه رسید چون دران
نواح آب بقدر لشکر نبود یاراے قیام درخود ندیده باز گردیده بنالا آمده محاصره بنالا
عبث دیده ناکام مراجعت جانب بیجاپور نمود وسیواجی را چون از فوج مخالف دلجمعی
بهم رسید به تیمار زخمیان خصوص باجی پربهو پرداخته در آبادی رعایا توجه گماشت ورالگهو
منتری را به بندوبست آنجا مقرر کرد ظل سبحانی عالمگیر بادشاه بر خیره دستی سیواجی اطلاع

یافتہ شایستہ خان صوبہ دار دکن را برای تنبیہ آن خود سر امر فرمودند و او با جمعیت ہشتاد ہزار
سوار در ملک سیواجی در آمد نمودہ اکثر قلاع خفیہ را مفتوح ساختہ در پونہ آمدہ سیان راج
باڑی کہ محل سکونت سیواجی بود فرود آمد و سیواجی در راج گڈہ قیام داشت از استماع این خبر
بر خود پیچید و با جمعیت ششصد جوان دلاور قریب راج باڑی بفاصلہ چہار کروہ وقت شب
رسیدہ و برشاخہای گاوان ہزارہا مشعل بستہ و سیامراج را بجمعیت دوازدہ ہزار سوار
پیشت گرمی آنہا گذاشتہ خود زیر دیوار راج باڑی چپاندہ با ششصد کس بر
رفتن شایستہ خان کہ مست خواب بود رسیدہ شمشیرے راند کہ از ان ضرب انگشت ہائے
شایستہ خان قلم گردید عورات محل دو شادوش برداشتہ در مکانے محفوظ پنہان داشتند
سیواجی از انجا بدرجستہ قاضی زادہ را بگمان شایستہ خان از ہم گذراند و مشعل ہا را
کہ برشاخہای گاوان تعبیہ کردہ بود در روشن کردہ جانب لشکر شایستہ خان سر داد۔
چون بگمان شبخون تفرقہ در لشکر افتاد و مردم متوجہ روشنی شدند دوازدہ ہزار سوار
کہ پنہان عقب گاوان بودند بر لشکر افتادہ تار تار ساختند سیواجی مظفر و منصور جانب بلیلے
رفت و جمعیت او ہم موافق اشارہ اش ہمانجا فراہم گشت شایستہ خان ازین شکست فاحش
کہ دوبارہ زندگی یافت استقامت متعذر دیدہ راہ شاہجہان آباد گرفت سیواجی برنندہ۔
ماندن شایستہ خان متاسف گشتہ بیلغار جانب بندر سورت دویدہ آن آبادی را تاراج
ساخت و فراوان امتعہ از زر و مروارید و دیگر اجناس غنیمت کرد درین اوقات والی بیجاپور
فرصت مغتنم دانستہ سیامراج را برای تسخیر ملک مامور ساخت او تا مہار کوری گاون
قیام ورزیدہ موجودات جمعیت دید سیواجی را درہمان ایام خیالے مرتسم خاطر گشت کہ جہان
فانی است و مستلذات دنیوی سریع الزوال اولے اینست کہ براہ راستی سلوک باید کرد۔
و خود را در زمرہ چہتریان کہ اعلے ترین اقوام ہنود اند داخل باید کرد چون این اندیشہ تصمیم
یافت رگہناتھ راؤ نامی زنار دار را کہ بہرہ از قابلیت داشت خطاب پنڈت راؤ دادہ

ممنون گردانید و پھلاجی پنتھہ را بنائے یعنی عدالت گستر مقرر کرد و برہمنان کوکن را بقدر لیاقت
معاش قرار داده بہر یک را برائے عبادت رخصت خانہا داد و برہمنان زیارتگاہ مثل بنارس
وغیرہ امکنہ متبرکہ را بقدر احتیاج وگذران معاش تعین نمودہ بسبیل آسایش مقرر کرد و در
بتخانہا مصارف چراغ وگل وغیرہ سامان پوجا یعنی پرستش قرار داد و زناردارانِ ...
پیشہ را بقدر حوصلہ وحال کار وخدمت فرمودہ شستہ دفاتر بہ پربھوان یعنی اقوام کایت
متعلق گردانید و مرہٹہ ہائے ذی شخصیت را از علم و آفتابے و نوبت نواخت و انتظام تاقیع
ممالک بآئین بہین نمود سرکردگی دہ نفر بیک کس متعلق کردہ نایک نام نہاد و بر سہ
نایک یک جمعدار کہ خبرگیران سی نفر باشد مقرر کرد و ہمراہ جماعدار یکنفر مشعلچی تعین ساخت
و بر چند نفر جماعدار چوکی نویسی از قوم کایت گماشت و تعمیر شکست و ریخت عمارات گڑھی و قلاع
و حصار دیہات بہ برہمنہ فرمودہ سرکردگی آنہا بہیروجی فرزند خود نامزد کرد و سپہ سالاری
فوج بانکوجی خسر متعلق گردانید و یکے را بر دیگرے مسلط داشت کہ در وقت بغاوت سرکوب
ہمدیگر باشند درین اثنا محکم سنگہ نامی راجپوت از منصبداران بادشاہی بجمعیت دہ ہزار سوار
قابو دیدہ بر سر سیواجی تاخت آورد سیواجی مطلع گشتہ پرتاپ راؤ بخشی را بجمعیت ہشت ہزار سوار
برسرش گماشت چون التقائے فریقین شد کشش و کوشش فراوان بکار رفت آخر محکم سنگہ
بقتل رسید و اسباب بش باسپان پایگاہ دست خوش پرتاپ راؤ گشتہ داخل سرکار سیواجی
شد از استماع اخبار غلبہ روزافزون سیواجی عالمگیر بادشاہ فکر استیصالش مصمم نمودہ فوجے
شایستہ بسرکردگی مرزا راجہ جے سنگہ و دلیر خان افغان تعین نمود آنہا بیلغار رسیدہ در پونہ
قیام گرفتند سیواجی از دریافت اینخبر خواست کہ بصلح گراید وانہمہ سرداران را کہ اکثر ہم مذہب
اند ملاقات کردہ با خود متفق سازد چون امرے از پردۂ غیب ظاہر شدنی بود اینخیال در دل
مرزا راجہ جے سنگہ نیز گذشت پیغام فرستاد کہ اطاعت ظل سبحانی موجب ازدیاد اقبال و
سعادت است باید کہ بدلجمعی و اطمینان بوساطت ما ملازمت حضور را مستعد باشد کہ ما دشمنان

هندو وهم مذهب ایم ودنیا بین پاس دہرم و آئین خود است سیواجی برین سخنان که خالی از ساختگی
بود راغب مصالحت گشت دلیرخان برین مشورت راضی نشد وخود پیش قدمی کرده پورندہر را
گرد گرفته حمله نمود از انجا داوا نامی پربهو که با جمعیت دوازده هزار سوار حارس قلعه بود هفتصد
کس جرار را همراه گرفته از قلعه برآمد و با مورچال دلیرخان آویخت و بحدی شمشیر راند که تا خیمه
دلیرخان رسیده پانصد تن مغلیه را از نیزه و شمشیر بر خاک غلطاند دلیرخان از خیمه برآمده
گفت آفرین هزار آفرین من از ملاحظه تهور تو محظوظ شدم اگر مسلمان میشوی امان میدهم
داداجی جواب داد که ما را امان شما بچکار می آید اما آفریننده با یداز خدا وند نعمت قدیم برگشتن
و برای زندگانی سهل دین نامعلوم گزیدن عین بےعقلی است گر خصم هشیار شود آنروی ترس
آنکس که جان ستاند جان میدهد یک است + این بگفت و قدم بیشتر نهاد خواست که ضربی
بدلیرخان رساند دلیرخان سبقت نموده تیری بر و زد دیگران هم ریخته کارش تمام ساختند دران
معرکه سی صد جوان دلاور به پهلوی یکدیگر رقص بسمل نموده خوابیدند. دلیرخان تعاقب فراریان
نموده بدروازه قلعه رسید و به محصوران پیغام فرستاد که چرا جان رایگان میدهند دبی
سرداری که جنگ خواهید کرد دمدمه ها از بالای فصیل بهانگ بلند گفتند که با یک یک وا
بذات خود قلعه داریم سیواجی اندیشه را در خاطر جا داده همان وقت ایندر راو و پیراجی پنته
و ناگوجی و کشناجی جوسی و بسواس را که از معتمدان او بودند همراه گرفته و آنها را از مالائی
مروارید وحلقه های مروارید و طره ها و جامه های زربفت وکره های مرصع وجواهر
بسیار آراسته و با شخاص دیگر نیز بخشیده و پوشانیده و به اسپان پری پیکر ساز وسامان
مرصع انداخته و زین های زر دوز و دریا که ملمع ادکنده و دیته طلاکار بسته سوار کنانیده.
و خود جامه و دستار سفید پوشیده و بیوسنواس بارادهٔ ملاقات مهاراجه جی سنگه روانه شد
چون نزدیک رسید در دلش اندیشه گذشت که بے اطلاع میروم اگر کسی باستقبال
نیفرستند خالی از خفت نیست و خدا داند که ملاقات چگونه صورت بندد درین اثنا نیز راجه

باستقبال برآمده باعزاز تمام برده بر مسند برابر خود نشاند. اننډ راؤ که یکی از
سرداران عمده بود هفت پاپوش سیواجی در بغل گرفته بر لب فرش استاد و تمام
مجلس از مکلل پوشان همراهی رشک کان بدخشان گردید. رفیقان میرزا راجه به
فدائیان سیواجی برخاسته در مکان خلوت بمشورت پرداختند و عهد و پیمان مضبوط
خاطرخواه بستند و بدلیرخان مطلع کرده بنائے مصلحت گذاشتند دلیرخان از محاصره
قلعه پورندهر برخاست سیواجی بست و هفت قلعه بدلیرخان وغیره سرداران بادشاهی
تفویض نمود و استدعائے قلاع جزایر که در تصرف حبشیان نظام شاهیه بود کرد چنانچه
همان زمان بسیدی سندر و سیدی یاقوت را ملیبیده تاکید کردند که همه قلاع
جزایر بسیواجی واگذارند. آنها عذر فرمان بادشاهی آورده منحصر بر صدور جواب عرایض
داشتند از پیشگاه خلافت این تجویز مقبول نیفتاده سرفرازی فراوان بحبشی ها فرموده
بجاگیر و خطاب نواخته حکم تیاری دو منزل جهاز و سه غراب فرستادند. و برائے مرمت
قلاع دو لک روپیه تنخواه بر محاصل بندر سورت سیواجی استدعا نمود که بعد ملازمت نهال
راجیور بجاگیر من مرحمت شود و همه را پذیرفتند آخر الامر سنبهاجی پسر خود را با خود گرفته همراه
راجه رام سنگه روانه حضور شد چون نزدیک دار الخلافت رسید بهذیان آورد که من کورنش
نخواهم کرد. رام سنگه فهمانید که این منافی آئین سلطنت است پاس مراتب لازم. سیواجی
سکوت نمود پادشاه باستماع چنین کلمات بی باکانه او نظر باحتیاط امرا بهائے
سرادق اقبال کوتاه و تنگ بر دروازه بارگاه نصب کنانید. و اشارت رفت که بهنگام
برائے درآمدن سیواجی سر فرو کند تسلیم صدائے مجرا آوردن بلند سازد الحاصل چون
سیواجی بر در بارگاه رسید و دروازه هائے تنگ و کوتاه دید یک پا اول گذاشت
بعده خم کرده سر اندرون رفت داروغه اهتمام مقابل شده برائے آداب گفت
سیواجی دست بر روبرو زده قدم پیشتر گذاشت و سرسری دست بعمده نزدیک تخت

رفت رام سنگهه اشاره کرد که بر پایهٔ امرای عظام بایستد سیواجی منغص شده برتیا
صدر اعلی بحضور حضرت نشست رام سنگهه در دیوان اعلی سیواجی را پشت داده روبرو
پادشاه استادند معروض داشتند که چون دربار ندیده است تاب هیبت سلطانی
نیاورده حرکت بیجا کرد و هم تولنجی در شکم دارد که وقت هیوقت او را بیتاب می سازد
بادشاه فرمود رخصت شود بعد روانگی او سیدی فولاد خان کوتوال را اشاره شد
که نظربند دارد سیواجی رنگ حضور و مآل کار دریافته از همانوقت در پی تدبیر خود
شد و معرفت رام سنگهه معروض داشت که چیزی تحایف از دیار خود آورده ام میخواهم
بحضور بگذرانم ارشاد شد معاف فرمودیم باز عرض کنانید که در باب رسانیدن .
به امرا چه حکم امر شد مضایقه ندارد بخانه هر کدام بفرستد شاهجی پدر سیواجی از استماع
این خبر که سیواجی مقید شد سخت متالم گشته دست از لذات دنیا برداشته بیخواب و خور
گردید کهیاجی عموزاده شاهجی که بخدمت راجه کهل کرن بود و بعد وفات راجه تارک دنیا
شده انزوا گزیده بعبادت ایزدی میگذرانداحوال شاهجی شنیده خود را بخدمت
شاهجی رسانده بتسکین و تسلی او پرداخت و بر سوجی پسر خود را بخدمتش گذاشته
خود با خزاین فراوان بی معلوم راه شاهجهان آباد گرفت تا راه مناص سیواجی تدبیر
کند شاهجی بر سوجی را بجمعیت سی هزار سوار به تنظیم کرناتک گذاشته خود بر کنار گشته
بحق پرستی مشغول گشت درینجا سیواجی از ارسال پشتاره های شیرینی و میوه منصبداران
و نوکران پادشاهی را غافل ساخته راه آمد و شد تحایف و پتاره ها مفتوح داشته
و خود را به تمارض زده تمام تمام روز بر بستر افتاده ماندن آغاز نهاد چون یک دو روز
برین وتیره بگذشت نگاهبانان را گفت که من طاقت شور و غوغائی شما ندارم دورتر
بیرون ازینجا قیام نمایند تا دم راست کنم و آب و طعام بحلق من برود پاسبانان
برین سخنان خیره و نرم فریب خورده تغافل گزیدند ازانجا که از آمد و رفت سبدها بیم و ...

به بهانهٔ تحفه و هدیه از اندرون بیرون و از بیرون اندرون صورت مرور و عبور قرار گرفت
و پاسبانان را نظر بحکم حضور جای تعرض کمتر مانده معتمدان را که از سابق ایما و اشاره بود
روز سه رخصت داده و هیراجی نامی را که بر او اعتماد کلی داشت از مکان مطلع ساخت که منتظر
باشد چون از همه سو دلجمعی حاصل گردید وقت شام که در بازارها کثرت آمد شد مردم
واقع در هنگام اژدحام بود باشد خود معه پسر در پتارها نشسته برآمد و بیرون شهر از پتارها بدر جسته
با هیراجی ملاقی گشته راه غیر متعارف کوره پیش گرفت و بوقت برآمدن از محبس هیرجی
نامی را که آمد و شد او دران حالت بود بجای خود بر پلنگ خوابانیده یکی را بخدمتگاری پیش
گذاشت هیرجی قبیل بسفیده صبح معه خدمتگار ربا دیته مهو بحیلهٔ قضای حاجت برآمد
پاسداران پرسیدند که سیواجی در چه حال اند جواب داد که در خواب اند تمام شب در درد سر
بسیار ماند غل و غوغا کمتر کنند که لحظه چشم ایشان گرم گردد این بگفت و راه خود پیش
گرفت چون آفتاب بلند گردید و از اندرون صدای برنخاست چوکیداران از سرکار
آگاه گشته معروض داشتند احکام شدید نشر نفاذ یافت که راهداران و گذربانان طرق
و شوارع خبردار بوده نگذارند که برود الحاصل هر چند سعی کردند اما فائده مترتب نشد مرغ
از قفس جسته باز بدام نیامد سیواجی طی منازل شبانه اختیار کرده در روزانه در غار
و بادیه بسر برده بلباس جوگی و اتیتان بمتهرا رسید و به رهنمائی هیراجی که رفیق حالت حبس
و بلا سفر بود بکشناجی و کاسی جی برادران او که در انجا بودند و در خورده سنبهاجی پسر خود را
که بنا بصغر سن طاقت پیاده روی نداشت سپرد آنها نمود که با خود محفوظ داشته مانند
برهمن پسران تربیت نمایند و خود سیواجی در بنارس آمده از راه گوندوانه بهاک نگر را
که الحال بحیدرآباد شهرت دارد دیده در ممالک خود داخل گردید و چون برای فرستادن
سنبهاجی پسرش بکشناجی و کاسی جی عنوان بانگشته بود بعد چندی آنها بهمان دستور
محفوظ رسانیدند اگرچه در راه مخاطرات چند در چند رو نمود اما حافظ حقیقی بسلامت گذرانیده

چنانچه جابے گدربانان آثار تمول بر پیشانی سنبهاجی دیده متعرض و متفحص شدند اما همراهیانش که همه برهمن بودند رفع مظنه از هم طعامی کرده بستر آنها را خشنود گردانیده سنبهاجی را محفوظ بپدرش الحاق دادند سیواجی بر وصول پسر شادیانها نمود و چندروز شادیانه سرور نواخت و آن هر سه برادر را بخطابات لایقه و انعام یک لک هون سرفراز ساخت و خود بنگاهداشت سوار و پیاده متوجه شده در قلیل ایام بر بست و هفت قلاع که بمیرزا راجه گذاشته بود متصرف گشت و بمرمت و استحکام آن پرداخت چون این خبر بمسامع عالمگیر پادشاه رسید نعل در آتش شد درین اثنا منهیان خبر رسانیدند که کهیاجی عموی سیواجی در متهرا مقیم است او را مع عیال و اقارب سزاولان شدید فرستاده طلب حضور نمودند او جواب و سوال تند و درشت کرد همه را در تخته کشیده کشتند. سیواجی در کوکن دو قلعهٔ نو یکے باسم من رنجن و دیگر بنام سری وردهن بنا نموده از سامان رزم مرتب ساخت و درهمان ایام خیال تخت نشینی بطور راجهائے هند نموده از بنارس گیگا بهت منجم را طلب داشته در ساعت مختار و در رائے هند گده بر تخت نشست و آن مکان را براج گده موسوم ساخت و بمردم دیگر پروانگی داد که عمارت پخته احداث کنند و برائے خود هشت منزل که هر یکے نام علیحده دارد تعمیر فرمود و سیتل پوری نام درویش هندو که آنرا سنیاسی گویند و در بنارس پوست نشین ریاضت بود طلب داشته مرید شد و برائے سکونت سنیاسی مذکور مکانے دل‌چسپ در سنگم ایشور ترتیب داده وجه معاشی معین کرد. درین اثنا سنبهاجی پسرش از ور رنجیده با دلیر خان که از امرائے عمده بادشاهے است بخیال اینکه خود جوهر رشادت بظهور رساند پیوست دلیر خان بمجرد ملاقات دستگیر نموده بحضور بادشاه عرضی نمود بادشاه باحضار آن تاکیدات نوشت. درین اثنا او بر حرکت لغو خود نادم گشته قابو دیده بدر جست و خود را پیش پدر رسانده بدستور مورد عنایات گشت سیواجی را که ازین ماجرا کلفتی رسیده بود مبدل

بالفت شد از استماع اخبار فر اعتاب سلطانی بر دلیر خان نازل گردید دلیر خان تاب قہر نیاورده خود را مسموم ساخته جان داد پادشاہزادهٔ شاه عالم برائے نظم دکن دستورے یافت و میرزا راجہ سنگھ و راجہ بہادر سنگھ وغیرہ سرداران راجپوت ہمراه تعین شدند و سیواجی مطلع گشته پیراجی راؤ و رنگناتھ دیوان و ایساجی بخشی و پرتاب راؤ گوجر که ہر یک صاحب نوبت بود بخدمت پادشاہزاده فرستاده معرفت میرزا راجہ که از سابق معرفتے داشت بنائے مصالحت گذاشته بست و ہفت قلعه بملازمان پادشاہزاده تسلیم نمود و تا سه و نیم سال بر عہد خود مستقیم ماند بعد از ان بر ہم خورد و پرتاب گوجر و پیراجی که بحضور شاہزاده صیغه وکالت سرانجام مے دادند معامله بر عکس دیده بتقریب زیارت بر آمدند کسان سیواجی بر قلعجات در عرصه قلیل دست یافتند بلکه تمام ملک بگلانه بتسخیر آوردند سیواجی راجه روزی را بران قابض ساخته تقید نمود که ہمه افواج متعینه خاندیس و برار بفاصله پنج کروہے سورت فراہم شوند و خود بروز موعد دیلغار کرده در انجا رسیده بلدهٔ سورت تاراج نموده اموال بسیار بضبط آورده و بعالمگیر پادشاه عریضه بکمال شوخی و جسارت نوشت که ملک دکن از سابق موروث فرزندان نظام شاه است و پادشاہان ہندوستان میرسد آنحضرت عبث عبث بملک غیر نظر دوخته تضییع اوقات مینمایند تسخیر این ممالک آسان تصور نخواہند کرد گویند عالمگیر پادشاه بمقتضائے وقت ملاحظه عرضی نموده در تدارک تغافل فرمودند ہمچنین عرائض مرقومه سیواجی در سفاین مرقوم یافته میشود از ان جمله نقل عرضی که در باب معانی جزیۂ ہندوان نوشته و شہرت تمام دارد درینجا بقلم مے آید تا معلوم ناظران شود که چها کلمات نا ملائم بجناب ظل سبحانی بر زبان خامه می آورد

عرضی سیواجی بعالمگیر بادشاه

شکر عنایات الهی و توجهات بادشاهی که اظهر من الشمس والقمر است بجا آورده بعرض
شاهنشاهی میرساند که اگرچه این خیرخواه بحسب طالع خود از حضور والا در کنار آمده اما
در لوازم سپاهداری و خدمتگاری همه وقت چنانچه باید و شاید حاضر است و حسن
خدمات و نیکوتر ذات خیرخواه بر سلطانان و خانان و امیران و میرزایان و راجهای
و رایان و رانائے مملکت هندوستان و ولایت ایران و توران و روم و شام و سکنای
هفت کشور و مسافران بحر و بر ظاهر و باهر شاید بر خاطر دریا مقاطر نیز پرتو افگنده باشد
لهذا حسن خدمات خود و توجهات والا نظر داشته سخنان چند که بر دولت خواهی
و خیراندیشی خاص و عام متضمن است معروض میدارد که درین ایام بظهور پیوسته که بتقریب
مهم خیرخواه زرها بر باد رفته و خزانه بادشاهی تهی گشته بنابران فرموده اند که از هنود
هند و مبلغی بصیغه جزیه تحصیل نموده سامان سلطنت سرانجام دهند حضرت سلامت بانی
کشورستانی حضرت عرش آشیانی اکبر بادشاه تا مدت پنجاه و دو سال به استقلال تمام
داد فرمانروائے دادند و با دین و آئین گروها گروه مختلف از عیسوی و موسوی و داؤدی
و محمدی و فلکیه و ملکیه و عنصریه و دهریه و برهمن و سیوره طریقه اینقه صلح کل اختیار نموده
و رعایت و حمایت هر یک پیش نهاد خاطر دریا مقاطر ساخته بخطاب مستطاب جگت گرو معروف
و موصوف گردیدند و بیامن این نیت علیا بهر جانب که نگاه میفرمودند فتح و اقبال
استقبال می نمود و اکثر ممالک دران زمان بحیطه تسخیر درآمد و حضرت جنت مکانی نورالدین
جهانگیر بادشاه بست و دو سال بر تخت دولت و اقبال تکیه زده دل با یار و دست بکار
کامرانی فرمودند و حضرت علیین مکانی صاحب قران ثانی تا سی و دو سال سایه فیض پایه
تاج مبارک بر تارک جهانیان گسترده عمر قرین ثانی و حیات جاودانی که عبارت از نیکی

ونیکنامی است حاصل روزگار فرخنده آثار کردند و اندازهٔ شان وشوکت وصلابت
این بادشاهان عظیم الشان درینجا قیاس توان کرد که بادشاه عالمگیر وپسر وی
نگاهداشت دستور آنها درمانده و متحیر است که آنها نیز ورا خذ جزیه قادر بودند اما جهت
ایزد ستعال را شامل حال جمیع مذاهب ومشارب دانسته غبار تعصب راگرد خاطر راه
نمیدادند و خلق الله را امانت خالق خیال نموده رعایت و احسان بامرعی داشته اند
که بر صحیفه روزگار باقیست و دعائے وثنائے آن پاک گوهران تا ابد الدهر بر دل ربانی
صغیر وکبیر جهانگیر است ازان جاست که از برکت نتایج نیت مدارج دولت ومعارج
عظمت آنها روز بروز در افزونی وافزایش بوده و خلق الله دران عهد با امن و
امان فارغ البال وآسوده حال درکسب وکار خود اشتغال میداشت و درین حضرت
اکثر ملک و قلعجات از تصرف رفته و مابقی عنقریب میرود که در خراب نمودن و ویران
هرچهار طرف تقصیرے نمیشود و رعایا پامال و حاصلات هر محال در بابه اختلال بجائے
صد هزار یک هزار دشوار و در هرگاه که فلاکت و افلاس در دولت خانه بادشاه
و بادشاهزاده خانه کرده باشد احوال امیران منصبداران معلوم وقتے است که
سپاهی در شورش و سوداگر در نالش و مسلمانان گریان و هنودان بریان واکثر
مردمان بنان شب محتاج اند و ربطیاچه سرخ مینمایند فتوت سلطانی چگونه اقتضا کند
که تکلیفات جزیه ضمیمهٔ اینحالت پرملالت گردد واز مشرق تا مغرب شهرت میرود
و برکتابه روزگار ثبت میشود که بادشاه هندوستان برکچکول گدایان رشک آورده
از برهمنان وسیوتره و جوگیان و بیراگیان و محتاجان و مسکینان و درماندگان
و افتادگان جزیه می گیرد و برکیسه گدائے جوانمردی میکند و نام ناموس تیموریه را
فرو می اندازد حضرت سلامت در اصل کتاب آسمانی و کلام ربانی الرا متبادر نماینده
رب العالمین فرموده اند به رَبُّ الْمُسْلِمِیْنَ وَكُفْرُ وُ اِسْلَاهُمْ که نقطه مقابل اند بنگ

آمیزی وطرح انگیزی نقشبند حقیقی است اگر مسجدے است بیاد او بانگ میزند و اگر
بت خانه است بشوق او جرس می جنبانند تعصب بر دین وآئین کسے نمودن از کتاب
منحرف گردیدن وبر نقش نقاش خط کشیدن وخط خطا چیدن است شعر زشت و زیبا هرچه
بینی دست رو بروے متعیب صنعت سرگیر دعیب صنعت گراست حضور عالم عدالت
عالیه جزیه بهیچ وجه جایز نیست وازروے حکومت شرعی درست تواند بود که رعایا
از جمیع تکلیفات محفوظ ومحظوظ باشند وضبط وربط بحدے باشد که زن جمیله تنها
با زر وزیور از ملکے بملکے امانت وسلامت برسد تواند بود ودرین دور که شهرها
بتاخت وتاراج میرود از صحرا چه گوید قطع نظر از سخن انصاف وعدالت آهنگ جزیه
بر قانون هند ناساز است ودر زمان پیشین سلطان احمد گجراتی راکه روزبازے
تیره از شاه راه حقیقت برآورده درخارزار چنین خیال باطل افگنده بود زود در
مستاصل ومقطوع النسل گردید ودر حرایه وزبان واقع گرفتار شدن مرادبخش نام
بمجرد این اراده فاسد غیرت نامه است براے ظالمان وجزوی مبلغی منجمله خزانه
صیغه مذکور که از احمدآباد درخانه مرادبخش بخانه داراشکوه رفت چون شعلهٔ آتش
خانمانش گرفت. بیت آتش سوزان نکند با سپند آنچه کند دود دل دردمند
بهمه حال صلاح دولت موافق وقت آنست که خاطر دریا مقاطر را از کدورت تعصب
مصفا ساخته آزار مردمانی که حلقه اطاعت وانقیاد بگوش دارند منظور نظر مرحمت نفرمایند
اگر دین داری بمزید آزاری وصواب درعذاب هندوان منحصر وتصور فرموده اند
از رانا راج سنگه باید گرفت که سرگروه هندوان اند بعد ازان از خیرخواه بگیرند
چندان مشکل نیست براے خدمتگاری حاضر اما موران ومگسان را آزردن از عالم
مردی ومردانگی بعید خواهد بود عجب از نمکخوارگی دولتخواهان است که از حق نفس الامر
اغماض میکنند وآتش پاره را خس پوش بنمایند زیاده چه عرض نماید آفتاب عمر ودولت

از مطلع مسکین نوازی و غریب پروری تابان بود درخشان با دانتی عبارت عرضی
در همان ایام سیوا پا نامی ساکن رورکمرا از قوم پالیگران که از ضلع کرناتک اقامت
داشت جمعیتے بهم رسانده مصدر فساد گردید سیواجی عزیمت تنبیه آن پیش نهاد خاطر داشته
بتجمل تمام و آراستگی فوج قبایل هم با خود گرفته متوجه آن سمت شد و بعد از چندے
که زوجه خود را حامله یافت روانه بمسکن نمود چنانچه در ایام موعود پسرے آورد و نامش
رامه راجه گذاشتند سیواجی متصل سمندر درک رسیده مادران را طلبیده تیاری
جهازات نموده بر جهاز سوار گشت و در بدنور پیلهه رسیده با برادر سیوپا نایک آویزش
کرده او را کشت و با خزاین بسیار مظفر و منصور مراجعت کرده برائے گڈه رسید سیوپا
نایک سراسیمه و لاعلاج بمصالحت گرائیده سه لک هون سالانه برسم باج بر ذمه خود
قبول نمود سیواجی اوماجی را بتحصیل آن مامور فرمود در همین ایام والی بیجاپور از تسلط
روز افزون سیواجی و تنظیم قرار واقعی بر سوجی برادرزاده اش در ملک کرناتک متوهم
گشته یاجی نامی کهورپره ساکن مهول را برین داشت که بهر حیله و عذر بر شاهجی دست
یافته او را مقید سازد و یاجی مذکور حسب الاشاره بادشاه شاهجی را که بر کنار کشنا
ترک ریاست نموده مشغول عبادت بود به بهانه ضیافت طلبیده دستگیر ساخت والی
بیجاپور بران مطلع شده حکم نمود تا شاهجی را زنده و زیر زمین کنند رن دوله خان نائب
صوبه صوبه بیجاپور که با شاهجی یکجهتے داشت بمجرد شنیدن این حکم استعفائے نوکری
درحضور بادشاه فرستاده و در روز روشن مشعلها افروخته بر دیوڑهی حاضر آمد
و رخصت کعبه شریف خواست والی بیجاپور بوسواس بلوائے دکهنیان در ظاهر پاس خاطر
رن دوله خان داشته حکم موقوفی قتل شاهجی نمود و فرمود که رن دوله خان پیش خود
طلبیده عفو تقصیر اتش کنانند رن دوله خان همان زمان قاصد سریع السیر مع حکم نامه
بنام کهورپره باجبت یک من طلا بر قتل شاهجی فرستاد و قاصد در انجا وقتے رسید

که شاهجی را تا گلو دفن کرده بود چون از حیاتش باقی بود از ان مهلکه بر آورده به بیجاپور آوردند رن دوله خان حسب الحکم باستقبال شتافته بملازمت شاهجی رسانید و بعنایت خلعت و فیل و شمشیر وغیره سرفراز گردانید و یازده روز نزد خود داشته و بضیافت های غیر مکرر پرداخته رخصت کرناتک دهانید شاهجی از انجا اجازت حاصل کرده در کولور مالاگرانت آمده سیواجی را بسزائے کهوڑپره مدهل گر نوشت چنانچه او بیلغار بسر کهوڑپرا رسیده هنگامه کارزار گرم نمود آخر بعد کشش و کوشش بسیار بکشته شدن سه هزار کس طرفین کهوڑپره دستگیر گشته مقتول گردید و اهل و عیالش اسیر سیواجی شدند مگر ایکاجی پسرش که دران مجمع نبود بدست نیامد سیواجی زنان جاهله را رها کرده همه را بقتل رسانید چون این ماجرا بشاهجی معلوم شد مسرور گشته برسوجی را همراه گرفته باراده ملاقات سیواجی که در پونه اقامت داشت از راه پنهاله رهگرا شد سیواجی استقبال نموده سعادت ملازمت پدر دریافت و بعد داخل شدن در مشکوئے خاص مادر سیواجی که از مدت متروک و طلاقتی بود بملاقات شاهجی رسید الحاصل شاهجی دو ماه مهمان پسر مانده معاودت بکرناتک کرد چون رن دوله خان دران اوان بهم سونده بدنور توجه داشت شاهجی نظر باحسان جان بخشی در امداد او کوشید و مکرر بملاقات هائے یکدیگر نشاط اندوختند روزے شاهجی بعادت مستمره اسپ سواره بشکار رفت و بے اختیاط برخرگوشے اسپ تاخت که ناگاه پائے اسپ در کوسے فرو شد شاهجی بر زمین آمد پائے اسپ بر کلش افتاد و کارش تمام گشت رن دوله خان بر سر قتلش رسیده بجا بمنزل رسانده و بر آن زمین باغے ترتیب داده آن موضع را بمصارف مدفن استخوانش مقرر نمود والی بیجاپور برائے ضبطی اموال شاهجی هرچند خواست اما برسوجی بجائے خود مستقل بوده سالم مع احمال و اثقال نزد سیواجی رسید سیواجی او را قوت بازوے خود دانسته آفرین ها گفته سرکردگی لشکر خود دانسته داد و بخطاب سیتاپتی نواخت تا آنکه برسوجی

اطمینان بهم رسانده دست به نهب نواح بیجاپور کشاد و پیتهه شهر غارت کرده بیرون آمد والی بیجاپور تدارک دشوار دیده سه لک هون سالیانه قرار داده ملک را از دست مخفوظ داشت سیواجی سیام جی را بتحصیل آن امر کرده خود جانب حیدرآباد دوید شهر را محاصره کرد تانا شاه عهده برآئے دشوار دیده بصوابدید مادنا دیوان نه لک هون سالیانه قرارداده دلجمعی اندوخت سیواجی را روز بروز استقلال تازه نصیب شد فتوحات متواتره دست داد زرهائے خطیر تحصیل نموده بادیانت رائے متصدی بیجاپور سبز ساخت کرده وا و را هشت هزار هون سالیانه مقرر کرده خود از پرگنات بیجاپور مبالغ بسیار بوصول آورده خداوند پور را تاراج نموده فراوان غنیمت اندوخت و از آنجا کوچ کرده بر ملک تبرا یورش نموده متمولان کارنجه را در دست آورده زر بسیار فراهم آورد و پیلاجی پنتهه را دو لک هون داده رخصت کرد که در کوکن رفته خیرات تمام چنگ آورد و خود غرابها تیار کنانیده و بر بشن پور رفته متصرف گشت و لکها ساونت را که از نوکران نظام شاه بود سی صد هون درماهه کرده رفیق خود ساخت یوسف خان حبشی سد راه آمدن او گردید اما حرکتش مفید نیفتاد سیواجی سیام راج و باجی کهولار را در راجپور پیش یوسف خان بیرزاد خان فرستاده پیغام کرد که همه جزایر مقبوضه را واگذارند و عوض آن زر جاگیر خاطرخواه بگیرند آنها قبول نکرده هر دو کس را محبوس ساختند مشارالیها بقسم و سوگند از بلا برآمدند و بحضور سیواجی آمده ظاهر کردند که درخواست جزایرها مناسب نیست زیرا که ما قسم عدم درخواست خورده آمده ایم سیواجی گوش بر سخن آنها نداشت لهذا سیام راج استعفائے نوکری کرده گوشه گرفت سیواجی نیلو پنتهه پیش یوسف خان فرستاده پیغام مذکوره کرد چون جواب باصواب نیافت دریانتها و دولت خان و ماناجی بهانگرا و ارمانان را با جمعیت معقول تعین نمود و آنها از تری و خشکی یورش کرده محاصره نمودند لیکن افتتاح قلعه صورت نیست بنابران نیلو پنتهه مورچال

قایم داشته خود را پیش سیواجی رسانند حارس قلعه فرصت یافته نزد والی بیجاپور آمده
طالب کمک گردید وازانجا درستی کرده معاودت نمود افواج سیواجی هر چند حایل راه
او شدند اما او محفوظ بقلعه داخل گردید سیواجی در گرفتن قلعه جهد فراوان بکار برده
واسباب قلعه گیری آماده ساخته کار بر محصوران تنگ گرفت و ملک گرد و نواح را
بتصرف آورده بتعمیر و ترمیم قلعجات اطرافش که بتصرف آورده بود امر نمود و بجهت مهیا
داشتن ذخیره در هر قلعه تقید بلیغ کرد موروپنته و نیلوپنته که از مصاحبان او بودند
گذارش نمودند که در احداث و تعمیر قلعجات خزاین بسیار بخرج آمده و بر قلعهای
بسیار متصرف شده ایم حالا صرف زر باین چیز را عبث است سیواجی ازین سخن روی
درهم کشید و گفت که درستی قلعجات موجب آبادی ملک و اطمینان رعایا و هراس مخالف
است خدانخواسته اگر عالمگیر بادشاه در استیصال ما کمر بندد و مدتها باید که از تسخیر
یک قلعه بر آید پس مدة العمر او درهمین تردد و سر بسنگ زدن آخر خواهد شد و ملک
دوردست از قبضه او خواهد رفت اولی اینست که در همه قلعجات عمده ذخیره و آذوقه
و سامان حرب و ضرب آنقدر مهیا باشد که دوازده سال وفا کند الحاصل از آن
روز در استحکام هر مکان قرار واقعی کوشیدند درین اثنا خبر رسید که سیدی سنبل
بر افواج سیواجی که قلعه را محاصره داشتند غالب آمد لهذا سیواجی انصرام آن مهم
منحصر بر ذات خود دانسته در صدد عزیمت آن سمت گشت چون موسم برسات بود
فی الجمله توقف نمود و برای قطع جهاڑی از کلیانی تا بهیمری و پاک نمودن راهها بیست هزار
تبردار و خارتشکاف بهمراهی موروپنته گماشت چنانچه او روانه گشته ترددات خوب
نموده قلعه جواری را متصرف گشت و بکرم شاه زمیندار آنجا را دستگیر کرد و بنابران دهاجی
و میران نایکواڑی شیوهٔ مفسدی گزیده قطاع الطریقی پیش گرفتند موروپنته به
تنبیه آنها پرداخته موهن گڈه را که دار المقر مفسدان بود جبرا مفتوح کرده تاراج نمود

دیگر هم شاه محبوس را بقتل رساند دهار راو دمیران نایک وارثی تاب مقابله فتح نیاورد
آوارگی گزیدند مگر راجه رام نگر که قدم استقامت افشرده دستگیر شد همه ملکش
بقبضه مورو پنتهه در آمد سیواجی درین ایام جانب سالیری رمالیری که از قلاع مستحکم
بودند فوج کشی کرده محاصره نمود بهلول خان فوجدار لهذا آنجا باجمعیت خود داد
شجاعت داده آخر راه گریز گرفت و لشکرش بغارت آمد سیواجی از انجا مظفر
و منصور بر ملهیر گڈه یورش نمود مفتوح ساخت و حراست آن به آناجی پنتهه و انباجی
سپرده جانب کرناتک رخت کشید و بر سر مکانیکه گذرکرد پیش کش سنگین بدست
آمد چون برگذر گهاٹ راجپور گذشت شهره خداپرستی بابا یاقوت درویش شنیده
بملاقات پرداخت درویش مذکور که حالت جذب داشت یک موئے سفید از ریش
خود شکسته تبرکا بسیواجی داد سیواجی آن موئے سفید را تفاول فتوحات دانسته
تفویض گویند بشناتهه نمود که در طلا گرفته بطور تعویذ سازد اتفاقا موئے مذکور از
دستش بر زمین افتاد وگم شد این معنی موجب بدآمد مزاج سیواجی گردید گویند بشناتهه را
مورد عتاب نموده از خدمت فوطه واری معزول ساخت و از انجا برائے ملاقات —
راداس نامی فقیر هنود وئے مرتاض به نیت امداد تسخیر راجپور رفت فقیر آگاه دل بر زبان
راند که فتح قلعه بتردد بسیار خواهد بود بعده بزیارت فقیرے دیگر که پرانند نام داشت
رفته معروضداشت که اگر بهمین همت والا فتح قلعه راجپور می شود سرپرگنه یک موضع
جهت مصارف جناب مبارک خواهم گذراند درویش مذکور بر زبان آورد که این همه
دیهات از نواح حیدرآباد و براڑ و خاندیس و بگلانه و مالوا و گجرات باید داد سیواجی
این ارشاد را از تفاول عظیمه دانسته مسرور گردید و بیقین دانست که اینهمه ممالک بر
زبان فقیر صاحب کمال گذشت مسخر خواهند شد چنانچه در قلیل ایام ارشاد درویش
بظهور پیوست پیلاجی پنتهه را برائے درستی بنائے مودت پیش ابوالحسن تاناشاه

والی حیدرآباد فرستاد و خود هم عقب آن روان شده خواهان ملاقات گشت۔
و همه جمعیت خود را بیرون شهر در سواد گوشه محل گذاشته جریده بملاقات پرداخت.
و تا سه روز در دولت خانهٔ شاهی مهمان ماند و قسمی در عیش و عشرت مستغرق شد۔
که مردم در رباش او از عدم برآمد متوهم گردیده اطراف دولتخانه بقصد دیدار فراهم
شدند سیواجی این معنی را خیال کرده خود را در جهروکه نمایان ساخت و موجب تسکین
متوهمان گردید تاناشاه از ملاحظهٔ حالت لشکرش که همه فدای آقا و دلاور و شمشیر
شکار بودند بغایت محظوظ شده فرمود که آیا ازین دلاوران کسی هست که با فیل‌ها
مقابلت نماید سیواجی ایساجی نامی رویین تن را اشاره کرد ایساجی بمجرد ایما از اسپ
فرود آمده روبروی فیل مست که در جلوخانه حاضر بود قدم افشرد هر چند فیل حملهای
خشم‌گین کرد اما از جا نرفت آخر الامر ضربتی از تیغ بر خرطومش زد که دوپاره گردید و
فیل گریخت سیواجی مرحبا بآنگ بلند گفته کره مرصع که در دست پوشیده بود بطریق
انعام از جهروکه برتافت و سلطان نیز او را بانعام لایقه نواخت الحاصل سیواجی بعد پذیرایی
تواضع جواهر و فیل وغیره از تاناشاه مرخص گردید چون درین صحبت با جوهر لیاقت با مادناجی
منشی که ممتاز اقران بود و تاناشاه را معاینه شد درخواست او از سیواجی که بعد ازین تفتیش ناگوار
دیده نپذیرفت سیواجی سه لک هون بمردم پادشاهی بخشیده ده هزار سوار و ده هزار
پیاده تعیناتی همراه گرفته جانب کرناٹک کوچید و چون بزیارتگاه ملکارجن که از
معابد معتبر هنود است فایز گشت خواست وقت پرستش سر خود قطع کرده نثار بت سازد
رفیقانش بمبالغه مانع شده ازان اراده باز داشتند الغرض از انجا جانب جنجی شتافت
و آن ملک را که دران وقت شصت لک هون محاصل داشت مسخر نموده درانجا قلعه‌ها
احداث کرد و بعد ازان مراجعت نموده افواج حیدرآباد را رخصت داده بکرناٹک رسید
و از ایکاجی برادر خود خواهان زر و خزاین پدر شد او متوهم گردیده فرار گزید سیواجی

ازانجا پنجا دره آمده آن الکه که جهل لکهه هون محاصل بود متصرف گشت و رگهوناتهه
دیوان ایکاجی را بدان ممالک قایم کرده فرمود که ایکاجی را جمعی نموده به ملک
قدیم و جدید مسلط داشته خود به نیابت پردازد از انجا بر بالاداری تاخت آورده
غنیمت بسیار جمع کرده بر رفیقان گنج شایگان داده بے نیاز ساخت چون رگهوناتهه را
از ایکاجی بر جاده درستی ندید تهدید نوشته ایکاجی را مستقل ساخت و رگهوناتهه را
بدستور قدیم بر دیوانی او مامور داشت چون از همه سو فراغش دست داد خیال نیز
شدن در سرش گرفت کیکا بهت را که از پنڈتان مشهور بنارس بود طلب داشته
طریق عبادت برهمنان آموخت برهمنان دیگر بر این اراده واقف شده بهت مذکور را
مخفی مانع آمدند سیواجی خبر یافته ناخوش گردید و یک قلم براهمه را از کار و خدمت موقوف
داشته گفت که این گروه بدطینت گداپیشه نظر به بزرگی نهادی واجب الخدمت البته اند
اما ازین ها توقع خیرسگالی و آقاپرستی هیچ نیست و بجاے آنها قوم پربهوان یعنے کایتهان
مامور نمود هرچند مقربان در سفارش برهمنان و بحالی تعلقات کوشیدند پذیرا نفرمود
سنبهاجی پسرش نیز باطلاع این معنی نیلا پنتهه دیوان خود را که از قوم براهمه بود تغیر ساخته
بجایش یک کس کایت را مامور کرده بر بهوپال گڈه تاخت و آنرا جبراً و قهراً مفتوح نموده
پانصد اسیر را دست و پا شکسته کشت سیواجی خبر ولادت فرزند دریافته مشتاق ملاقات
شد و در رائے گڈه آمده از دیدار فرزند ارجمند ذخیره خرسندی اندوخت و وقت
ملاقات یک پرتله مرصع با شمشیر و سپر بخشیده از انجا کوچیده بر جالنا پور که بست گروهی
اورنگ آباد جانب شرق واقع شده دویده دست تاراج کشاد چون تکیه شاه جان الله
که از کاملان زمانه بود آبرو بخش آبادی است مردم آبادی آن مکان را مامن و پناه
دانسته دران خزیدند سیواجی قساوت را کار فرموده و پاس ادب نه نموده همه را غارت
کرد ملکه انجا تکیه هم بریده نسبت بشاه مذکور بے ادبی بار روا داشت و این حرکت موجب

آغاز ادبار او گشت نمست خان منصبدار بادشاهی را که با جمعیت جزوی متعین جالنا بود همان شب بشارهٔ غیب شد که بر کمیت فوج خود نظر نکرده با سیواجی مقابل شود که بلاشک فتح از تست چنانچه صباح این رویا نمست خان خود را بے باکانه بلشکر سیواجی زده با وصف قلت جمعیت غالب آمد مردم بسیار از سیواجی با سد و جی سردار عمده بقتل رسیدند هزیمت بر لشکرش افتاد و سیواجی را پا از جا رفت و یار ایستاده قیام در خود نیافته تا رائے گڈه باز پس ندید و بالاجی اوجی که بر اورنگ آباد تاخته بود نیز از آنجا گریخته بسیواجی ملحق شد سیواجی در رائے گڈه رسیده شادی کدخدائی راجارام پسر با دختر پرتاب کوجر مقرر کرده جشن عظیم نمود در همان ایام مورپنته از ضلع کوکن پسر بکرم شاه زمیندار را که باتفاق دهار اکوبلی شیوهٔ قطاع الطریقی اختیار کرده بود اسیر نموده پیش سیواجی فرستاد سیواجی اشاره بقتل کرد دهار اکوبلی گفت مرا بنا پدکشت که در خون من فتنهٔ عظیم است و تدارک آن دشوار خواهد بود سیواجی اظهار او بصیرفه دانسته علی الرغم سرش بریده بر دروازهٔ شهر آویخت همان شب خانه سیواجی را آتش گرفت و بحدے مشتعل شد که اطفائے آن از مقدور بدر رفت سیواجی از مشاهده این حالت بدرگاه واهب العطیات رجوع آورده نیت خیرات پنجهزار کهنڈی غله بمساکین و غربا نمود تا آنکه ببرکت این حسن نیت شعله فرو نشست و ایذائے بحال احدی راه نیافت سیواجی صباح آن ادائے نیت بعمل آورد و بعد از ان بکنار گنگ آمده خود را در میزان باز رسنجیده دو هزار ماده گاو خیرات کرد لفظ کهنڈی که بالا مذکور شده عبارت است از بست من غله الحاصل در همین اثنا که از غمازان دهن نشین سوره بائی زوجه سیواجی که مادر راجه رام است ساخت که سیواجی سنبهاجی پسر خود را که از زوجه دیگر است میخواهد ولی عهد سازد چنانچه او را باین اراده از پنالا طلبیده است و اغلب که عنقریب در رسد و مختار ریاست شود درنکه ندکو

ازین کلمات سراسیمه شده زهر در طعام سیواجی انداخت تا آنکه او قالب خاکی گذاشت کارپردازان باهم متفق شده آتش داوند و راجارام را لبد کردگی برداشته در فکر دفعیه سنبهاجی افتادند خطوط نفاد و سازش مشعر بر دستگیر ساختن بارکان او فرستادند و خود جانب نبالا حرکت کردند تا آنکه سنبهاجی برین داعیه آگاهی یافته در محافظت خود کوشید و بقلیل ایام در تالیف و تسکین ارکان دولت مخفی پرداخته راجارام برادر خود را مقید کرد و بنابران مادرش بضرب خنجر خود را کلام ساخت و نولابائی در آتش غم سوخت و وفات سیواجی بست و چهارم ربیع الآخر سال یکهزار و نود و یک هجری و وفات نوشته اند۔

کیفیت آغاز ریاست سنبهاجی بعد وفات سیواجی پدرش

چون سنبهاجی از طرف برادر و هلاک مادرش دلجمعی حاصل کرد بر مسند حکومت متمکن گشته توجه بر دفعیه مخالفان گماشته بازار ریاست گرم ساخت بانوجی بهنسان و اوداجی گنگ را که مصدر فساد بودند بقتل رساند و وابستگان سوباجی نایک را از ممالک خود بدر نمود و بشجاعت هتی رائ بهارک و کنوسر کی و نوکوجی هولکر و بهدجی نبالکر جان بخشی نمود و پنته اناجی پنته کرده خانهای آنها را بضبط آورد و ممتاجی بابا را که از کاملان فن خود بود و حق تربیت برگردن سنبهاجی داشت از بنارس طلب داشته و بخطاب گیتی گلشن مخاطب نموده مختار امور حکومت ساخت و در دیوان عدالت باتفاق او نشسته قانون چه انتظام ملکی قرار داد تا همیشه اجرای عمل بدان دستور باشد گنگاجی پیهو و بالاجی موجم دار و بهیرو جی پنته و غیره سرداران صداقت کیش را مشیر تدبیر شبانه روزی خود مقرر کرده بر مسند ریاست برضامندی خلایق و دلداری رعایا نشسته موجودات کارخانه جات پدر بذات خود گرفته سپرد اشخاص متدین نمود

اگرچه در مآثر آصفی بیان اجمالی آن بر نوک خامه محرر سطور گذشته است اما اینجا
بر طبق فرموده آمر موافق ترجمه هندی بحکم اینکه المامور معذور بتفصیل هر کدام می
پردازم و الفاظ هندی را بدستور محاوره هند بجنسه رقم می سازم از نقدیات وغیره
هون پنجاه هزار لکهه زیور طلا چهار پله نه کهنڈی مس میزده پله سه کهنڈی آهن آلات
بست هزار کهنڈی سه آلات چهار صد و پنجاه پله چهار صد کهنڈی جست آلات چهار صد پله
چهار صد کهنڈی نقره چهار پادکم شش کهنڈی برنجی دو صد و هفتاد و پنج پله خشت
فولاد چهار هزار کهنڈی مرادی یعنی نگینه مس شصت لکهه حواله صوبه داران بابت سطلی
سه لکهه هون در قلعجات پنجاه و چهار سطو چه هزار هون که مجموع بست و سه لکهه هون
می شود تمام شد موجودات خزانه تعجب که از اشرفی و روپیه هیچ تعلم نیا در دشاید تحویل
دیگران باشد و همیشه جمع خرچ آن ملاحظه میکرد جواهرخانه از الماس و مانک و پتر
و پکهراج و مروارید و مرجان و لهسنیه و نیلم و کومیدک و انگشترها و پرتله مرصع
و پدک یعنی از لیسر طره مروارید و سرپیچ مرصع و چند رکهه و سیس پهول و یک پتی
بازوبند بیان کرن پهول پوں کل کنگن پاتلیا رهینڈی بلاقید شمار و قیمت تخمیناً شصت کرور
مال مینویسند و در موجودات توشکخانه که آنرا جامدار خانه میگویند پارچه پتنی زر
دوزی یک لک تهان دستار و سیله زردوزی و ساده از جاهای مختلف پنج لک
پارچه ابریشمی چهار لک شال باب پنج لک کمربند گجرات وغیره پنجاه هزار کمخاب پنج لک هم
یعنی کمخواب ساده یکهزار سقرلاط یک لک طاقه قرطاس سی هزار و دو دستی از کاغذ
افشانی وریشه پانزده هزار بالاپوری هشت هزار دولت آبادی هفت هزار و دو دسته
موجودات خوشبوی خانه دهنول عکر وغیره قرنفل بست هزار پله بست کهنڈی جوتری یعنی لبابه
سه کهنڈی جایپهل یعنی جوز بویه سی هزار کهنڈی زعفران چهار کهنڈی عنبر ده هزار
کهنڈی ارگجه دو کهنڈی چندن پنجاه هزار پله پانصد کهنڈی کشنا گرچندن یعنی صندل

پنج کھنڈی کافور چہار کھنڈی عود یعنے اگر دہ کھنڈی گلال بست ہزار کھنڈی منقہ
پنج کھنڈی اکھروٹ یعنے چہار مغز سہ یلہ سہ کھنڈی بادام دو کھنڈی خرما سی ہزار
کھنڈی کھجور یعنے خرمائے تر چہار ہزار کھنڈی مغز نارجیل پنجاہ کھنڈی الائچی سہ کھنڈی
روغن خوشبو چہار کھنڈی روغن سکندہ رای دو کھنڈی روغن چنبیلی پنج کھنڈی روغن
چنبا بیل دو کھنڈی بیپاری یعنے توفل ہفت ہزار کھنڈی گوگل یعنے مقل پنج کھنڈی
زرد چوب پانصد کھنڈی ہلیلہ یکصد کھنڈی زنگی ہرڑ دو ہزار سی صد کھنڈی مغز دوشز
بست ہزار شیشہ مرچ سرخ پنجہزار کھنڈی خشخاش صد کھنڈی سیاب دو کھنڈی موجودات
مودیخانہ و مطبخ شالی ہفتدہ کھنڈی کودرم یعنے گندم دو لکھہ کھنڈی نخود پنجاہ ہزار کھنڈی
ماش دوازدہ ہزار کھنڈی مونگ بست و پنجہزار کھنڈی ارہر یکہزار کھنڈی روغن زرد
بست و پنجہزار کھنڈی روغن تلخ ہفت ہزار کھنڈی انگوزہ سہ ہزار کھنڈی. زیرہ دو صد
کھنڈی صمغ سی صد کھنڈی کوپی چندن دو صد کھنڈی کنجد سفید دہ ہزار کھنڈی ہرتال
دہ ہزار کھنڈی ابرکہہ دہ ہزار کھنڈی نیل دہ ہزار کھنڈی کبریت (یعنے گندھک) دو صد کھنڈی شنگرف
سی کھنڈی کاسے پہل پنجاہ کھنڈی زنگار دو کھنڈی پیپل دراز دو کھنڈی پیپلا مور دو کھنڈی
افیون صد کھنڈی اجواین یکصد کھنڈی شہد یکصد کھنڈی نوسادر یکصد کھنڈی بادہ
آہن ہفت صد کھنڈی کنجد سیاہ دو صد کھنڈی برنج رائی بہوک یکصد کھنڈی برنج لالا
یکصد کھنڈی برنج ملبا سر یکصد کھنڈی برنج سور یکصد کھنڈی برنج مسری سال چہار صد کھنڈی
دال ارہر بست ہزار کھنڈی دال مونگ دو صد کھنڈی عدس صد کھنڈی شکر سفید یکہزار
و پانصد کھنڈی نبات سی صد کھنڈی نمک پانزدہ ہزار کھنڈی سیر خشک پنجہزار کھنڈی
پیاز سی صد و پنجاہ کھنڈی قند سیاہ یکہزار و شش صد کھنڈی موجودات سلاح خانہ شمشیر
سی صد قبضہ کہانڈا دو صد آہنی ہفت صد سپر چہار ہزار جمدہر دو ہزار پیٹہ دو ہزار سپر
یکہزار و سی صد چہرہ دو ہزار تیر چہل ہزار بکتر چہار ہزار جلیتہ مینی پنجہزار خود چہار ہزار تیر ترکش

حلقه کمان بیست هزار سنبل دو هزار سما سه هزار گردنت پانصد باروت رکاب
دو لکهه کهنڈی پالکی سواری سه هزار آفتاب گیری دوازده هزار دلو آب کشی یکهزار و
پانصد پنبه هفت هزار کهنڈی موم سیزده هزار کهنڈی رال یکهزار کهنڈی گوله آهنی یک لک
دف نهصد نقاره یکهزار و دو صد شاخ یعنی نرسنگا هشت هزار موجودات دواب اقبال
پانصد زنجیر اسپان عراقی شش هزار اسپان ترکی هشت هزار اسپان دکن ده هزار
مادیان اسپ نه هزار اسپان مجنس هفت هزار یابو ده هزار شتران سه هزار ماده گاو یکهزار
جاموس پنجهزار گاومیش پنجهزار میش و گوسفند ده هزار نرگاوان پنجهزار اسپان حواله بارگیر
پنجاه هزار فیل حواله جاعداران یکصد و بیست و پنج زنجیر غلام و چیله یکهزار کنیزان ششصد فهرست
قلعجات متعلقه از قدیم و جاهایکه بنظر سپاهی گذشته اینست رای گڈه دوکانه کریاله مدبر گڈه
سرسنگ گڈه وردهن گڈه سیس گڈه کویل گڈه الال گڈه الکائی سودہا گڈه پربل گڈه متین گڈه
بسنت گڈه الکها گڈه بنالا رسال گڈه تیر گڈه ناراین گڈه سور گڈه سارنگ گڈه کورکهه گڈه
گکن گڈه کوزند گڈه درود گڈه قلعه تانهه بارکا گڈه کوزنک قلعه رکهای سورنگ گڈه بهیر گڈه
کال گڈه جسونت گڈه ماون گڈه سیان گڈه سان گڈه بلونت گڈه ستاره خورد ستاره کلان
قلعه ماهولی کاوراسان گڈه بهاند گڈه دیوگڈه قلعه موکری مولا گڈه اسیر گڈه بلطف گڈه
اوجب گڈه پال گڈه کلیان اودوت گڈه بیسده گڈه دسال گڈه بهوپال گڈه نامی گڈه
قلعه نامری کوعل گڈه موندا گڈه تیب گڈه کشان گڈه رتن گڈه بیر گڈه نسنگه گڈه بی پت گڈه
ویال گڈه منوہر گڈه بهودبر گڈه کنک گڈه راجندر گڈه راج دهن گڈه من موهن گڈه قلعه
گهوبهالا وبردی گڈه پرشن چندر گڈه جیون گڈه دندن گڈه چندن گڈه بیجا گڈه رام سین گڈه
سیتا گڈه بنکا گڈه قلعه اجیل مل بهادر گڈه قلعه بهادمی باین گڈه متهر گڈه بجی درگ کو دبها گڈه
سنبت گڈه بهار گڈه سه وگڈه قلعه تهونبری قلعه کمر قلعه بلمن قلعه بارلی دیا کهر گڈه راجا
کرن گڈه قلعه نوپا بنالا خورد جوبرپور قلعه سوبهاسوبر گڈه زنگت گڈه بجپر گڈه مردانگڈه کهنیر گڈه

اودهیه راؤ تا گڈه تیں گڈه جهندر گڈه اراک گڈه مالوکنده الونت گڈه اودجاگیر گڈه ترنک گڈه
قلعه کاوبل بهیم گڈه کهیرا گڈه پاندون گڈه چیتن گڈه سیدی درک قلعه کندو رسودرن
درک مانون جیون کوتون قلعه مرج بالامار ونما گڈه قلعه کرهار کوتدال اکول قلعه انهیر
ملکاپور جالی سبت گڈه سنند گڈه جادن گڈه چندر گڈه بهندار گڈه مدن گڈه قلعه کهیر
قلعه کاکوری مکل گڈه سرام گڈه چیتن گڈه قلعه مدن تها قلعه کهیوا اسیری گڈه مرک گڈه
قلعه ویشاپور تاب گڈه سکت گڈه قلعه باکن کوتهلا گڈه قلعه کورنده قلعه رودرمال ستاره
قدیم سنگار گڈه قلعه درک کهالری رتن گڈه رکرو قلعه کلیان قلعه کوس قلعه سروام
قلعه دانهول قلعه راجپور کهاندیری قلعه دای قلعه جنیدپیه قلعه جور قلعه خاندیس وغیره.
چندری وردل ساجرا کو جاجنبیر مانک گڈه چون سنبهاجی برایش همه ممالک وثروت پدر دست
یافت خیره سری پدر نسبت بعالمگیر بادشاه بحال داشته اداهاے خارج آهنگ
بظهور آورده با وصف سرفرازی منصب که شش هزاری شش هزار سوار از پیشگاه شاهی
داشت قصد حضور نکرده شرف بساط بوس نذر یافت و شاهزاده محمد اکبر که از پدر بغی نموده
بدکن رفت پناه داد لهذا بادشاه را استیصالش مرکوز خاطر بود تا روزے شیخ نظام حیدر
آبادی ملقب بمقرب خان قابو یافته از کولاپور برسر وقت سنبهاجی که مع کبکلس مشغول لهو ولعب
وعیش طرب بود تاخت آورد و مسافت چهل کروه بعجلت سریعه قطع نموده و جنگلهاے
صعب المسالک وکتلهاے دشوار گذار نوردیده در رسید سنبهاجی اطلاع یافته با جمعیت
موجوده معدوده مقابل شد جنگے سخت در پیوست قضارا در اول زد و خورد و التهاب
نایره پیکار تیرے بکبکلس دیوانش رسیده بر زمین آمده و دستگیرش کردند سنبهاجی
تاب ثبات در خود نیافته پناه بحوطه چار دیواری گرفت اخلاص خان ولد شیخ مذکور دیوار شکافته
قدم جرات پیش گذاشته آن بے بال و پر را اسیر نمود آخرالامر حسب الطلب بادشاه
بحضور آوردند وحسب الحکم سلطانی بکمال تادیب مع کبکلس بقتل رسانیدند میگویند

دفعتیکه سر در کیفر بادشاه رفتند زبان بفحش لا یعنی گشادند. و هیچ از درشت گوئی
باقی نگذاشتند دمیکه جان در قالب بود ازانا عجز از سر دو معاینه شد سرداران سنبهاجی -
بهاین ماجرا وقوف یافته باخود اتفاق کردند و برادر کوچکش را در راهبری قایم مقام کرده
شیوه شمرد زیاده از سابق گزیدند چنانچه از تواریخ اسلامی دهم از جلد اول و ثانی -
ماثر آصفی پیرایه ایضاح می پوشد خلاصه کلام اینکه عالمگیر بادشاه بعد قتل سنبهاجی در
اواخر عمر خود از فساد مرهته بر آمده مصالحت قرار داد باین شرط که سه بیصد از محصول
ملکی زر روپیه بصیغه سردیسمکهی حصه مرهته مقرر شود چنانچه احسن خان عرف میر ملنگ را
با اسناد سردیسکهی نزد سرداران مرهته فرستاد از انجاکه آنها را استدعای تفویض
راجه ساهو پسر سنبهاجی که در قید عالمگیر بادشاه آمده بود و بادشاه نظر بصغر سن از
قتلش گذشته به تربیت پرداخت و متصل خرگاه خاص در کشک داشت نمودند بادشاه زاده
شاه عالم را باستقبال خواستند بادشاه نظر بوسواس بدعهدی آنها ازان اراده باز
آمده میر ملنگ را پیش خود طلب داشت و فتح صلح نمود آخر در عهد شاه عالم سر صد ده آورده
سه دیسکهی از حصه رعایا بمرهته مقرر شده سند حواله گردید و چون شاه عالم بعد فتح کام
بخش در ۱۱۲۱ هجری یکهزار و یکصد و بست و یک بر کامبخش مظفر گشته معاودت بهندوستان
نمود صوبه داری دکن بامیر الامرا ذوالفقار خان مرحمت فرمود و داود خان پنی را
نیابت خود داده در دکن واگذاشت داود خان با مرهته موافقت تمام کرد و قرار داد
که آنچه از ملک وصول شود سه حصه از سرکار بادشاهی باشد و چهارم حصه از مرهته سوای
و سهم حصه سردیسکهی از حصه رعایا که بالا مذکور شد اما سند حواله نشده بود که صحبت -
محمد فرخ سیر بادشاه از سادات بارهه یعنی عبد الله خان و حسین علیخان که وزیر
و بخشی کل بودند برهم خورد و حسین علیخان بدکن آمد بادشاه در باب گوشمال حسین علیخان
بساهو راجه که ذوالفقار خان در اقتدار خود از قید برآورده بر راج دکن و سرکردگی

مرہٹہ ہا قایم شدہ بود متواتر نوشت حسین علیخان این معنی را دریافتہ بتوسط محمد انور خان
وشنکراجی ملہار بشرط عدم تاخت وتاراج ملک وعدم قطع طرق ونگاہداشتن پانزدہ ہزار
سوار در رکاب ناظم دکن صلح منعقد کردہ موافقت تمام بہم رسانید واسناد چوتہہ و
سردیسمکہی شش صوبہ دکن بہر خود با تنخواہ کوکن وغیرہ ملکی کہ راج قدیمش نامیدند
حوالہ نمود وبالاجی بن بشوناتہہ از براہمہ کوکنی وکیل ساہو راجہ را باتفاق شنکراجی
ملہار سرکردہ جمعیت پنجاہ ہزار سوار کردہ ہمراہ گرفت ودر اندک ایام ہر دو را بعد
عزل محمد فرخ سیر واجلاس رفیع الدرجات رخصت دکن دادہ تعیین عالم علیخان نمود
آمدم بر احوال ساہو راجہ آن اقبالمند ازلی ہمراہ پدر باسیری آمدہ در حضور
عالمگیر بادشاہ آمد منظور نظر بادشاہ گشت بادشاہ نظر بکم عمری او از سر خونش گذشتہ
ہمت بہ تربیت او گماشتہ متصل بارگاہ عام در گلال بار فرود آورد وبمنصب ہفت ہزاری
ہفت ہزار سوار وخطاب راجہ سرفراز فرمود وبعد چندے حسب التماس ذوالفقار خان
تفویضش گردید ودر ہمان نزدیکی انتقال بادشاہ شد وآن بلند بخت بر چار بالش
راج نشستہ سرداران مرہٹہ واسلام را با خود گرویدہ ساخت وبہ رہبری عقل خداداد
کاروبار ریاست خود بہشت کس کہ آنہا را اشت پردہان یعنی ہشت وزیر گویند
سپردہ بفکر شد وبر مسند عشرت ونشاط وعیش وانبساط تمکن گزیدہ وغاشیہ اطاعت
سلطنت بر دوش کشیدہ فراغت تمام گزید ازانجا کہ ستارہ اقبال او در ترقی بود
ہجوم انقلاب واختلال سلطنت روز بروز در زیادتی گرفت اول حال عالمگیر بادشاہ
رخت بسرائے خاموشان کشید وثانیا شاہزادہ محمد اعظم شاہ باکوکبہ سلطنت وارکان
دولت از دکن سمت دار الخلافت دہلی شتافت وبا بہادر شاہ بادشاہ خورد کہ از لاہور
بقصد مقابلہ رسیدہ در سواد جاجو دہ گردیدہ اکبرآباد شہر را آراستہ کشتہ گردید وثالثاً
بہادر شاہ بتالیف امرائے دکن قدم در دکن گذاشتہ کامبخش بہادر دوی خود را —

که رونق افزای حیدرآباد بود و در سواد قلعه گولکنده جنگ کرده زخمی شده دستگیر گردید
و در جهان اوان سند دیسکهی بشرط سرصنده ده روپیه از حصه رعایا پادشاه مرحمت فرمود
رابعاً امیر الامرا ذوالفقار خان که مربی ساهو راجه بود صوبه دار دکن گشته داود خان پنی
نائب گذاشت و داود خان را نظر بحراست رعایا و خود داری خاطر داری مرهته مقدم شد
تا آنکه ارتحال بهادرشاه رو نمود و هرج مرج تمام در سلطنت راه یافت و در میان شاه و
وزیر بساط شطرنج نفاق گسترده گردید حسین علیخان در دکن آمد با داود خان جنگیده
او را کشت و با ساهو راجه موافقت بهمرسانده سند چهارم حصه محاصل ملکی سپرد و دیسکهی بنام
بهمر خود تسلیم نمود و فوجی ازو همراه گرفت موافقت دوره فلکی موجب ترقی اقبال ساهو راجه
شد او بخاطر جمعی تمام در انتظام ملک پرداخت چه خس و خار دکن از توجه عالمگیر بادشاه
برفت و در دب آمده بود و از سلطانان و زمینداران با اقتدار نامی نماند که خار را مر در دل باشد
راجه ساهو تخلیه ملک از صاحبان فوج را اختلال سلطنت اسلام بنا بر نفاق امیران غنیمت
دانسته بفراغ خاطر قدم در عیش و کامرانی گذاشت و در هر پرگنه دو نائب مستقل یکی
مکاسدار که تحصیل زرچوتهه کنند دوم سردیسکهه که وجه رسوم آن وصول نماید مقرر کرد و اقربای
خود را تقویت تمام بخشید سرسوجی را بملک کرناتک و نباژ مامور کرد و دماجی کایکواژ را
رفیق ساخته بگجرات فرستاد کانهوجی و رانوجی و سیتاجی هرسه برادر از برادران سرسوجی
در کرناتک حاکم گشتند سرسوجی را دیباجی نام فرزند شد و ازو رگهوجی متولد گردید و او
چهار پسر یادگار گذاشت جانوجی مودهاجی ساباجی بنباجی اولین یعنی جانوجی بر حکومت
برار جلوه گر شد الحاصل ساهو راجه آسوده حال فارغبال زندگانی بانصرام رسانید گویند
سخت تاتی و حرام کار بود هرجا زن جمیله از رعایا و سپاهی می شنید بزر و زور طلبیده
مباشرت نموده سر میداد اکثر اوقات بخانه کسانیکه زن شکیل می یافت خود رفته وارثانش را
بضعف و عذر بدر کرده شب جا میماند روزی خبر یافت که سپاهی زن زیبا دارد و از زنان

محتالہ پیغام وصال فرستاد و آن زن عصمت سرشت شوہر خود را ازین ماجرا اطلاع داد
شوہرش اشارہ کرد کہ بمکر و حیلہ و رفق و مدارا آنہا را در خانہ طلب نماید و خود بشہرت سفر اسباب
بر آوردہ روزانہ کوچ نمود و شب پنہان بخانہ آمدہ مستور می نشست تا آنکہ ساہو راجہ تنہا با یکے
خدمتگار و دو سہ جوان چوکی وقت شب موافق وعدہ بخانہ سپاہی آمد سپاہی اسباب مباشرت را
گستر و جوانان را بر دروازہ ہمانسلت قایم داشتہ خدمتگار را بطلب شراب و غیرہ دواہا
طلب فرستاد و زن عفت مآب موافق ایماے شوہر ساہو راجہ را از جامہاے تو تر شراب
مدہوش نمود و شوہر را مطلع گردانید شوہر از کمین گاہ بر جستہ در دروازہ خانہ اندرون مقفل
ساختہ دست و پاے آن مخمور بریسمان بستہ با ستونے بند کرد و پاس نمک منظور داشتہ
قتل نکرد اما کنجہ دیگ را در مقعدش خلانده در روغن زردی بافتیلہ در کنجہ انداختہ چراغے
افروخت و آنرا ہمان دستور در خانہ گذاشتہ از راہ دیگر مع زن خود روان گشت ـ
و مفقود الخبر گردید چوکیداران بگمان آنکہ راجہ مشغول عیش اند بے فکر نگاہبانی آخر رسانیدند
تا آنکہ صبح شد و آفتاب طلیعہ نور آشکار ساخت چون دیر بسیار ملحوظ گردید دروازہ را شکست
اندرون آمدند و ساہو راجہ را نیم جان گرفتار این حالت دیدند مخفی در پالکی انداختہ بخانہ
آوردند و در سراغ مرتکب این حرکت شدند آخر از و نشانے نیافتند و ساہو راجہ از غیرت
یا بالم ضرب کنجہ در ہمان دو سہ روز قضا کرد رفقا در اخفاے این امر کوشیدہ بمنزل
رسانیدند تاریخ وفاتش در سنہ ۱۱۶۳ ہجری یکہزار و یکصد و شصت و سہ ہجری نوشتہ اند چون
ساہو راجہ لا ولد بود رام راجہ نبیرہ راجارام خلف سیواجی را بسرداری بر داشتند و
در ستارہ کہ دار الامارہ مرہٹہ است بمسند نشین ساختہ بند و بست آنجا بقبضہ خود آوردند
چنانچہ تا حال ہمان جا توالد و تناسل راجہ ہاے مذکور است و بر احوال تفصیلی اولاد ایشان
اطلاع نیست مگر نام تو نے باقی و کامیابی بر زبان برسم ظاہر از خلعت وغیرہ از آنجا مسلم
چون انقراض دولت مرہٹہ از ساہو راجہ شد دگر دو سہ سردار مرہٹہ کہ در ابتدا نوکر سیواجی

بودند و بعد از آن دامن دولت آصفیه بدست آوردند تا حال اولاد آنها پرورش ازین خاندان
دارند بقلم می آرم تا نام آنها نیز بر صفحهٔ روزگار بطفیل احوال مرهته ثبت باشد راجه
چندرسین جادو پدرش دهناجی جادو از سرداران معتبر همراه مهاراجه بهوسله
بود همواره با افواج بسیار بتاخت و تاراج ملک می پرداخت بعد وفات ساهو راجه بنوکری
بادشاهی امتیاز یافته بهالکی وغیره محالات صوبه بیدر در اقطاع او مقرر گشت با چهار هزار سوار
نوکری میکرد و در تعلقه پنج محله که در جاگیرش بود قصبه کروسه کشنا بالای کوچک قلعه مختصر
ساخته بچندرگده موسوم نموده آصفجاه مغفرت مآب پاس او بسیار میکردند میگویند وقتی
باجی راو با نواب مغفرت مآب بعد محاربه مصالحه شده و طی چند قرار داد منجمله شرایط صلح -
این هم بود که دهناجی جادو بخانه اش مهمانانه قدم رنجه نماید نواب براستی پذیرا گشته این امر
خود بخانه دهناجی جادو تشریف برده اظهار باجی راو بر زبان آورد دهناجی گفت نام برده
از ادنا نوکران این کس بود و گاهی اتفاق نکرده که بخانه اش رفته باشم نواب فرمود
تشریف بردن آقایان بخانه ملازمان و چاکران موجب نقصان سرداری نیست بلکه باعث افزایش
آبروی ملازمان خود است و ما این شیوه اکثر داریم و نوکران را می نوازیم الحاصل دهناجی
جادو بر طبق فرمود نواب بخانه باجی راو رفت باجی راو چهار کروه پیاده باستقبال شتافت
کنج پالکی گرفته بمهمانسرا برد تا دیر دست بسته پیش او استاده ماند خوشا حوصله باجی راو که
برخود غلط نشد و زهی تمکین دهناجی جادو که متزلزل نگشت هرگاه نواب بخانه باجی راو بتقریب
ملاقات میرفت دهناجی جادو همراه سواری بوده وقت فرود آمدن با جوق خود طرفی بر فیل مستقل
قیام میداشت الحاصل سنه هجری یکهزار و یکصد و پنجاه و شش هجری پس از فوت او پسرش راجه
رامچندر بجای او قرار یافته بمنصب هفت هزاری و خطاب مهاراجه سر اعتبار برافراشت -
اما از نادرستی در خانه او داد و بیداد سپاه طلب خواه بود در عمل صلابت جنگ بنابر بی رندی
او اکثر محالاتش بضبط در آمد و باز بتقریبی بحال شد گاهی بنوکری میرسید و گاهی بتغافل

میکرد در ایام ولی عهدی نظام الدوله آصفجاه که لشکر اسلام در ملک مرهته درآمد نموده
هر روز ستیز و آویز بود با آنها در ساخته شبی با جمعی برخاسته رفت چون متلون مزاج بود
و قباحت فهمی اصلا نداشت پیش آنها هم ساقط الاعتبار گشته بعد چندی در دولت آباد محبوس
گردید و بوساطت بعضی از انجا رهائی یافته بعد صفح جرایم ندامت گویان پیش نظام الدوله آصفجاه
آمده بحالی منصب و جاگیر بدستور سابق مورد عاطفت شد چون آخرها از و حرکات نامناسب
سرزده اطمینان از میان رفت آصفجاه او را نظربند فرموده در قلعه گولکنده محبوس ساخت
در انجا درگذشت دو پسر از و باقی مانده بجاگیر قلیل از محالات ارلی بسر می بردند آنهم درگذشتند
حالا نام و نشانی از آنها یافته نمی شود راجه سلطان جی از قوم مرهته ملقب به بنالکر
بجاجی نایک نبیره اننگ پال که از اعاظم زمینداران دکن است ابتدا بنوکری راجه ساهو
می پرداخت و بسرلشکری او معروف بود در عهد نظام الملک آصفجاه امتیاز برگرفته بمنصب
هفت هزاری و قلعداری سرکار بیر و از بعضی محالات سرکار فتح آباد صوبه خجسته بنیاد
در پرگنه حویلی پاتهری صوبه برار سربلند گردید با سه هزار سوار نوکری میکرد سالی که نواب
مذکور برحمت حق پیوست بفاصله چند ماه سال هزار و یکصد و شصت و یک هجری او هم فوت نمود
پس از ان ناصر جنگ شهید در ایامی که عزیمت پهلچری نموده قریب بسکنش رسید جنونت راو
پسر او با فوج خوب برآمده در کنار لشکر اسلام خیمه زد ناصر جنگ مراعات سرداری او نموده
اول برسم تعزیت بمنزل گاه او شتافت و بیافتن منصب و خطاب ارثی و تقرر محالات پدر
در جاگیر گلشن آرزوی او سرسبز شد در عهد صلابت جنگ نقاره و پیراج بنام او افزوده گشت
در سنه هجری هزار و یکصد و هشتاد و کسری به نیستی سرا در شد پسر صغیری که از و مانده بود
جای او بسرداری چهره برافروخت اما چون پای دیرینه درمیان نبود بند وبست محالات
و رسیدن بنوکری هیچ صورت نبست لهذا بعد یک دو سال قلیلی از جاگیر رو گذاشته باقی
بضبط درآمد چون پسر مذکور که سیبت راو نام داشت قریب بشباب رسید محالات دیگر از نمو

نیز التخواه یافت جوان خوش رو بود در عین جوانی ناکام از زندگانی رفت راجه بهرجی

پسر بهرجی سرکرده نسبتی است از قوم دهنکریا که نشس در نواح اناگوندی که بر کناره دریا

تنگ بهدرا واقع است و سابقا مکان نشست راجه ها بود توطن داشتند و بتقریبی از آنجا برآمده

در دیهات قریب بلده بیجاپور سکونت ورزیدند بهرجی در عهد نظام الملک آصفجاه بمنصب امارت

و بتعلقداری پرگنه پالم صوبه بیدر بسر فرازی یافته بنوکری می پرداخت چون در گذشت اکبر

پسر کلانش بجای او تقرر پذیرفت و رفته رفته بمنصب هفت هزاری و خطاب راجه بهرجی و

وافزونی اقطاع چهره عزت برافروخت سال هزار و یکصد و ... هم سر اشتفاق

با زبان فارسی آشنائی داشت و در فن کبت و دوهره که عبارت از کلام موزون زبان

مردم مابین گنگا و جمنا ماسر بود و سوشکی نیها می کرد و راقم مسطور با ویسته ربط خاص داشت

از دو پسرش سدبرام و برادر زاده هایش جاگیرات را بتقسیم یافته سررشته امارت بدست

داشتند حالا از احوال آنها اطلاع نیست جهار راو جیالو جسونت سنگه الگر

پسر راو رنبها است که در عهد خلدمکان بمنصب عمده دکن بسرفرازی داشت و چون

با پسران راجه ساهو بهوسله مکرر جنگ ها رسانیده بود با آنها عهد قرار یافتن صلح ... گشت

شکایت او میان آوردند او بخاطر داشت آنها او را بعذر مقید ساختند در ایامی که نظام الملک

آصفجاه از مالوا راه دکن پیش گرفته عبور نربدا نمود بسبب درخواست محمد انور خان ... یافته

یافته بلکک برهان پور تعین شد او که آیله در علیگر داشت بود ساخت محمد غیاث خان با ...

مذکور ساخته بملاقات پیوست در جنگ عالم علیخان ... شد ... عماد الملک معتمد

خدمت گردیده بمنصب هفت هزاری و هفت هزار سوار بلند مرتبه شد بعد فوت او بمبرد

بمنصب در خور و تقرر تعلقات ارثی بتوسل علم اعتبار برافراشت ... جاگیرداری خوب

داشت تا بادی اقطاع پرداخته فوج شایسته فراهم آورده ... عمارات رایت ... تهوری

از آنجا که ... بواسطه جوانب ... سران مرهته دکن ... شد در عهد ناصر جنگ

بخطاب [illegible] نامورى اندوخت و در جنگ [illegible] با فوجهاى مرهته [illegible] مرهته داد [illegible] تا
گرديد اگرچه در [illegible] [illegible] مستقل [illegible] [illegible] [illegible] اما در سال هزار [illegible]
[illegible] و [illegible] [illegible] بر او عدم [illegible] پسر كلانش را [illegible] [illegible] آثار [illegible] از چهره او
[illegible] [illegible] حيات او در گذشت الحال پسر كوچكش مهارا [illegible] در [illegible] پسر [illegible]
[illegible] [illegible] كامياب گشت بنوكرى سركار مى پرداخت [illegible] و [illegible] مذكور
[illegible] است [illegible] [illegible] دولتش درين ايام كه از سرداران قديمى است
[illegible] [illegible] [illegible] چون [illegible] تسويد اين اوراق تحقيقات قوم [illegible] را كه رسد رسان
[illegible] [illegible] است اتفاق افتاد [illegible] [illegible] [illegible] خالى از معلومات نيست ـ

قوم [illegible] را اين گروه را دو فريق است يكى را بهوگيا و دومين را [illegible] گويند بهوگيا بيشتر
[illegible] [illegible] [illegible] دارد و [illegible] صاحب گاوان بسيار در اين قوم در آفاق گردى و آذوقه
رسانى [illegible] [illegible] [illegible] كه قصد نمايد بى نظير است و سواى آنها كسى متكفل اين امر
نمى شود و [illegible] [illegible] [illegible] دار [illegible] [illegible] [illegible] گاوان دارند و هر فريق صاحب طبل و
نشان [illegible] و زبان اينها نيز صاحب سلاح مى باشند و فرودگاه و بود و باش اينها را
مكان معين نيست زن و فرزند و سامان خانه دارى همراه دارند و شبانه در باديه [illegible]
[illegible] [illegible] فرود مى آيند و [illegible] از [illegible] [illegible] و رهزن و دزد نداريد و گاوان اينها
[illegible] [illegible] گويند از قوت سحر دهان شير و افعى و دست دزد و رهزن بند سازند بلكه
زنگوله گردن گاوى كه مقدم گاوان ديگر مى باشد از سحر تعبيه كنند كه هر جا صداى آن
مى رسد دهان موذيات بند ميشود و فريق ديگر كه باسم [illegible] است اگرچه تمام شيوه مذكور
دارد و اقسام آنها پنجاه و دو [illegible] [illegible] [illegible] مخصوص [illegible] [illegible] و در دست نمى روند ـ
در نواح اورنگ آباد و پونه وغيره فريق [illegible] [illegible] [illegible] از مالوا و كوكن و خانديس و
نواح ديگر غله رسان و فريق [illegible] در [illegible] حيدر آباد تا ضلع ناگپور و برار و كنار كشنا

تکاپو می نماید نام سردار قوم بهوگیا بهنگی دهنگی است و نام سردار قوم بهرتیا پچهن اگرچه
اینها در سلف گذشته اند اما در اولاد آنها هر که پیدا میشود تازه بتازه نام اجداد خود داست
دستشماره گاوان اینها بر وقت تالکوک میرسد و منازعت فیما بین هردو قوم بنابر قطع نوردی
بابرک مرحوم قومیت دست میدهد و بعد الظفر و رفت سفر یک بالشکر هم میشوند و جنگ می کنند
چنانچه که نواب آصف جاه ثانی متصل واره و دهر نبرد مرهته فی الجمله مغلوب گم دیدند و مرهته
خواستند خود را تا فیل خاصه رسانند بنجارهای بهنگی گاوان خود را که قریب پنجاه هزار گاو
پیدا بسیار بود گرد پیش فیل خاصه کرده حصار مضبوط نمود و چپ قلش مردانه بعمل آورد
که رسائی فوج مرهته تا فیل نشد و فیما بین هردو فریق شادی کتخدائی میشود اما رسم کدخدائی
طرفه دارند که هر کسی خواهش زوجه داشته باشد تن تنها در جوق فریق هم چشم برود و خود
خواستگارے نماید آنها او را اندجان داشته بسر انجام شادی پرداخته واوی موافق مقدور
داده رخصت سازند بعد ازان او مختار است که در قوم خود رسیده ضیافت قوم کند اما
صاحبان دختر شریک او نمی باشند و مادر و پدر شوهر شادی فرزند خود نمی بینند زنان هردو
قوم زیور سنگین از برنج در پا و دست دارند و جوره عاج از پنجه تا بغل می پوشند بلکه دختر
نوکدخدا انگشت سحر و چند تا چوره آویزان سازند معنی لفظ بهوگیا موافق قیاس بدو وجه
معلوم میشود یکی اینکه بهو بمعنی زمین است و گیا بمعنی کننده کردن یعنی تمام زمین را طی
می کنند دوم اینکه بهوگیا لفظ مرکب بمعنی گرسنه است یعنی از گرسنگی جا بجا میگردد و معنی
بهرتیا اینکه بار کننده است احوال سطرے چند در احوال **رفقای سیواجی بهوسله**
می طرازد که سرداران قدیم این فریق در ابتدا دهناجی جادو و سنتاجی گهورپره است.
که همواره فوج کشی با میکردند و بتاخت و تاراج ملک می پرداختند احوال اولین بالا مستقل
ذکر یافت دومین را که علم نخوت می افراخت پس ازان ماپسه سینها بگفته زوجه او که بتونسی
پسر خورد سال خود کارفرما بود دهناجی وغیره کشتند پسرش را نوگهورپره چندی بعبارت

بجائے پدر می پرداخت وازو ہم نامور تر گردید اولاد واقوام ہر یکے در دکن موجود بلکہ
از سرداران مذکور وبھاریہ اندکہ در ملک گجرات در آمدہ اکثر صوبہ مذکور را بتصرف
آوردند دیگر از سرداران رگھوجی بھوسلہ است کہ با راجہ مذکور نسبت ہم قومی نیز داشتہ
صوبہ برار متعلق باو بود وملک دیوگڈہ وچاندا نیز بدست آوردہ از راہ گنگ بملک بنگالہ
رفت وعیوض چوتہہ آنجا صوبہ اڈیسہ گرفت بعد فوت او جانوجی پسر کلانش بجائے او شد
چون فوت نمود چندے میان برادرانش نزاع بود آخر بر سودہوجی بن رگھوجی مقرر گشت
واو سند تعلقہ بنام پسر خود رگھوجی حاصل کرد دیگر از ہمراہان او مرار راو گھوڑپڑہ است
کہ تعلقہ دار سرا وغیرہ محالات صوبہ بیجاپور بود ونامے بسرکردگی برآورد قلعہ گیتی وغیرہ محالات
بسیارے در تصرف داشت حیدرعلیخان مطابق سنہ ہزار وصد ونودم در قلعہ مذکور محصور
نمودہ دستگیر ساخت ودر قید او بعدم خانہ نہاد وسرداران جز از اندازہ تحریر بیرون -
مخفی نماند کہ از تاریخ مرہٹی تا احوال ساہو راجہ ترجمہ نمودہ شد وبعد ازان ورقے چند مشعر
بر احوال سرداران کہ از راقم سطور ربط موروثے داشتند وملاقاتہا فیمابین می شد تا اینجا
از خود گذارش یافت حالا تتمہ احوال بنا بر تتمیم کلام برسم اجمال می نگاریم زیرا کہ کیفیت
تفصیلی این گروہ در تواریخ اسلامی مثل تاریخ خافیخان وخزانہ عامرہ ومآثر آصفی کہ از تالیف
محرر است بشرح وبسط تمام مندرج وبعضے سوانح کہ بعد اتمام کتاب مذکور بدریافت رسید
نیز شمہ بنوک قلم می آرم -

آغاز کیفیت مداخلت براہمہ کوکنی در دولت مرہٹہ بھوسلہ وبرکنار گذاشتن آنہا را فقط بنام نوکرے

ناقلان صادق القول می آرند کہ بالاجی بن بشناتہہ کہ نامش در احوال ساہو راجہ ذکر یافت

اول حال در ملازمت راجه ساهو جي بود بمصاحبت ... بر دیوان مهر سرلیاقت و کاردانی و درستی

رشد بمرتبه رسانده قدم در سال ... امور ... گذاشت و از طرف راجه ساهو پیشه وکالت

در خدمت امیر الامرا حسین علیخان بجا آورد و وقتیکه امیر الامرا عالم علیخان را در نیابت خود درا

بصوبه داری دکن گذاشته حسب الطلب عبد الله خان قصد شاهجهان آباد کرد بالاجی مذکور

بسرکردگی پنجاه هزار سوار ... همراه امیر الامرا گردید بالاجی را دو پسر بود که بلند طالع

صاحب اقبال بود اکثر همراه ... راجه ساهو راجه آمد و شد میداشت و مورد

خطابات و منصب ... میگردید درین ایام افواج متعینه شاهجهان آباد که بسرکردگی

بالاجی در هند بود باتفاق سنکراجی ملهار که از پیشگاه امیر الامرا صاحب اختیار دکن شده بود

مراجعت بدکن نموده تعیین عالم علیخان گردید عالم علیخان را غیر از نام نماند و حکم حکم بالاجی

بشناخته و شنکراجی ملهار شد تا آنکه صوبه داری مالوه از پیشگاه فردوس آرامگاه محمد شاه

بگر دهر بهادر که از قوم ناگر بود مقرر گشت و در سنه یکهزار و یکصد و سی و نه هجری آمده داخل

گردید راجه ساهو باجی راو را بسعیت همراه داده بمالوه فرستاد و او بر گر دهر بهادر مظفر گردید

گر دهر بهادر جنگ کرده مقتول شد باجی راو سالم و غانم خود را پیش راجه ساهو راند چون

از او درین مهم ترددے شایسته بظهور رسیده بود مشمول عواطف راجه گشت درین اثنا

سری پت نامی سرکرده هشت کس پردهان وفات یافت راجه ساهو باجی راو را اهل

دیده خدمت سری پت متوفی باو فرمود و بعنایت سکه کتار سرفرازی بخشیده بمنصب پیشوائی

و سرهنگی هشت پردهان نواخت و چون او از قوم براهمه کوکنی بود و برهمن را در زبان هند

پندت گویند به پندت پردهان شهرت گرفت سکه کتار عبارت است از سکه مهر وزارت را

در کیسه پارچه داشته بر گوشه رومال بسته بر کتار گذارند و کسے را که سرفراز میفرمایند

عنایت میکنند تا بجاے قلمدان وزارت باشد الحاصل باجی راو بر این خدمت عظمی

سرفراز گشته کلاه گوشه افتخار به فلک رساند و چماجی برادر خورد او نیز مدرجه امارت رسید

هر دو برادر در انتظام ممالک بجان کوشیدند و در انفتاح قلعجات و رفت و روب
خاشاک غنیم و فساد داد جسارت و جلادت دادند از انجا که نیر اقبال بر اوج بود
هر جا که رو می آوردند فتح و دولت استقبال می نمود و بجز نیکنامی و ظفر این حاصل
نمی شد - باجی راو دکن را از مفسده پاک ساخته و بانتظام واقعی پرداخته با هشتاد
هزار سوار و توپخانه آتشبار و پیاده هاے بیشمار باتفاق چماجی برادر جانب هندوستان
رخت کشید اول نواح اوجین را دستخوش غارت نمود و هر صوبه مالوا متصرف گشته
از پیشگاه خلافت مظفرخان بهادر برادر امیر الامرا صمصام الدوله مامور بمقابله و تنبیه او
شده تا بسرونج رسید - باجی راو مصلحت در جنگ ندیده عطف عنان جانب دکن
نمود و باز در سال یکهزار و یکصد و چهل و هفت هجری قاصد هندوستان گشت
قمرالدینخان وزیر و امیر الامرا از حضور بادشاه بتادیب او تعین گشته می کروهی
بفاصله فیمابین گذاشته در ملک مالوا درآمدند - باجی راو نیز بمقابله هر دو امیر کبیر
دو جوق کرد یکے را بسرداری پیلاجی جادو بمقابله وزیرالممالک فرستاد سه چهار بار
جنگ واقع شد و جوق دیگر را بسرداری هولکر در مقابله امیر الامرا گماشت - امیر الامرا
بزعم اعتماد الدوله طرح صلح انداخت و بعد صلح هر دو امیر عالیشان معاودت نموده
داخل دار الخلافت شدند و بعد یکسال امیر الامرا موافق درخواست راجه جیسنگه سوائی
سند صوبه داری مالوه و گجرات از پیشگاه بادشاه بنام باجی راو فرستاده مرهون
احسان خود ساخت - باجی راو از بند و بست صوبه هاے مذکور مفروغ شده
بعد تاراجی راج سنده اور پیلاجی را حکم کرد که در انتر بید که ملکیت مابین گنگ و
جمنا رفته شورش اندازد و از دریاے جمنا گذشته با برهان الملک که متصل
اکبرآباد مخیم دارد آویزد - چون فریقین مقابل شدند بسبب اتفاق شکست
بر لشکر مرهٹه افتاد و پیلاجی گریخته بحالت تباه بباجی راو پیوست باجی راو

در خشم آمده بکوچهای متواتر بر سم یلغار در شبانه روزی مسافت هفتاد کروه
طی کرده و میلهٔ کالکا که هفت کروه دهلی مجتمع بود بتاراج آورد. قریب بود که برساکنان
شهر دست انداز دبارے امرای بادشاهی توفیق مدافعت یافته کوس جنگ
نواختند و نبرد مردانه گرفتند و سه هزار آدم بکار رقص بسمل نمودند. باجی راو
عنان معاودت همان زمان تافت و از روسای هند هر کس را که مغلوب دید
بار اطاعت و مالگذاری بصیغه چوتهه دهی بر گردنش گذاشت بعد ازانکه آبادی پونه
بفر وجود باجی راو زینت بخش جهان شد. ایلچیان راجه جی سنگه سوای والی جی پور
پیش باجی راو رسیده طالب معاونت گشتند و ادای مبلغ وجه نعلبندی که
عبارت از خرچ روزمره سپاه باشد بر ذمه خود قبول کردند. بنابران باجی راو
که بسر منزلت پیشوا مخاطب شده بود رانوجی سندهیه را که خاک بر داشته او بود.
مع ملهار راو هولکر و اوداجی پنوار بفوجی شایسته و جرار ماذون ساخت و آنها با مردم
در ملک راجپوته رسیده رسم امداد بعمل آوردند. همین که خرخشه راجه بخت سنگ
راتهور که مصدر اینهمه شورش و فساد شده رفع گشت و غبار فتنه برخاسته فرو نشست
سپاه دکن قصد مراجعت داشت که ستر سال مرزبان چهتر پور که دران سال محمد خان
بنگش بر طبق حکم اقدس درپے تخریب او شده در استیصال می کوشید ملتجی
گردید. فوج دکن بیجاپکی تمام متوجه آن سمت شد و بوضع معمولی خود از بند کردن
رسد لشکریان و تاخت و تاراج خانمذکور را عاجز و زبون کردند و نوعی تنگ گرفتند
که آن سردار عمده سرکن پرکن عنان معاودت بدیار خود پیچید. راجه سرداران فوج
را مبلغی گرانمند داده شادکام مرخص کرد. چون آنها پیش باجی راو رسیدند
باجی راو در جلدوے این ترددات هولکر را اندور و رانوجی را اوجین داد. درین
اثنا خبر رسید که نواب نظام الملک آصفجاه از پیشگاه خلافت سند صوبه داری مالوه

حاصل کردہ میرسد بنابرین باجی راو از مقر خود کوچیدہ بر بھوپال علم زد و درانجا تلافی
معسکرین رو داد سرگرم جنگ و جدال بودند و ہنوز مقدمہ رنگیسو نشدہ بود کہ ہنگامہ آمد آمد نادر شاہ
در ہندوستان گرم گردید۔ نواب با باجی راو مصالحہ نمودہ و ناصر جنگ خلف خود را در
اورنگ آباد نائب گذاشتہ خود بجناح استعجال جانب شاہجہان آباد شتافت
باجی راو بعد رفع مجادلہ نادر شاہ پلہ اسلام ضعیف دیدہ با ناصر جنگ آویزش بنیاد نہاد
و بجمعیت پنجاہ ہزار سوار جرار در ظاہر بلدہ اورنگ آباد دست یافتے نمود ناصر جنگ با دہ ہزار
سوار مقابل شد و بتائید الٰہی در جنگ غالب آمدہ ارادہ تاخت پونہ کرد لاعلاج
باجی راو بصلح پرداختہ بملاقات وے آمد و سرکار ہنڈیہ بجاگیر یافتہ بمالوہ
راہی گشت و در سال یکہزار و یکصد و پنجاہ و سوم ہجری بر کنار نربدا غریق بحر فنا گشت
بالاجی راو ولد بزرگش کہ نانا لقب داشت مسند نشین ایالت پدر گردید۔

تسلط بالاجی راو پسر باجی راو ابن بالاجی بن بشناتھ مذکور

چون منصب پنڈت پردہانی بعد انتقال پدر بہ بالاجی راو قرار یافت و از پیشگاہ راجہ
ساہو بعطائے خلعت پیشوائی معزز و مباہی شد چماجی عم خود را بدستور و آئین
جد و آبا مسلم داشتہ قوانین راج را زیب و زینت بخشید و در رضامندئ خالق
و امنیت و آسودگی خلائق کوشیدہ قدم متین تر از پدر گذاشت و در سالیکہ
آصفجاہ از حضور رسیدہ رونق افزائے برہانپور بود شرف ملازمت دریافتہ
رخصت مالوہ گرفت و آصفجاہ راتق و فاتق صوبجات دکن گشت و تا ایام حیات
نواب موصوف کہ ہشت سال بود از راجہ ساہو نقشہ جنگ و صلح کہ دار مرہٹہ ماند
و بعد وفات نواب پسرش ناصر جنگ قریب دو نیم سال بہ مصالحہ بحال داشت
چون ناصر جنگ جانب ارکاٹ شہید شد و راجہ ساہو ہم در ہمان سنہ

یکصد و شصت و سه هجری رو بحکم عدم نهاد نظر بر بینکه او را فرزند نبود ارکانان دولت راجه رام را که بالاذکر یافت جانشین ساخت چون نصیبه کامل و بهره وافی از ریاست و سرداری نداشت سرانجام تمامی مهام وانجاح مرام طبقه انام را در قبضه امراے عظام گذاشته خود را وجود معطل پنداشت در صورت متقدمه بالاجی راو بیشتر از بیشتر رونق و بهار دیگر گرفت و آنچه بود و بالا شد بمزید کیاست و رسائی فهم و فراست و دانائی مرجع کل گشت تا آنکه قلعه ستاره براے بود و باش راجه که غیر از نام و تیسیر بردن اختیار نداشت مقرر شد و پونه را که از انجا سه منزل واقع است مستقر دولت خود تجویز کرد و خرابیهاے خانه انجاه ابعد شهادت نواب شهید دیده براورنگ آباد لشکر کشید و از رکن الدوله ناظم آنجا پانزده لک روپیه پیشکش گرفت و برگشت از سوانح سال یکهزار و یکصد و شصت و چهار هجری آنست که چون از انقطاع هندوستان در عهد سلطنت احمد شاه منصور علیخان صفدر جنگ بر سر احمد خان وغیره لشکر کشی نموده نوایر جنگ و جدل باهم گرم مشتعل گردید افغانان با وصف جمعیت قلیل دست از جان شسته تیغ دو دستی زدند و در اول محاربه غالب آمده اگرچه نول راے نائب صوبه را که در تهور و فراست و عدل و ریاست مستثناے وقت بود بجان کشتند اما در جنگ دوم که وزیر الممالک صفدر جنگ خود مقابله کرد شکست درست خورد داد از رو آورده این صورت وزیر تدبیرے کرد که فوج از دکن طلبیده دمار از روزگار این مردم بایدبر آورد چنانچه راجه جگل کشور و راجه لچهمی نراین وکلاے خود را فرستاد بالاجی راو جی آپا سیس را نوجی سیندیه را العطاے زری بیکه که مرتبه عالی است معزز نموده مع ملهار راو هولکر و افواج وافر رخصت ساخت سرداران مذکور قطع مراحل و طے منازل نموده از صفدر جنگ ملاقی شدند و سی و پنجهزار روپیه یومیه سرداران مذکور مقرر گردید اولاً دکهنیان از دریاے جمنا عبور کرده شادیخان افغان را که از طرف احمد خان فوجدار

اول جالیسر بود ناگهانے ریخت نموده هزیمت دادند و بسیاری قوم افاغنه را کشته
و دستگیر ساخته غنایم فراوان بدست آوردند و تمام ملک را تاخت و تاراج نموده
اموال الکوک گرفتند و تا فرخ آباد و میئو وغیره پایمال سمند حوادث و انکال نمودند
بعد ازان هرچند باتفاق وزیر و سورجمل جات دفعات محاربات و حقیقتهای
مردانه کردند و هم احمد خان و سعد الله خان وغیره بجاے خود دم از مساهمت
زده حتے المقدور در امور جنگ قصور نکردند لیکن آخر کار جماعه افاغنه از کثرت
اعدا طاقت مقاومت در خود نیافته شکست فاحش خوردند و در کوه کمایون گریختند
محصور شدند حتے که در اسجا بسبب مخالفت آب و هوا و نبودن سر انجام غذا
هزار ها مردم راه عدم گرفتند - چون عرصه جنگ بدرازی انجامید و مرهته
تیسم برسات در ملک افاغنه بطور چهاونی گذرانید و وزیر سرداران دکن را
بجلدوے اینهمه محنت کشی ها و جانفشانیها ملکی از حدود کویل و جالیسر و میئو
فرخ آباد و تا کوره جهان آباد مرحمت ساخت - احمد خان چار و ناچار تن بقضا داده
بوسیله جی آپا و هولکر بمصالحت پرداخت و وزیر الممالک فرخ آباد و میئو وغیره
ملک شانزده لک روپیه با احمد خان داده قبول کرده باقی را بصیغه مالگزاری
سپرد و نعل بندی ازان بمرهته مقرر نموده معاودت بصوبه خود کرد بعد ازان
در سال یکهزار و یکصد و هفتاد بالاجی راو جمعی کثیر فراهم نموده بعزم پیکار در نواح
اورنگ آباد رسید آصفجاه ثانی ادام الله اقباله که حالا در دکن رونق افزا اند پیشتر
آمده باسی کروهے از جاے خود پیشتر رفت آخر الامر ملک بست و هفت لک روپیه
بطریق جاگیر تواضع نموده صلح کرد گویند دران آوان راه و رسم امرایان هندوستان
از صین و خباثت طینت چنان مقرر شده بود که هرگاه مهمی صعب در پیش می آمد یا
مشکلے واقع می شد از نبودن حوصله و عدم سر انجام مهام مشکله خود را هیچ کاره

مبدا انستند واقرار بجرأت ومردانگی سرداران دکن نموده التجامی آوردند ورونق
کار خود باستمداد آنها می جستند چنانچه عماد الملک غازی الدینخان نبیره آصفجاه
مرحوم بنا بر ناخوشی نجیب الدوله عالمگیر ثانی رگهناتهه راو برادر اعیانی بالاجی راو
وملهار راو هولکر را در سنه الله یکهزار ویکصد و هفتاد و یک بمبالغه وبلغ مبالغ طلب
داشته دور شاهجهان آباد را فرو گرفت وعالمگیر ثانی ونجیب الدوله در قلعه
محصور شدند۔ چنانچه یکماه و پانزده روز جنگ توپ وتفنگ شروع ماند آخر ملهار راو
واسطه صلح گشته نجیب الدوله را که از رشوت خوبے یافته بود بحرمت وآبرو تمامے
اسباب واشیاے او از قلعه بر آورده نزدیک خیمه خود فرود آورد وصباح آن بسهارنپور
وغیره ملک متعلقه اش که آنروے جمنا بود رخصت نمود بعد ازان عماد الملک با پادشاه
آنچه کرد بر کتابه روزگار ثبت است۔ چون سداشیو راو عرف بهاؤ عم زاده
بالاجی راو سلطنت هند را ذلیل دید قلعه احمد نگر بسازش وساختگی قلعدار
بادشاهی در قبضه تصرف خود آورد و با نواب صلابت جنگ و آصفجاه ثانی نبرد ها
نموده ملک شصت لک روپیه برسم جاگیر از قبیل پرگنات اورنگ آباد وصوبه
هاے روبیجاپور وقلعه دولت آباد وقلعه آسیر وقلعه بیجاپور در قبضه تصرف خود آورد
وقدر قلیلے که در تصرف نواب هاے مذکور بسرایت ضابطه چوتهه آنها ماند این
احوال در خزانه عامره وتاریخ ماثر آصفی بتفصیل مرقوم است ۔

فوج کشی عماد الملک باتفاق هولکر وجی اپا بر ملک جاٹ

بنا بر ربط سخنے سطرے چند بقلم می آید که چون عماد الملک غازی الدینخان افواج
مرهٹه یعنے جی اپا را از ناگور وملهار راو را از مالوه براے انتظام سلطنت هند طلب داشت
خواست که اول مهم سورجمل جاٹ کرده باستظهار گڈهه هاے محکم ومکانهاے

استوار باد نخوت و پندار در سر داشت (?) بفیصل دهر با وصف بودن انبوهے کثیر جمعیت
جم غفیر مرہٹہ ہاے مذکوره را طلب نمود آنہا پا در رکاب عزیمت نہادند. و از مبادی
و راجہاے سر راه باج و خراج خاطر خواه گرفته بعجلت تمام فائز منزل مقصود شدند
عماد الملک که دو سه کوچ از شاہجہان آباد نموده انتظار می کشید رسیدن آن فوج
دریا موج مساعدت وقت دانسته خوشدل گردید. سرداران را پیشوا شده
و ہنگام ملاقات از فیل و اسپ و کشتی ہاے پارچه پوشاکی و خوانچه جواہر آنچه شایسته
و لایق باشد برسم تواضع در پیش نہاد. آخر الامر بصلاح و مشوره باہم عزم تسخیر
نمودند و بتاخت و خرابیہاے ملک جاٹ پرداختند. سورجمل که در اصل قدرت
مقابل شدن افواج گران که از کران تا کران دائر و سائر بود در میدان نداشت
مقدور صف کشی نیافته در کمیٖنر که یکے از گڑھ ہاے جاٹ مذکور است
خزید و پناه بچار دیوار آن حصار برده ہنگامه آراے جنگ توپ و تفنگ گردید
از دود باروت آسمان و زمین تیره و تاریک بود و صداے توپ سامعه رعد را
کر و ناشنوا می نمود. دلاوران نصرت مند بترتیب مورچال پرداخته گڑھ را
مرکز وار احاطه نمودند و ہر روز مراتب دلیری و دست برد ہا بوقوع می آوردند
معہذا روزے جی اپا که فی الجمله خدا ترس بود بمقتضاے رافت جبلی در خلوت
به ملہار راو ہولکر گفت که فی الحقیقت ما را از اخراج و استیصال جاٹ ہیچ مطلبے
نیست و از برباد شدن اینان مدعا منصور نه پس چه ضرور که سپاہیان خود را
بکشتن دہیم و عبث عبث نشانه توپ و تفنگ سازیم مناسب آنست که طرفین را
راضی نموده بوساطت خود طرح صلح اندازیم. ملہار راو محض بجہالت و خود پسندی
از اقبال این حرف سرباز زد و مطلق پسند نکرد حتے که صحبت یکدیگر منجر
بناخوشی گشت و غبارے بر دامان خاطر ہا نشست. فاما حق تعالے ہولکر را نتیجه

خود پسندی قی القلب داد یعنی فرزند رشیدش کہنڈوجی نام درہمان معرکہ
بضرب گولی کشتہ افتاد - مہارا او چہ از غم پسر وچہ از ندامت نشستمندن سخن
عملش بصعد بہیر وبنگاہ ولشکر خود کوچ نمودہ آن روے جمنا رفت وحسب الایماء
عماد الملک ار دوے حضرت خدیو گیہان احمد شاہ بادشاہ را کہ متصل سکندرہ
ازدن افزا بود بغارت آورد و بعد ازان جی اپا درمیان آمدہ انفصال معاملہ از جاٹ
نمودہ وز خطیر کارسازی یافت - عماد الملک عازم شاہ جہان آباد شد وجی اپا
رخ عزیمت سمت نارنول کرد چون آنجا فتنہ قرار گرفت در ملک مارواڑ فیما بین
رام سنگہ وبجیسنگہ گرد فساد وشورش برخاست رام سنگہ خود را بید خل دیدہ
معتمدان را بحضور سرمنت پیشوا یعنی بالاجی راو فرستادہ ملتجی استعانت
شد ودرخواست کمک ومدد کرد - بالاجی راوجی آپا را کہ مراتب کاردانی وشجاعت
وجانفشانی او یقین خاطر شدہ بود ہمہ وجوہ مالک ومختار فرمودہ بنابر معاونت
رام سنگہ وہم برلے تحصیل زر چوتہہ کہ راجہاے آن ضلع درادائے ان تساہل
داشتند نوشتہ فرستاد جی اپا باسپاہ فراوان کوچیدہ بتاخت وتاراج ملک
راجپوتیہ پرداخت وآبادیہا را بفرستہا لشعلہ غضب سوخت ونائرہ دود آہ
درکانون سینہ ہر ذی حیات افروخت - ہرچند راجپوتان درمعارک جانستانی
ثابت قدم بودہ عار گریختن بر خود روانمی نمودند ودر دادن جان عزیز بہیچ
تمیز نمی کردند - لیکن از دوادوی مردم دکہنی کہ جنگ درگریز دارند ومانند برق
بکجا قرار نمیگیرند نہایت عاجز وحیران شدہ در ناگور وجودہپور کہ مستقر
ریاست راجہ بجیسنگہ بود مجتمع گشتند ومرہٹہ ہا از ہرچہار طرف بمحاصرہ پرداختہ
خلقے را در شکنجہ اذیت کشیدند حتے کہ از بند شدن رسد قسمے قافیہ تنگ
شد کہ غالہ نرخ جان شیرین بہم رسانید وگاہ درہیچگاہ میسر نمی شد -

فرد - مردم چوب شہر در خزیدند - از قحط و وبا بجان رسیدند - چون عرصہ یکسال باین نوبت گذشت راجہ روزے در مجلس خویش گفت کہ اے واے از راجپوتان کسی نیست و شما نہ کہ بانصرام این مہم پردازد و کار تمام سازد - از شنیدن این سخن جاما جاٹ و دھناجی راکہ گرگ کہنہ بودند عرق شجاعت بحرکت آمد و از بس تہوّر بر زبان آوردند کہ اگر ما را حکم شود سرگرم جان نثاری شویم - راجہ بکمال محظوظ شد و بعطاے جاگیر و نقد خوش نمودہ فرمان داد - نامبردہ رخصت شدہ بتقریب سوال و جواب معاملات بدربار جی آپا رفتند و بتقریر سراپا تزویر پیش آمدہ ہنگامہ چرب زبانی گرم ساختند - ازانجا کہ ارادہ آنہا نوعدیگر بود و از دل تا زبان بیکرو سے نداشتند عرض کردند کہ ما را سخنے در خلوت گفتنی است جی آپا سادہ لوح لیکن شجاع و مغرور زور بود و چون رویہ اہل دکن برہنہ تن بہ چوکی نشستہ سخن می نمود بملازمان خود تعقید کرد کہ ہمہ دور شوند و کسے گرد و پیش و نزدیک بما نباشد - ہرگاہ عرصہ از مردم اعتمادے خالی شد و غیر از آپا و این دو شخص دیگر نماند حرفے درگوش گفتند کہ بیجی سنگہ را ہم دادن قدرے ملک از حضور منظور است یا نہ آپا گفت کہ در حق موکل شما ہمین ادلے است کہ اولاً تمام ملک را بگذارد بعد ازان از رام سنگہ گفتہ ہر قدر ملکی کہ پدرش در تصرف داشت خواہم دہانید و کلاے مذکور درین مذکورات آپا را غافل کردہ جمدھر از کمر بر آوردند و از ہر دو طرف زخمہاے پے ہم زدند حتے کہ دو سہ ضربت کاری بجوان قوی بازو را آخر رسانند - درین ضمن ملازمان آپا ہجوم آوردہ یکے را از ہم گذرانیدند و دوم صحیح و سالم بجماعت ہمراہی خود کہ قریب پانصد کس راجپوت بر دیوڑہی حاضر بودند فائز شد

جنگ کنان در ناگور رسید و در حضور راجه سلام کرد - راجه بوفور نوازش
در آغوش گرفته بانعام خلعت و نقد زیاده از حوصله اش سرفراز فرمود -
بنابر غارت برون و برآوردن مورچال مرهٹه حکم نمود - مرهٹه ازین واردات
نامرغوب سخت سراسیمه و مغلوب شده از مکان فرودگاه کوچ نمودند
و تبفاوت ده پانزده کروه خیمه زدند - بسیارے را مال و منال و بال و پرتل
لغارت رفت - بهرحال بمقتضاے وقت یک گونه دار و مدار نموده معاودت
بدکن کردند و تدارک این امر موقوف بروقت داشتند لیکن راجه بسبب ننگه
مصلحت ارباب صلاح صوبه اجمیر وغیره با چند محال علیحده کرده برام سنگه
داد و بنیاد سلوک و اتحاد مرعی داشت آخر آنهمه ملک از بے حوصلگی رام سنگه
در تصرف نماند و بقبضه مرهٹه در خونبهاے جی اپا رفت - بالاجی راو از اطلاع
اینخبر خیلے مغموم و ملول شده بصبر پرداخت و جنکوجی پسرش را از ماتم پدر
برآورده مراسم دلجوی و مراحم بتقدیم رسانیده و از فرط نوازش بتفویض منصب
جاگیر پدر سرفراز گردانید - چون جنکوجی فهم رسا و فراست بلند و تهور ذاتی
داشت و لمعه سرداری از جبینش می درخشید - در سرکار پیشوا ترقی کرد -
بالاجی راو او را رئیس سرکرده فوج عمده مقرر نمود و مقدمات عظیمه هندوستان
در قبضه اقتدارش داد و بعد چندے زری پٹکه بخشیده بعطاے جاگیرات
قدیمه و خلعت صوبه داری اوجین بدستور جد و پدر معزز و مباهی فرموده براے
دلجوی آن شیر بیشه جرات و جوانمردی صوبه اجمیر را اضافه بران کرد -
چنانچه دتاجی پٹیل عموی حقیقی او را و ساماجی پٹیل را که از اقرباے او بود
همراهش داده افواج جرار و توپخانه آتشبار و خزانه بیشمار مرخص ساخت
مادهو راو سیندهیه مع تکوجی برادر حقیقی خود بسبب اعتبارے که داشت

ماندن خود درحضور قرار داد۔ مشارالیه بعزم راسخ و قصد عالی بکوچهاے بلا فصل
در ۱۱۷۲ھ یکهزار و یکصد و هفتاد و دو هجری داخل هندوستان شد و بعد فراغ از
بندوبست ملک قایم باستصواب عماد الملک خواست که اولاً ملک روهیله گرفته
قادم جسارت در حدود شجاع الدوله نهد پس باین داعیه از جمنا گذشته عازم
استیصال نجیب الدوله گردید که مقدور مصاف در میدان نداشت در سکرتال
محصور شده نشست و چهار ماه برسات ریزش گوله و بان مانند برق دمان و ابر باران
از طرفین درمیان ماند۔ چون مرهٹه را معلوم شد که نجیب الدوله باتفاق سرداران
روهیله مثل حافظ رحمت الله و سعد الله خان از شجاع الدوله پیغام کمک دارد
ازین جهت گوبند پنڈت را با جمعیت هشت هزار سوار و پیاده از کمک گذرانید۔ او
تمامی چاندپور وامروهه وغیره ملک توابع روهیله را سوخته غارت نمود و رؤسای
روهیله از جنگ گریخته در دامن کوه کمایون رفتند شجاع الدوله بمجرد آگاهی
چون موسم شباب زود و شتاب پا در رکاب گذاشته توابع خود را فرمان
داد که هر طرف روے مرهٹه پابند مانند سر مار بکوبند و نگذارند که احدے جان
بسلامت برد تا آنکه هردو گوسائین عمده جمعیت را طرف فرودگاه آهنا و میرزا
نجف خان را با پنجهزار سوار و میر باقر را با چهار هزار سوار جدا جدا متفرق به تنبیه
وتخریب مرهٹه ها تعین ساخت۔ گوبند پنڈت بعد آویزش و پیکار از راهے
که آمده بود سرگن برگشته رفت و بسیارے از گریختگان در دریاے گنگ
لقمه نهنگ اجل گشتند شجاع الدوله مظفر و منصور از چاندپور تدبیر کوچ پیشتر نمود
و افاغنه نیز از کوه برآمده پیوستند و نزدیک شکرتال رسیده نجیب خان را
از ورطه بلا که از عدم رسی غلات و دیگر وجوهات بحالت سکرات مبتلا بود نجات
دادند و با وصف غلبه خود با هم غیر از صلح صلاحے ندیدند جنکوجی نیز به سبب

آمد آمد ابدالے قبول کرد و بند و بست سمت لاہور و تدابیر بند کردن رخنہ
حریف ہر روز منظور داشت درین اثنا رگھناتھ راو و شمشیر بہادر و ملہار راو
ہولکر با سرداران دیگر از دکن رسیدہ در ظاہر شاہجہان آباد ڈیرہ زدند۔ و
منتظر امر غریب شدند کہ آدینہ بیگخان صوبہ دار لاہور کہ دران روزہا بسبب
واہمہ ابدالی و عدم اطمینان از جہانخان از ریاست پہلوتہی کردہ بکوہستان
لکھی جنگل بسر اوقات می نمود طلب کرد۔ آنہا عازم گشتند نخست با عبدالصمد خان
حاکم سرہند مقابلہ دست داد او بعد مقابلہ و مقاتلہ بگیر افتاد مرہٹہ در سرہند
رسیدہ و بداد دہی مظلومان و غور رسی بیچارگان و استمالت رعایا و ترجیہ احوال
سکنہ انجا پرداخت و بعد تسلط قرار واقعی علم نہضت پیشتر افراخت ابدالیان
کہ جابجا در تہانجات سکونت داشتند اندک زد و خورد کردہ راہ انتشار و فرار
سپردند۔ مرہٹہ ہا ازین فتوحات باغ باغ شدند و ازلبس شادی در پیراہن
نگنجیدند خواستند کہ خود را بلا توقف تحریف در زنند و خطہ لاہور را از وجود اعدا
پاک سازند بنابران باراده ستیز جلو ریز شتافتہ رو بہ لاہور نمودند۔
تیمور شاہ و جہانخان کہ در لاہور قیام داشتند باستماع غلبہ فوج جنوبے و
برگشتہ آمدن ابدالیان خائف و ہراسان بدون نبرد عنان تافتہ متوجہ
ولایت شدند۔

ازین رفتن و آمدن عار نیست کہ بجد زد ند بجز ذغار نیست

مرہٹہ ہا را از استماع اینحرکت دلیر تر گشتہ قدم پیش گزاشتند تا دریاے
جہلم تعاقب نمودہ برگشتند غنیمت بسیار بدست مرہٹہ افتاد و قوم سکھہ
کہ دران زمان چندان کثرت نداشتند نیز کمر موافقت بستند۔ الحاصل
چون ایام بارش قریب بود جنوبیان یعنے مرہٹہ ہا صوبہ لاہور را حوالہ

آدینہ بیگخان نمودہ ہفتاد و پنج لک روپیہ بطریق پیشکش و سالیانہ بذمہ خانمذکور مقرر ساختہ ازانجا معاودت کردند۔ رگھوناتھ راؤ و شمشیر بہادر راہی دکن گردیدند و جنکوجی مع دتا پٹیل وغیرہ رفقاے خود عازم تسخیر ملک راجہاے اجمیر گشتہ نواحی دہلی اقامت گزیدند۔ قضارا در ہمان سال آدینہ بیگخان ازمرض الموت درگذشت جنکوجی سا باجی پٹیل را صوبہ دار لاہور نمودہ مرخص ساختہ و فوجداری سرہند بصدیق بیگخان کہ از ہمراہیان آدینہ بیگخان بود و حکومت دوآبہ بزن خان متوفی قرار یافت۔ سا باجی تا دریاے اٹک بندوبست نمود اما نجیب الدولہ و تمامی جماعت افغانان از استیلای مرہٹہ عاجز آمدہ استغاثہ پیش احمد شاہ ابدالی بردند و عرائض تواتر و توالی مشعر بر انواع عبارت آراے و عجز نامے ارسال نمودہ بنا بر تشریف آوردن ہندوستان براے جہاد ترغیب و تحریص کردند۔

آمدن احمد شاہ ابدالی جانب ہندوستان و بقتل رسانیدن دتاجی پٹیل و سا باجی راو گریختن جنکوجی سیندھیہ و ملہار جی ہولکر

اگرچہ مذکور ورود احمد شاہ ابدالی بر ہندوستان در خزانہ عامرہ و مآثر آصفی بتفصیل و مبسوط مندرج است اما درینجا بنا بر بعضے معلومات تازہ کہ دران وقت بود سر رشتہ سخن تا اختتام عرصہ زندگانی بالاجی راو بطریق اجمال و سبب بنا ضرور افتاد۔ مخفی نماند کہ ہرچند احمد شاہ ابدالی را از روز برگشتہ رفتن تیمور شاہ منظور خاطر بود کہ فوجے از قزلباشان خونخوار و غازیان ظفر شعار فراہم آوردہ قصد ہندوستان فرماید اما موافقت یکے از رئیسان ایجا ودر از خدا

میخواست درین اثنا نوشتجات نجیب الدوله بهم مشعر برانواع تطمیع وچاپلوسی وعجز بالی رسید۔ این را محض تائیدات آسمانی دانسته عزم جزم کرد و بست وچهار دسته که دوازده هزار سوار را نگهداشته نامند در رکاب ظفر انتساب گرفت وعلاوه این شمار ینیمان چه توان کرد که یک یک مغل چهار چهار پنج پنج کس جوان قوی هیکل وشکل وشمایل وازیراق واسباب بصورت خود مقابل همراه داشت واین گروه از همه سبقت کرده اعدا را از رزم آرامے وغارت نمامے عاجز می سازند بالجمله شاه با فوج قاهره از دریاے اٹک کوچ کرد واکثر تهانجات مرہٹه را بقتل آورد۔ مصداق بیگانان گریخته کناره گزید جنکوجی ودتاپٹیل باستماع اینخبر دست از مصالحه شجاع الدوله ونجیب الدوله که سوال وجواب آن درمیان بود باز داشته با جمعیت هشتاد هزار سوار آزموده کار با راده مقابله جمن را عبور کرده در ملک انتربید در آمدند۔ نجیب خان وسعدالله خان واحمد خان بنگش وحافظ رحمت ودوندی خان سرداران روهیله حاضر شدند قشون شاهی برسم قراولے حسب الامر نزدیک سرهند با مرہٹه رسیده سپاهی گردو ترک وتازی آغاز نمود۔ بعد ازان فریقین ستیز گریز نموده همینکه در میدان باولی اقصاے دهلی رسیدند شاه باز از دریا گذشته شامل حال فوج خود گشت وجنگے شدید واقع گردید که بهرام فلک از دید آن برخود لرزید مبارزان طرفین داد مردانگی وبزدلی دادند وهزارها مردم در رزمگاه افتادند افغانان برهر یکے تیغ راندند چون خیار دو پاره کرده طاقت فغان برآوردن ندادند۔ هرچند مرہٹه ها نبرد مرد آزما کردند اما باشاهبازان کو قدرت که صعوه برآید وگربه برشیر پنجه کشاید۔

گرچه شاطر بود خروس بجنگ   چو زند پیش باز روئین چنگ

دتاجی پٹیل و ساباجی عرصه شجاعت بر خود تنگ دیده جان بافت ناجنگجویی
احوال دو امیر کبیر که قوت بازو و استظهار او بودند چنین دیده هزیمت غنیمت
دانسته جان خود ازان مهلکه بدر برده براه ریواڑی مالودی سمت ملک اجمیر
شتافت - جنود فیروزی تا نارنول تعاقب نموده از کوره که بیست کروهی
سجےپور است معاودت کرد و این واقعه در سنه ۱۱۷۳ یکهزار و یکصد و هفتاد و سوم
بوقوع آمد - بدریافت این احوال ملهار راو هولکر که از سوء المزاجی درین نواحی بوده
شریک جنگ نشده بود برآمده شریک گردید - اولاً شکوه و شکایت ها کرد و از طنز
بر زبان آورد که از نوجوانی و عدم تدبیر کار باین نوبت رسید و اینهمه صورت پیش آمد
حالا خواهند دید که اینجانب چه قسم تلافی می پردازد و اخراج مدعی می سازد
الحاصل پس از بسیاری رد و بدل پدر مسعود با جماعت مبارزان دلاور چون بحر
پرخروش روان شد - همینکه نزدیک سکندره رسید - آبادیش را غارت
گردانید و خزانه و رسد غله را که و لشکر شاهی میرفت تاراج نمود - شاه که در نارنول
رحل اقامت داشت بمجرد استماع اینهمه حالات شاه پسند خان و قلندر خان را
بجمعیت ده هزار سوار کارگزار تعین ساخت و تاکید فرمود که ازینجا برسم
یلغار شتافته حمله برند - ابدالیان خون آشام تیغ انتقام از نیام برآورده
فی الفور سوار شدند و نیز جلوے نموده در یک شب و روز ایلغار طے هفتاد کروه به
شاهجهان آباد رسیدند و روزانه بار استراحت کشاده نصف شب روانه
آنروے جمن شدند - چون ملهار راو دید که جنود شاهی قریب رسید
برای تیاری بنام سپاه و روانگی بهیر و بنگاه سوی گشت - و خود با چند هزار
انتخابی که هر یک را یکه تاز عرصه هیجا میدانست در مقام کمین نشست
تا آنکه از هر دو طرف صف بسته هنگامه رزم گرم کردند و چون بر مرتبه دلیر

شدہ بودند اکثرے را علف تیغ بید ریغ نمودند و بیک حملہ فوج بیش را
پسپا ساختند۔ ہولکر تاب ثبات نیاوردہ راہ گریز گرفت۔ تفرقہ تمام در
لشکر او راہ یافت۔ باخرابی حال و نکبت و نکال تا رسیدن بہاؤ و
بسواس راؤ در نواح کمنیر و بھرت پور بحمایت جاٹ نشست و شاہ از نزول
کوچ فرمودہ در ملک مابین گنگا و جمنا بست کردہ بے از دہلی چھاونی کرد۔

نہضت سداشیو راؤ عرف بہاؤ و بنی عم بالاجی راؤ و بسواس راؤ فرزندش از دکن بمقابلہ احمد شاہ ابدالی و غریق گشتن آنہا در بحر فنا

چون این اخبار جگر فگار ہوش گداز بسامع بالاجی راؤ سرمینت رسید مشوش
شدہ سرداران خود یکجا نمودہ بزم مشورت آراست سداشیو راؤ عرف بہاؤ
پسر چماجی پنڈت عم پنڈت پردہان بہ نیابت پیشوای ممتاز بود بمقتضاے
غیرت ذاتی و تہور جبلی زبان بہ بیان کشود کہ درین مدت از سرداران متعینہ
ہندوستان کارے کہ لائق آفرین و تحسین باشد گاہے بظہور نیامدہ بلکہ نقصان
کروڑہا روپیہ کردند تا بانتفاع چہ رسد۔ اولاً ہر کس کہ برین کار مقرر شدہ
میرود سر رشتہ حزم و احتیاط از کف میدہد و کار بہ دہول و بے پروای
می افگند۔ درینصورت اگر جناب سرمینت اجازت فرمایند و نیز بسواس راؤ
را ہمراہ کردہ و ہند اینمرتبہ من خود عزم میکنم و او را بر مسند ریاست و سلطنت
ہندوستان نشانیدہ بندوبست آن ضلع قرار واقعی می نمایم آخر کار پس از گفتگوی بسیار
آنچہ عقل مستقل او تجویز کردہ بود ہمہ اشخاص پسندیدند و براے اجتماع افواج
باطراف و جوانب نوشتہ رفت در فرصت قلیلے فوجے فراہم آمد کہ مصاحب

وهم و خیال در تعداد آن قاصر و حیران بود هرچند بالاجی را وجدای فرزند را
که جوانی رضاجو و خلف بزرگ بود هرگز گوارا نداشت اما مصلحت ملکی چاره
ناچار این بازیگر دوران گذاشت القصه در ساعت سعید و زمان حمید بهاو و
بسواس راو با جمعیت دو لک پیاده و سوار و خزائن افزون از شمار
و مردان کارگزار مثل پیلاجی جادو و داماجی گائکوار و سوداجی با بوسله و ابراهیم خان
کاردی که سرگروه پلاتن جنگی و چهل ضرب توپ کلان و دیگر توپخانه بود
و سرداران نامدار که تفصیل آن موجب تطویل کلام است و آرایه‌های توپ
صفشکن و ضرب زن از دکن کمر همت بر تسخیر هند بربست قسمی انبوه جمع
بود که بوقت فرود آمدن در دشت و صحرا فرسنگ‌ها غیر از خیمه و خرگاه هیچ نمایان
نمیشد و هنگام کوچ تا نظر کار میکرد سیاهی سپاه بملاحظه می‌آمد لشکرش
دریایی بود مواج ناپیدا کنار و لشکریانش از سپاهی تا اهل حرفه مستغنی
از احتیاج و مالدار کسی را یارا نبود که بمقابله پیش آید و در پله جنگ خود را
هم سنگ نماید - معهذا هرگاه باین حشم و جاه بعد از طی مراحل از دریای
چنبل که متصل دهولپور میگذرد گذشتند و ظاهر جاجمو را مضرب خیام
نصرت ساختند جنکوجی و ملهار راو مع سورجمل جات مرزبان دیگ و بهرت پور
شرف حضورش دریافته ملحق گشتند درانجا بکوچهای متواتر سال یکهزار
و یکصد و هفتاد و سوم در شاهجهان آباد رسیدند و بربار ابلیه خیمه زدند
یعقوب علیخان صوبه دار که از طرف شاه بود دروازه قلعه دار الخلافت را
بند نموده در مقام مقاومت گشت - بهاو در حویلی سعد الله خان که نزدیک
قلعه واقع است آمده نشست و فوجی را بنابر یورش امر کرده مرهته ها از چهار طرف چسپیده کردند
هولکر و جنکوجی سمت دروازه خضری اسد برج آمده هرچند در شکست و کشاد دروازه کوشش نمودند

مضبوطی و استحکام که از تختہ ہاے برنجی و سیخہاے آہنی استوار بود سودی
نداد بنا برانکه در قلعه مردم ہم کم بودند کسے بخیال حراست و خبرگیری آن سمت
نه پرداخت ہجے که چند صد مرہٹہ از رفقاے مٹھل راو ہولکر بالاے فصیل قلعه
رفته دست بغارت گری مکانات سلاطین کشادند و توفیق نیافتند که
درانکشایند در ینضمن پانزده لبست مغل از طرف سلیم گڈھ رسیده بزدن
بندوق و شمشیر ده دوازده کس را بجان کشتند مرہٹہ ہا سراسیمه شده رو
بفرار نہادند و خود را که از فصیل قلعه بزیر انداختند بسیارے را دست و
پا شکست و کار کرده ناکرده منصور گشت - بعد ازان سرداران مرہٹہ بادر
حویلی سعد اللہ خان فرود آمده مورچه ہا بستند - ابراہیم خان گارڈی سه ضرب
توپ در ریتی چمن برده بالاے دمدمه تعبیه کرد که از صدمه گوله آن مکانات
اندرون شکست و ریخت می شد - یعقوب علیخان زیاده مجال ایستادگی
ندیده بعد درستی عہد و پیمان قلعه را حواله ساخت مردم مرہٹہ در شہر
و برکارخانجات و دیوڑہی ہاے سلاطین و دیگر مکانات اندرون قلعه
مداخلت نموده چوکی ہا نشانیدند و نیز بر دروازه ہاے بیگمات مثل نواب
ملکه زمانی و نواب صاحبه محل زوجہاے فردوس آرامگاه محمد شاه بادشاه و
دیگر عمده ہا و سرداران ہنار که در شہر سکونت داشتند محصلان گماشتند
ازانجا که دران زمان حضرت شاه عالم بہادر سمت مشرق تشریف داشته
بر تخت سلطنت جلوس کرده بودند و غازی الدینخان در دہلی برغم آن
شاہجہان را از سلاطین برآورده بادشاه کرده بود بہادر و این را مناسب ندیده
آنرا در کنج عزلت نشانید و مرزا جوان بخت ولد بزرگ شاه عالم را ولیعہد ساخته
سکه آنحضرت جاری گردانید و سقف دیوان خاص را که از نقره بود برکنده دار الضرب مسکوک نمود

چون سورجمل جاٹ مرد ثقه و دور اندیش بود بهاو که بمشوره ملهار راو برای
کنکاش طلبید عرض کرد که هر چند عقل و شعور ما مردم زمیندار الفهم و فراست
سرداران ذوی الاقتدار و مقربان دربار دولت مدار نمیتوانند رسید لیکن
ازانجا که حسن ظن صاحبان درحق این بنده ناتوان هیچمدان برالست و سوای
آن آنجناب بمقتضای خداوندی قدری را باین نوازش سرفراز میفرمایند
هر چه بعقل ناقص میگذرد گذارش میکند و ظاهر است که تمامی روسای هند
بدشمنی این سرکار سروکار دارند و مخالف در صف آرای هیچ نوع کمی ندارد
پس صلاح دولت آنست که اسباب زیادتی و بهیر و بنگاه را در گوالیار
و آنروی چنبل گذاشته بوضع خود از حریف جنگ باید کرد در صورتیکه
اینمعنی پسند نه افتد از هر سه قلعه ما که دیک و کمیر و بهرت پور هستند
آنچه منظور شود خالی کرده میدهیم که احمال و اثقال را در آنجا بگذارند و سبکبار گشته
بروبه قدیمه خویش محاربه در پیش نمایند زیرا که شاه خود در پنجاب بسبب اختلاف
هوا علی الخصوص در موسم گرما زیاده ماندن نمی تواند و از امرایان هندوستان
بر تقدیر یکه همه ها متفق و یکجا شوند کسی را اینقدر نمی باید که بدون اعانت شاه
مقابله شما ها کند قطع نظر ازین اگر درین دست برد ها بر دشمن غالب و
فتحیاب شدند چه بهتر و الا خود داری ساختن و گریختن را مضایقه نیست
و جنگ سلطانی جنگی است که قدم پس رفته را باز پیش گذاشتن بس مشکل است آینده
هر چه مرضی مبارک باشد احسن و اولی ملهار راو و دیگر سرداران دکهنی بر عقل سورجمل
آفرین ها کردند و تحسینها او راستودند و گفتند که فی الحقیقت صلاح همین است لیکن بهاو را این
موافق مقتضای مطلق پسند نکرد بلکه برآشفت و گفت که سورجمل زمیندار است بقدر حوصله
حرف میزند و ملهار راو نیز پیر و ناتجربه کار است راه جبن و نامردی می پوید که نوکران ما درین ملک زنانه گردد

باشند مارا کجا گوارا است که این بیکسی و بے جمعیتی را که گران تر از سکرات موت است
بر خود روا دارم و رسم جنگ قزاقی که کار بے سر و پایان است بعمل آرم معہذا در
حقیقت مذکور بالتفہیم مرغوبات موجب دلشکنی ہاست این را گفته از مجلس برخاست
و گرفتن سورجمل را پیش نہاد ساخت۔ ۵

لب بکام دل دشمنان بود ہنگیس که لشنود سخن دوستان خیر اندیش
جلیسان صحبت علے الخصوص ملہار را و ہولکر آزرده خاطر شده گفتند که چه شد
بہادر صاحب را با اینہمہ دور اندیشی و دانشمندی چون نادان سخن پوچ بر زبان
آورند خدا خیر کند که انجام این غرور بخیر معلوم نمی گردد و فی الواقع این برہمن بچه
تا که سر جنگ واقعی نخواہد خورد دماغش بحال نخواہد آمد اما اینقدر بفہمید که۔
مصرع سلامت ہمه آفاق در سلامت اوست۔ والا امتی کو و عافیت کجا
تا بکه رسیدن دکن از جمله محالات خواہد بود بہرحال سورجمل ہمان روز بدیره خود
آمده باشاره ملہار را و وقت شب گریخت و خیمه و دیگر اسباب را که برداشتن
نتوانست و موجب افشاے راز خود دانست ہمانجا گذاشته شبا شب داخل
بہرت پور گردید۔ اگرچه فوج مرہٹه تعاقبش نمود لیکن چون تیز و تند رانده بود دست
نیافت۔ القصه بہادر و نارو شنکر را بجمعیت ده دوازده ہزار سوار رجلا دی شعار
در شاہجہان آباد گذاشته بطرف پانی پت و کرنال که از انجا بمسافت
سی کروه است رخش اقبال تاخت۔ درین اثنا مخبران خبر
آوردند که عبدالصمد خان و قطب شاه و چہار سردار دیگر از طرف
شاه لبسر کردگی دوازده ہزار سوار رزم خواه در گنج پوره که کروڑ ہا
روپیه را مال و اسباب از اطراف و جوانب در انجا فراہم
شده است قیام دارند و قلعه را مستحکم و مضبوط نموده هم

استقلال میزنند بهادر و تسخیر آن مقدم و مقدمه فتوحات اهم شمرده برسم یلغار
شتافت و بیک شبگیر در زیر قلعه رسیده اطراف آن را فرو گرفت و بجرات و جسارت
قوی سرسواری بکشود هرچند عبدالصمد خان وغیره کوششهای نمایان کردند مگر
از جمعیت اندک که بقدر نمک در آرد نبود کلهم پس پا شده کشته افتادند حتی که یک
کس از سرداران و انفار جانبر نشد لشکریان بهادر و از غنائم انجا انبار ها بر داشته
و فریفته جنگ مغلان گشتند چون اینخبر بشاه ابدالی رسید مع تمامی امرایان
هندوستان مثل نواب شجاع الدوله و نجیب الدوله و احمد خان بنگش و حافظ رحمت خان
وغیره که بجمعیت موجوده شریک و رفیق بودند از مقام فرودگاه کوچ نموده بر معبر
دریاے جمن رسید اما بسبب موسم برشکال دریا در طغیانی بود و مرور و عبور ره
نمیداد گویند که شاه برلب دریا نشسته یکشبانه روز هیچ نخورد و نقش ها نوشته
در دریا می انداخت تا آنکه روز دوم بحکم قادر قدیر که چون و چرا در ان گنجایش نیست
دریا در عرض بقدر یک تیر پرتاب پایاب گردید و طرفه اینکه هر کس از هر دو
طرف یکقدم راه را غلط کرد غرق شد. بالجمله شاه باکلیه سپاه از گذر باغپت
عبره شده برابر عسکر مرهٹه که ببعی فتح گنجپوره در ظاهر پانی پت ڈیره
داشت خیمه و خرگاه نصب ساخت و یک خیمه قزلباش منقش بقدر یکصد
پاؤ کروه از لشکر پیشتر ایستاده کرده مقرر نمود که هر روز صبحے بلا ناغه
ترکش صد تیر بر کمر بسته مع معدودے چند دران خیمه آمده تا شام
نشسته می ماند و سواران چوکی طرفین برسم هوشیاری و کشک
واری روز و شب ایستاده میماندند. بهادر نیز امر کرد که بیرامون
معسکر خندق عمیق بطریق سنگر کنده نمایند و درخت هاے
تقسیم را بریده بر دور آن تعبیه سازند. چنانچه توپ هاے

بزرگ جا بجا قائم کردند و همگی دو دروازه از بر آمد و در آمد مقرر ساختند درین اثنا روزی جنگ خونی واقع شد و قریب پنج شش هزار از طرفین بقتل در آمدند. تفصیل این اجمال آنکه شاه ولیخان وزیر برای دیدن مسجدی که متصل پانی پت بود سواری نمود مردم مرہٹه خبر یافته یورش نمودند هنگامه پیکار و کارزار قسمی گرمی پذیرفت که مو بر اندام بهرام فلک راست شد قریب یک پهر معرکه زد و کشت در میان ماند بلونت را و خسر پوره بهادو گوبند پنڈت مکاسار اٹاوا را که از وقت باجی راو در ملک بندیل کهنڈ وغیره دائر و سائر بود نوشته فرستاد که هر قسم که داند و تواند رسته را که از ان راه رسد بلشکر شاه میرسد رسیده مسدود سازد. نام گرفته بمجرد ورود قلم بجمعیت چهل هزار سوار و خزانه و رسد بسیار بطرف سهارن پور تعلقه نجیب الدوله کوچیده نوعی باندادو وصول آذوقه مسدود ساخت که مزیدی بر آن متصور نباشد در اردوی شاه گرانی بدرجه نهایت رسید بلکه غله یکروز مفقود مطلق شد و کاه در هیچگاه میسر نیامد لشکریان بسبب گرسنگی مضطر و نالان گشته از زندگی سیر شدند و استغاثه آن بحضور شاه بردند امرای هندوستان سوای نجیب الدوله قافیه جنگ تنگ دیده بحضور شاه مذکور صلح کردند و عرض نمودند که درین باب مصلحت کوشی بهتر از مردم کشی است و خلقی را در معرض هلاک انداختن بخلاف مرضی خالق پرداختن است و علاوه این جنگ دو سردار دو خداوند که مآل کار چه شود شاه فرمود که درستی امورات اینجا موقوف و منحصر بنتیجه تیز شما است هر قسم که بهتر دانند نمایند و مقدمه جنگ را با اینجا گذارند و جلدی لشنا زند به بینند که بسهولت و رسائی تقسیم کار حریف تمام می سازم

زیرا کہ ما بدولت صرف بہ نیت جہاد و پاس اسلام و حمایت مسلمانان این بلاد
عزیمت کردہ ام دیگر ہیچ غرض و مطلبے نیست چنانچہ نواب شجاع الدولہ از
بہادر و پیغام نمود کہ اگر اصلاح کردن منظور و قرین صلاح باشد دران باب
سعی و کوششہا کردہ شود۔ بہادر جوابے داد کہ ہرگز راہے نداشت یعنے اگر
شاہ از رو برو سے ماکوچ کردہ آن روے اٹک بردہ ہر قسم کہ بگوید قبول
است۔ نواب موصوف این سخنان تکبر آمود اصغا نمودہ بار دیگر دم نزد و ہیچ
ازان بر زبان نیاورد لیکن چون تکالیف غلات بر مردم بدرجہ اتم گزشت
شاہ بجان آمدہ بہ نصیر خان بلوچ فرمود کہ برو با یلغار و سر گوبند را ببرید
بیار خان مذکور رفیع القدر مع عطای خان درانی با دو دستہ فوج قاہرہ کہ عدد
جمعیتش بست پنجہزار سوار می کشید فنا بان گردید و مسافت چہل کروہ را در
عرصہ سہ پہر طے کردہ سحرگاہے نزدیک لشکر گوبند پنڈت کہ در ہلال آباد
بود رسید و ازانجا ہمہ نعرہ زنان سیف ہاے درخشان علم کردہ چون سیل
بلا بر سر آنہا کہ ہر یک از بعد مسافت بلا اندیشہ غیرے در کار خود مشغول
و مصروف بودند و نوعے حزم و احتیاط ندا ستند ریختند بعضے در خواب بودند
کہ بخواب رفتند اکثر دست و روے شست و شوے نمودند کہ دست از جان
شستند برخے ذکر خواب دوشین میکردند کہ تعبیرش مرگ یافتند و ہندی
غسل می ساختند کہ محتاج بغسل آخرین نہ گشتند۔ گوبند پنڈت کہ مست بود
سراسیمہ و مضطرب خواست کہ خود را ازان ورطہ بلا بیرون سازد و مردم شاہی
سرداری دیدہ و شناختہ سرش بریدند و تمامی لشکرش در طرفۃ العین زیر و زبر
نمودہ عنان تاب گردیدند۔ خان مذکور مظفر و منصور روز دوم بحضور شاہ رسیدہ
سر را انگند یا بید و بنوازش بادشاہی سرفراز گردید و علت قحط کہ عاید حال

شده بود برطرف شد - بهادو و سردار الشن باستماع این نغمه تازه بجاے خود
متفکر و متحیر شدند و چون خزانه رو بکمی نهاده بود دو هزار سوار معتمد را براے آوردن
آن نزد نار و شنکر به شاهجهان آباد رخصت کردند - نار و شنکر فی سوار دو تهیلی
روپیه تقسیم کرده تعبیه نمود که رفتن روز را موقوف داشته لشب کوچ کرده باشند
و قدرے فوج خود نیز همراه داد قضارا سواران بروزے که داخل لشکر خواهند
شد بواسطه تاریکی شب راه راست را گم کرده براه دیگر افتادند و لشامت
ایام ناکام قریب جوکی مغلیه کلاه پوشش که پنجهزار سوار مسلح و مستعد استاده
بودند رسیدند - آنها دیدند که گروه جنوبیان است یکمرتبه یورش نموده
همه را زیر شمشیر گرفتند و از کشته ها پشته ها ساختند و خزانه را غارت نمودند
تا آنکه احدے ازان فریق زنده و سلامت نماند بهادو را که عرض احوال گردید
اندکے مکدر و ملول گشته از فراخ حوصلگی و عالی همتی هیچ در دل نگذرانید
ازانجا که سرداران باهم نفاق پیشه و فلک بر سر ستیزه بود روز بروز نمقدمه
کارشش برخلاف تصور برهم و ابتری می نمود اهالی لشکر را از واردات
حرکات مختلفه رعب و هراس افزون از قیاس می افزود ممکن نبود که از ترس و
خوف قشون شاهی گهے که از لشکر بیرون آید واحدے اراده بر آمد سنکر که
خندق و پناه فرودگاه را گویند نماید درینصورت اثار گرانی زیاده از حد پدید آمد
قحطے عظیم واقع شد بسیارے جانور و آدم تلف شدند و راه عدم پیمودند بنا بران
اکثر فرقه انصار زندگی را خیرباد گفته وقت شب براے آوردن کاه هیمه وغیره می بر آمدند
روزی عجب اتفاق شد که قریب بست هزار کس معه یابو و شتر پے از کاه و هیمه و غله وغیره حسب
راست دیده می آمدند غضب تاریک بود رسیله ہے غلط کرده سمت لشکر شاه پا براه گذاشتند
دریا که خود دیگورستان شتافتند یعنے هرگاه متصل رسیدند لشکر خود خیال کرده چنانچه

رسم اینمردم می باشد بنام گرفتن فلان و بهمان آواز دادن و فریاد زدن شروع
کردند۔ سواران چوکی مغلان همینکه صداے آنها را شنیدند و شناختند که مرہٹہ
هستند بیشتر مخفی و متواری گشته پیشتر آمدن دادند۔ چون بر قابو رسیدند۔
لعینا بدان بے سران ریخته تیغ بیدریغ راندند و بالجمعی تمام علف صمصام خون
آشام ساخته متنفسے را در قید حیات نگذاشتند۔ علی الصباح که صغیر و کبیر
از اردوے معلی براے دیدن آن آمدند دشت و صحرا پر از لاشها بود و از
سر و جسد جابجا توده توده افتاده بودند۔ فاما از علو همتی و درستی حواس بهادر
چه بیان نماید که زبان در اداے آن قاصر است مطلق ازین وجوهات میل و خوفی
بخاطرش نمیرفت و لیکن غیور و مستغنی مزاج بود حوصله اش تنگی نمیگرفت معهذا
خواست که بمقتضاے مصلحت ملکی و شعبده بازی گردش فلکی بقولیکه ؎

نه هر جاے مرکب توان تاختن   که جاها سپر باید انداختن

بناے صلح فیمابین گزارد۔ چنانچه بذریعه نواب شجاع الدوله سوال و جواب
آن در میان آورد و بعهود واثق و پیمان صادق گفته فرستاد که اینجانب
از مرضی شاه و اعیان بارگاه بوجهے بیرون نیست قسمے که صلاح دانند یا صلاح
گرایند که ساخته و پرداخته منظور و رضامندی الشان را موجب خورسندی
خود میدانم نواب موصوف بحضور شاه رفته اینهمه را معروض داشت همان
سخن را بار بار تکرار نمود که مارا درین ملک غیر از نیت غزا و اعانت ملت غرا
دیگر مدعا نیست۔ شما دانید و کار شما بعد ازان نجیب خان در خلوت باریافته
گفت که قرابت شوم مرہٹہ با من عداوت قلبی دارد و قطع نظر ازین بیقین
دلنشین است که بر وقت قابو و فرصت سواے بدی بلکسے نیکی نکنند
و اختلاف مذاهب و دین دلیل است برین و شجاع الدوله نوجوان است

انجام کارش فہمید نیز ظاہر است کہ حریف پر ظریف ہنگام ضعف و فروتنی خود جہا
جہا کہ بر زبان نمی آرد و طریقہ منت و عاجزی مرعی می دارد خصوصاً دنیاداران دکن
کہ از قدیم سست عہد و نادرست سخن اند و برای غرض و مطلب خود لجاجت
وحیلہ را پیشہ خود می پندارند و احیاناً ہمین کہ دور ایشان گردد و زمانہ موافقت
ایشان کند فوراً بر گردند و گذشتہ را نقش بر آب شمارند پس ہر کسے کہ ازین
مردم مزور بر حذر است آسودہ و بیخطر است شاہ فرمود کہ خاطر جمع باش
درین مقدمہ غیر از تو گفتہ کسے پذیرا نخواہد شد۔ گویند کہ در لشکر جنوب حالتے
عزیب رو نمود کہ ہر یک از فکر کار خود مشوش و مضطرب بود لیکن بہاؤ
ازان رو کہ در مزاج استقلال کمال داشت بوجہے ازین روداد ذوالفقار مضاف
را مرارت آمود کلفت نمی ساخت و بکشادہ پیشانی و شگفتہ روے سرانجام
مہام می پرداخت و می گفت چہ شد کہ خزانہ سرکار بغارت رفت و مخالف
لشکر ما را تاراج کردہ بردانشا اللہ تعالے ہر گاہ سوار می شوم شاہ را زندہ
بگوشہ کمان میگیرم و چون تیر صاف از میان لشکر مسلمانان می گذرم۔

ما در چہ خیالیم و فلک در چہ خیال کارے کہ خدا کند فلک را چہ مجال

خبر آستن بہاؤ و بسواس راو با شاہ درانی و بقتل رسیدن با تمامی لشکر

آوردہ اند بہاؤ روزیکہ جنگ صف قرار دادہ بود چہار گھڑی شب باقی ماندہ
بنواب شجاع الدولہ نوشت کہ الحال ہم چیزے نرفتہ و این آخرین سوال
وجواب است کہ کردہ می شود اگر صلح قرار یابد بہتر اینجانب بہمہ وجوہ راضی
والا تحقیق میدان کہ فردا گوے است و میدان۔ چون این نوشتہ بنواب
رسید بعد مطالعہ آن از حامل پرسید عرض کرد کہ در لشکر اوشان تیاری بود

یقین است که سوار شده باشند درین ضمن هرکاره دیگر خبر آورد که آنها سوار شده اند
شجاع الدوله فی الفور بر در خرگاه شاه حاضر گشت شاه در خواب بود بخواجه سرا گفت
که حضرت را بیدار نمایند که عرض ضروری دارم شاه بر در دولت سرا آمده نواب را طلبید
نواب باریاب مجرا شده تمامی ماجرا را مشروحاً معروض داشت. شاه بمجرد شنیدن
بر اسپ خاصه چوکی سوار گشته پیشتر از همه ها در میدان آمده ایستاده و برای سواران
فوج ولایتی و هندوستانی حکم داد جنود فیروزی دسته دسته از هر چهار طرف
فراهم گشته بجای خود قائم گشت و امرایان هندوستان را بدست راست و
چپ امر کرد و جمعی از مغلیه بنابر معاونت و استظهار آنها گماشت که مبادا اگر کسے را
لغزشے رو نماید خبردار و معاون باشند و هراولی بعهده شاه ولیخان قرار یافته
و شاه مع تیمور شاه پسر خود بمقتضای عاقبت اندیشی که در صورت نوعدیگر راه
ولایت گیرد قول علیحده ترتیب داده خبرگیری هر یک بذمه خود شناخت تخت
بنابر احتیاط در تمام موچه ها گشت کرده و مردم را جا بجا قائم نموده علم نصرت بر پا
ساخت - ازان طرف بهاؤ و لسبواس راؤ بسواری فیلان مست عربده کوس
قلب را رونق بخشید و یمین و یسار آن جنکوجی سیندهیه و بیلاجی جادو و ملهار راؤ
هولکر و دیگر سرداران والاقدر انتظام گرفتند و هراولی باهتمام ابراهیم خان
کاردی تفویض یافت - معهذا بآئین جنگ سلطانی سرگرم عرصه جانستانی
گردیده بکمال تجمل و تحشم عزم رزم نمود -

مثنوی

آراسته گشته از دو سو صف شد روی زمین دران مصف

میدان وغا ز جوش مردم آمد چو محیط در تلاطم

ابراهیم خان کاردی برابر فیل سواری بهاؤ رسیده رام رام کرد
و سر زبان آورد که اگرچه از دو ماه تنخواه نیافته ام و بسبب تاراج شدن خزانه

سمشما تواعدا ہم نکردہ ایم لیکن مدتہا است کہ نمک سرکار خوردہ ایم امروز کہ روز
جانفشانی است حلال می کنم - این را گفتہ از اسپ پیادہ شدہ و بندوق در دست
گردہ و دامن بہ کمر زدہ چون بہمن وتہمتن بہ پیش پٹان ہا شدہ رخ بہ میدان کرد بلا
وشبہ فوجش دریاے آہن بود آتشبارکہ بتموج درآید وبحر آتشین بود امن گداز
کہ بتلاطم پے ہم طوفان نوح برپا گردد -

مثنوی

لشکر زد و سو فتاد در ہم | گوئی کہ دو کوہ خوردہ برہم
خورشید بسان چشم خفتہ | در پردہ گرد شد نہفتہ
آن گرد کہ ہیہات سما داشت | از برق سنان ستارہ باداشت
تا بیدہ زروے تیغ جوہر | چون از فلک کبود اختر

او لاجمادت مغلیہ کہ ہنگام تسویہ صفوف بجوش وخروش نبرد کوش شدند
مرہٹہ ہا آنرا چون آب دریا نوش کردند و دریک آویزش قریب سیصد
مغل عفریت شکل بکار آمدند درین اثنا آواز غول شاہ ولیخان وزیر کہ ہراول
و سردار کل بود بلند نشد - نواب شجاع الدولہ کہ بجاے خود قائم بود از کاسی راج
داروغہ اخبار پرسید کہ صداے غول شاہ ولیخان نمی آید سبب چیست خبر بیارد
چون او اسپ را مہمیز کردہ آنجا رفت چہ می بیند کہ شاہ ولیخان بر زمین نشستہ
خاک بر فرق و رومیالد و مغلان را دشنام ہاے مغلظ میدہد و میگوید کہ اے
قرمساق ہا ولایت دور است لبلامت نخواہند رسید برگردید و درجان دہی
صرفہ نکنید کہ مردن بکار بہتر از زیستن بعار است لیکن دران وقت کدام
می شنود و گوش بر سخن می نہد ہمین کہ این را دید گفت بفرزندم شجاع الدولہ
درا توقف بیجا شدن را نمی باید و بہ دستش نرسید معہذا طرفہ شورشے
در جنود شاہی واقع گردید و دست بر جنوبیان فریق مغلان را زیر و زبر گردانید

[margin note, vertical:] ... فرمودہ ... شجاع الدولہ ...

شاه که این سخن را شنید هزار سوار نیستچی تعین کرد که پانصد سوار در لشکر رفته
کسانی را که در ڈیره مانده باشند جبراً و قهراً سوار کرده بیارد و باقی از لشکر
بیشتر رفته استاده شوند که هر کس از میدان جنگ گاه گریخته بیاید بلا تحاشی
تیر دوز نمایند و نگذارند که احدی یکقدم پس گذارد نیستچیان حسب الامر هر که را
که فرار شده می آمد تیر و تبر میزدند. غرض که ازین تدبیر قریب هفت هشت هزار
سوار چه از برگشتگان و چه از پس ماندگان جمع شدند شاه مع آن جماعت و دو نفر
یتیمان که در رکاب خود داشت بسم الله گفته حمله آور گشت حمله کردن همان بود
و فتح یاب شدن همان اگرچه دکهنیان در حرب و ضرب هیچگونه تقصیر نه کردند لیکن
چون انسان سهم قضا را سپر کردن نمیتوانند ناگزیر تن بتقدیر سپردند یعنی
درین کوشش ها قزلباش که شورش روز محشر بنظر میکردند تیرے از شست
قضا رها شده برابر وی بسواس راو رسید و در چشم زدن جان بحق تسلیم
گردید. بهادر را ازین خبر سنکر کمر طاقت بشکست فرمود که لاش آن مقتول را
بر فیلے که بابو جیو پنڈت در خواصی آن نشسته است میارند و خود از فیل
فرود آمده بر اسپ سوار شد و یورشهاے دلیرانه و کشش و کوشش نمایانه
بوقوع آورد حتی که دو اسپ سواریش از کثرت زخمها از پا در آمدند مرتبه
سیوم می خود زخمی گردید. بیلاجی جادو یکصد و شصت زخم برداشت و دیگر
سرداران علی قدر درجات هم مجروح و بیروح گشتند شکست دست
نصیب جنوبیان گشت از که تامه منهزم شدند و در طرفة العین این چنین لشکر
عظیم برابر خاک گردید قزلباش ظفر تلاش در اندک فرصت از فراریان لاش
بر لاش انداخته تا بست کروه تعاقب نمودند. مردم گریخته را خندق سنگر
که بنا بر محافظت کنده بودند چاه بلا شد بسیارے دران سراسیمه و مضطرب گشته

سرنگون افتادند و اکثرے از سرداران و انصار گرفتار ملازمان شاه گشتند
ابراهیم خان کاردی که زخم شمشیر برچهی داشت او را چپانه نواب شجاع الدوله
گیر کرده آورد و نواب پوشیده در ترمیم جراحتش کوشیده میخواست که او را
صوبه خود کند و لاشش بسواس راو مع بالوجیو پنڈت وکیل که بر فیل بود بدست
ایشان در آمد گویند که مادهو راو سندهیه که دران معرکه مصدر ترددات
شده بود بعد کشته شدن برادر حقیقی خود تکوجی سندهیه و رفقاے همراهی در
پاو دیگر جاها زخم ها برداشته در میدان افتاد و مقدور نداشت که یک وجب از
جاے خود حرکت کند و قدم براه زند لیکن چون کارساز حقیقی چاره ساز بیچارگان
است شخصے را بسر قلیش رسانید و او بمقتضاے حقیقت این خاندان که مراعات
سنایان از بزرگان ایشان دیده بود فی الفور از اسپ فرود آمده از زمین برداشت
و راهی شد و ملهار راو هولکر قسمے که از ترجمه نامه او ظاهر می شود و آن ترجمه
داخل مآثر آصفی است جان سلامت برد شمشیر بهادر پسر باجی راو که از شکم
ملوالف بود هنگام گریختن درمیان راه نزدیکی بهرت پور از دست رهزنان رقص
بسمل نمود - سخن مختصر شاه ازین فتح خداداد سجدات شکر جناب صمدیت تعالی
شانه بجا آورد و از غنایم چه نوشته شود یک یک مغل ده ده شتر پر از مال
و اسباب کشیده می آورد و دامن آمال را از زر و زیور و جواهر مالامال میکرد
و اسپان و شتران جوق جوق مطلق العنان بهر طرف می گشتند و کسے ملتفت
احوال آنها نمی شد - عالمی قتل و اسیر گردید مغلان خونخواره زنان جمیله
و کودکان خوبرو را سلامت داشته باقی از زن و مرد چه از سپاهی و چه
بازاری قریب چهل پنجاه هزار کس را چهل چهل و پنجاه پنجاه یکجا نشانیده چون
بادرنگ و خیار از هم میگذرانیدند و کشتن کس و شکستن خس را برابر و یکسان

می شمردند و می گفتند که هرگاه از ولایت بجهاد هندوستان کمر بستیم
مادر خواهرم گفته بودند که ده کس هندی نژاد را برای خاطر ما خواهند کشت
ثواب آن بما عاید شود۔ غرض قهر الٰهی نازل بود و روپیه وسے ڈیرہ هر یک سوار
از سر آدمیان مانند هند دانه انبارها بودند که دیدن خرد باید آن خیرگی می نمود
و مو بر بدن راست می شد۔ لیکن در مثل شجاع الدوله مامن ها نیست اید د
که هر که از گریختگان در آنجا میرفت از صدمه آسیب سفاکان محفوظ و امین میماند
و نواب هر یک را نمبر اخور احوال زاد راهی داده و مردم خود همراه کرده رسانیده
میداد۔ روز دیگر نواب بنابر صاف کردن جاے رزمگاه و شناخت لاش
بهاد و سرداران دیگر با بوجیو پنڈت و یکی و سردار مرهٹه را که مقید بودند باخود
گرفته سوار شد و یک چقر کلان کنده حبه ها کلهم را خاک پوش کرده هم
نزاع کفر و اسلام یکجا مدفون نمود بقدر دو هزار مینار خورد و کلان از سر آدمیان
در شمار آمده بودند و در هر مینار سر از یکهزار یا پانصد کمتر نمی نمود درین اثنا شخصے آمده
ظاهر کرد که از ینجا بتفاوت یک کروه لاشه بے سر افتاده است نواب و همه ها
برای دیدنش رفتند و هرگاه آنرا از زمین بر داشتند سه دانه مروارید یافتند که
فی دانه قیمت سیصد سیصد روپیه داشت۔ از ینمعنی احتمال بر سردار گردید و
با بوجیو پنڈت و مرهٹه ها دیده دیده پرآب کردند و ظاهر ساختند که این
همان است که از دست او هزارها روپیه را مراعات یافته ایم۔ چون نیک
ملاحظه نمودند دانستند که بهاد و است از ان رو که نشان زخم کٹار که مظفر خان
گارڈی در دکن بر پشت آورده بود نمایان سخن میکرد علاوه این بهاد و که هر روز
دوازده صد ڈنڈوت آفتاب میکرد و داغ مساس آن بر هر دو زانو ظاهر بود
ڈنڈوت در زبان هندی عبارت است از ان که سرنگون بر زمین خوابیده

سجده نمایند. جوانے بلند زور آور زور کشش بعمر سی و پنج ساله دریافت
می شد مگر از نبودن سر بالکلیه رفع ظن نمی گشت تا آنکه یکے از مقربین نواب
گفت که جوانے ولایتی از دیر ایستاده تماشا بین است و خود بخود حرف میزند
شاید که از سر این سر سراسر واقف باشد نواب او را بحضور طلبیده استفسار
نمود اگرچه اولاً انکار کرد فاما بعد از زر دو بدل وافر و نمودن جمعیت خاطر و اینکه
زنهار از تو بوجهی من الوجوه مواخذه و پرسش آن در میان نخواهد آمد راست
گو که ترا خوش خواهیم کرد بر زبان آورد که در وقت زد و کشت که نوبت شمشیر
و خنجر بود این را دیدم که دو اسپ بر کوشش کشته افتادند مرتبه سیوم که بر
اسپ دیگر سوار گشت و حمله کرد خود بزخم گولے بندوق از زین بر زمین اُفتاد
اُفتادن همان بود و گریختن فوج مرہٹہ همان بالجمله باز طاقت سواری که در
خود نیافت از معرکه رو برتافته باستعانت بهاله آهسته آهسته روان شد
من و چهار پنج سوار دیگر بر سر این رسیده آواز دادم که کجا میروی بایست
اگر خود بهادر هستی یا دیگر سرداری مطلع کن که ترا ضرر جانے نخواهد رسید
و بسلامت نزد شاه خواهیم برد. این شخص سخن ما را ناشنیده انگاشته
بجواب نه پرداخت بلکه چشم هم بالا ننساخت و قسمے که میرفت میرفت
جوانے از ما بے پروائی و بے باکی او را بر داشت نکرده همین که شمشیر
در دست بود می آمد نامبرده چستی و چابکی را بکار برده بضرب بهاله از زین
در ربود و در دم بدیم نمود. پس مایان از هر چهار طرف هجوم آورده درمیان
گرفتیم آن شیر بیشه شجاعت و پردلی بطرفے که چون هزبر گرسنه میدوید
گریزان میرفتیم کاشش اگر اسپے در زیر ران میداشت یک کس را از ما
زنده نمیگذاشت و بسلامت میگذشت من هم درین عمر بسیار جنگ مردان

دیده ام لیکن دلاوری باین ہیبت و ہیبت بنظر نیامده که ہنگام ہزیمت که جهانے دست از پا
نشناخته گریخته میرود و ہیچ برد یگرے می افتد چنے که یک تنہ صد مرہٹه سلاح بسته را سر می کرد
و کسی از و سر بسر نمیشود اینچنین جرات و مردانگی کرده است که نتوان گفت مرحبا برادر و پدرش ہمدرا
ہر گاه طاقتش طاق شد ہم جفت خود ساخته بر خاک ہلاک خفت سرش معلوم نیست که کدام کس برده
آخر سر مذکور بحضور شاه از تنش ہمان شخص بر آمد و ہمه آگشته شدند بہادر بیقین شد لعمد از آن
شباه لاش لسبواس اور اکه ہر یک خفته و بزرگ مشتاق دیدن لقالیش بود ند طلب فرموده
در چینے که روبروآوردند و پرده از رو برگرفتند تمام مردم ہندوستانی و ولایت صلوات
صلوات گفتند که جوانے زیبا باین خوبی و متناسب اعضا و نزاکت بدن و ملاحت جسمن
در بدن نیامده مرده بود و دریافت می شد که زنده است و بخواب استراحت میخواہد
عمرش شانزده ہفده ساله بود و تعریف رنگ سبز انچه گفته اند از چهره اش پیدا و زخمی بود
زخم تیرے برابرو و زخم شمشیر بقدر یک انگشت بر گردن داشت و پارچه اش مطلق
خون آلود نبود مغلان خوش سیرت بہائم سریرت فراہم گشته غلو کردند و متفق اللفظ
والمعنی شدند که لسبواس راو پادشاه ہندوان بود جسد اش را پیراز کاه کرده ارمغانے بولایت
خواہیم برد شجاع الدوله بحضور شاه عرض کرد که عداوت و دشمنی وابسته با سررشته زندگی
است و قاعده ہندوستان اینست که موتے را ہر چند مخالف و عدو باشد برویه ورسم او تکفین
و تجہیز مینمایند و این علاوه بران حضرت بولایت تشریف خواہند برد ما را ازین مردم
ہمیشه کار است ازین صورت بدنامی اینمعنی که رئیس ہندوستانیم بر سر ما تا ابد خواہد ماند امیدوارم
که التماس من پذیرا شود شاه معروضه را منظور کرده برائے سوزانیدن حکم داد تواب عنایت الیه
ہمان وقت لاش بہادر و لسبواس راو را حواله راجه ہمت بہادر فرموده گفت که بزودی برسم
معمول و طریقه ہنود آتش دہند و رسمیات آن اہل آرند شاه فرمود شنیده ام که ابراہیم خان
گاردی در مثل شماست باید نگاه داشت شجاع الدوله که عذر و انکار کردن نتوانست

گفت قربانت شوم می طلبم چون کارڈی مذکور بحضور آمد بجناب بااو خطاب ساخت
که ابراهیم خان کارڈی شیر شجاعت و جوانمردی نبود که زنده ماندی و اسیر آمدی عرض کرد
که اشیر در امر قضا و قدر چاره ندارد و حیلے مجبور و ناچار است و الا بعد گریختن رفتن سردار
قریب چهار گهڑی لشعله افروزی مشتعل بوده میدان نبرد را نگذاشتم و ثبات قدمی
ساختم اگر حالا آنحضرت بقولے که مصرع مستحق کرامت گنه گارانند - در پرداخت
و پرورش ما کوشند و از کمترین بندگان در ملازمان تصور فرمایند مرد سپاهی و محنتی
ام روزی بکار خواهم آمد و نثار فرق مبارک تو انم شد و این سخن بود که ابدالیان و
درانیان هجوم آورده بر سر گفتگو آمدند که این کارڈی که هزارها برادر و اقربای ما را
کشته است حواله کنند که قصاص خون آنها بگیریم شجاع الدوله آستین بر دست
پیچیده و بروت را تاب داده جواب داده شد که پیشتر نوکر دیگرے بود حالا رفیق ماست
هرگز ممکن و شدنی نیست که او را بشما بدهم هر چه باداباد من حاضرم غرض صحبت
عجیب و غریب اتفاق افتاد نزدیک بود که گرد فتنه برخاست شود و شعله مفسده رو
بهم اکشد شاه ولیخان که ممیز و دانشمند و جهاندیده و شیخ ارلپند بود در میان آمده
نواب را بگوشه برد و فهمانید که فرزندم حالا تا رفع بلوا ابنا بمصلحت و صلاح وقت
ابراهیم خان کارڈی را بسپر ما باید کرد و فیما بین چرا مجوز خلش و کاوش با یدشد همینکه
شورش اینها کم می شود امانت را بطور سلامت نزد شما رسانیده خواهیم داد
خاطر جمع او را و از میاکی و جهالت دست بردار شجاع الدوله طوعاً و کرهاً قبول
ساخت اگرچه خان معظم بپاس خاطرش بکشتن علانیه نپرداخت لیکن چون او راهم
بااو همین صحبت بود جراح را اشاره نمود که پٹی زهر بر زخمهایش بگذارد آن جوان
شجاع زور مند بعداوت لفظی مفت ضایع و هلاک شد - آسودگی از فلک
جستن بیخردی است این جنسے است که در کارگاه آسمان نیست - همچنین احوال

جنکوجی و شرح این سانحهٔ غریب آنکه شجاع الدوله کاسی راج را برای سوال و
جواب اکثر امور نزد برخوردارخان سردار شاه فرستاده بود. موتی لعل پوانش
او را دست گرفته در خیمه برد و سخنی در گوش کرد که درستی امور عهد و پیمان منظور است
یا همین قدر مرکوز او گفت که البته هرچه بگوئید بعمل. ور تغیر ندارم پس از بیرون
خیمه کلان در تاریکی پال مختصری استاده بود پرده اش بر داشته و نظر آورد.
کاسی راج میگوید که دیدیم جنکوجی را چهره بر هانپوری بر سر و جانگیه مشروع گبرای
در پا داشته بواسطهٔ زخمی که در دستش رسیده بود از جهای دستار حمایل
در گردن ساخته نشسته بود همین که چشم چار شد چشم را زیر کرد گفتم ای راو جی سبب
اینقدر حجاب چیست کار نامها کرده اید نام آن تا قیام زمین و زمان قایم و برقرار
خواهد ماند جواب داد که اراده خود این بود که در مقتل همراه دیگران کشته می افتادم
لیکن چون بروز ازل در نصیب این فلک زده محروم از زندگی حرف پابستگی
نوشته بودند نوعی رهائی نبود و جای گریز نداشتیم حالا آنها از من طلب زر دارند
و مبلغ شش لک روپیه میخواهند هرچند سرانجام آن هنگام رسیدن مکان
چندان مشکل و محال نیست اما کو در ینجا و اینها کسی می گذارند مگر نوابصاحب که
فیمابین بزرگان ما و ایشان از قدیم دوستی است بر حال این بیکس غریب
ستم رسیده ترحم فرمایند و در اسیری دستگیری نمایند بقولی که الانسان
عبد الاحسان تا دم واپسین مرهون و منت تدبیر خواهم بود و در تلافی آن منت
خواهم نمود. کاسی راج به تسلی پرداخت و گفت که حالا رفته نوابصاحب را ازین
مقدمه مشروحاً اطلاع میدهیم و میدانم که او شان کارسازی را از خود دانسته
مقصر نخواهند ماند و توجه دریغ نداشته سعی قرار واقعی خواهند کرد یقین بود
که بر دو لک روپیه معامله فیصل شود. قضا را نواب معزالیه و نجیب الدوله

بیک مسند نشستہ تماشاے رقص میدیدند مشارالیہ انچہ گفتنی بود گذارش ساخت
ومقدمہ جنکوجی راپاس مخالفت صحبت بر وقت دیگر انداخت نجیب الدولہ کہ
داناے بود تبسم کردہ گفت کہ از لبشرہ کاسی راج دریافت می شود کہ چیزے دیگر عرض
کردنیست و بحضور من گفتن نمیتواند شجاع الدولہ ظاہر کردہ کہ انچہ سخن و کدام حرف است
بفضل الٰہی فیما بین ما و شما ہیچ وجہ جدائی و پوشیدگی نیست و پردہ حجاب مفارقت
درمیان نہ لیس نجیب خان او را پیش طلبیدہ بمبالغہ و ابرام تمام گفت کہ سرے داری
بگو والاقسم بحضور و دست بر پاے آقاے خود بگذار نامبردہ لاعلاج شدہ گرہ از راز
نہفتہ کشاد و حقیقت جنکوجی را مفصل در معرض اظہار نہادہ خان موصوف گفت
نوابصاحب صورت انیست اینمعنے خیلے بہتر و مناسب می نماید کہ اینقسم سردار عمدہ را
رہین احسان ساختن و بدستگیری افتادہ پرداختن کار جوان مردان است
منفصر نباید ماند و من ہم حاضرم و بقدر مقدور در شریک شدن و سرانجام ر
نمودن را بر خود لازم دانستہ ام یاران یاد دارید و یقین پندارید کہ دنیا جاے
گذران و یادگار است و بجز سلوک نیکوی ہیچ چیز پائدار نہ وقت میر و د و سخن ہا
بہرحال تا دیر ذکور اینچنین سخنان درمیان ماند ہرگاہ مجلس برخاست و شجاع الدولہ
کہ رخصت شدہ بڈیرہ خود آمد تجویز کرد کہ جنکوجی را بہر قسم کہ دست دہد از پنجہ
عقاب بادیہ بیرون آورد و نجیب الدولہ کہ از دل منافق و از زبان موافق بود و
عداوت قلبی از خاندان سندہیہ داشت صبحے پیش از ہمہ ہا سوار شدہ بحضور شاہ
رفت و بیان ماجرا کرد شاہ چین بجبین شدہ بہ بہ خوردار خان فرمود کہ خنکوجی در
قید تو ہست التماس نمود کہ شاہا نے سنے اینغرض محض خلاف و خلاف محض است
پس از ان نسقچیان را مامور ساخت کہ بروید و جہاڑہ لشکر ش بگیرند خانہ کو
زانجام کار تر سیدہ بیشتر از رفتن آن دیو سیرتان لیساول خود را مخفی اشارت

آورد که بزودی رفت رفع این دغدغه سازد وجلاد منشان سفاک بر سر آن مظلوم سراپا غموم رسیده تیغ راندند و بیکضرب کارش تمام کردند و همانجا دفن ساختند

۵

انسان بحر لیست بیکران عالم   وین عمر گران مایه در وکشتی غم
ناگاه رسد نهنگ دریاے اجل   غرقش کند و برد بگیر ذات عدم

گویند که مغلان در لشکر شجاع الدوله رفته خلق خدا را اذیت میدادند و هر روز تعدی تازه میکردند اینمعنے بعرض شاه رسید فرمود که شجاع الدوله فرزند ماست هر کس که بنسبت او مرتکب بے ادبی خواهد شد سزاے لائق خواهد یافت چنانچه دو سه مغل را بنابر چشم نمای و غیرت و دفع گزند تیر در بینی انداخته و بر خر سوار ساخته تمام لشکر گردانیدند و منادی کرد که بار دگر هر کس که زیادتی خواهد نمود بسزا خواهد رسید تا آنکه ازین تقید و تاکید شوخی این فریق یکگونه برطرف گشت۔ قطعه تاریخ این سانحه عظیم از طبعزاد میر آزاد مغفور در خزانه عامره مندرج است اینجا نظر به تنبیهم کلام و یاد بود سنه تاریخ نقلم می آید۔

قطعه

بهاد و با فوج خود تلف شد   از دست مجاهدان قتال
تاریخ شکست فوج کفار   فرمود خرد غنیم پامال

چون این خبر در دکن نزد بالاجی راو رسید دائره نشین غم گردید و پس از پنج ماه و سیزده روز لونه دهم ذی قعده سنه ۱۱۷۴ه راه بادیه فنا گرفته با پسر و برادر پیوست۔ تتمه احوال مرهٹه یعنی نشست مادهو راو پسر بالاجی راو ندکور و بعد ازان نراین راو برادر خورد مادهو راو و سپس سوای مادهو پس ازان باجے راو پسر رگهناته راو برادر بالاجی مذکور تا حالت میگذرد از ابتداے سنه یکهزار و یکصد و هفتاد هجری که صبح آ

بندگان عالی آصفجاه ثانی است در دفتر دوم مآثر آصفی و تکمله آن مرقوم است
زیرا که این کارنامجات تفصیلی دفترے جداگانه دارد و این مختصر متحمل آن نیست
الحمد لله این چند اوراق و وقایع که به **بساط الغنایم** نامزد است بتاریخ نوزدهم
شهر جمادی الآخره سنه یکهزار و دو صد و چهارده هجری دوشنبه مطابق
هجدهم نومبر ماه انگریزی سنه یکهزار و هفتصد و نود و نه عیسوی موافق هفتم تشرین الآخر
ماه رومی سنه دو هزار و یکصد یازده اسکندری ملاحق یازدهم خورداد ماه قدیمی
سنه یکهزار و یکصد و شصت و نه یزدجردی از خامه سریع السیر بنده شفیق عفا الله
ذنوبه و ستر الله عیوبه بحسن انجام که بنیت اتمام گرفت ـ ترصد که مطالعه کنندگان
این اساطیر راقم مسطور را بدعای خیر یاد آرند و جرم اختلاف روایت بر ناقل
نگذارند بالله التوفیق ـ

قطعه

شفیق من نوشت این ماجرائے ‌‌ ‌ هزار و دو صد و ده چار هجری
که تا صاحبدلے روزی برحمت ‌ ‌ کند در حق این مسکین دعائے

تمت